

# Riksdagens protokoll

2009/10:106

Tisdagen den 20 april

Kl. 13.00 – 15.57

18.00 – 20.13



Protokoll  
2009/10:106

---

## 1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 13 och 14 april.

## 2 § Meddelande om frågestund

Andre vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 22 april kl. 14.00* skulle frågor besvaras av statsminister Fredrik Reinfeldt (m).

## 3 § Anmälan om inkomna protokollsutdrag från utskott

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit:

prot. 2009/10:23 från tisdagen den 13 april från utrikesutskottet,

prot. 2009/10:26 från torsdagen den 15 april från justitieutskottet  
samt

prot. 2009/10:30 från tisdagen den 13 april från trafikutskottet.

## 4 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträden

Andre vice talmannen anmälde att uppteckningar från följande EU-nämndssammanträden inkommit:

fredagen den 19 mars

onsdagen den 24 mars

fredagen den 26 mars

tisdagen den 30 mars

Svar på  
interpellationer

Anf. 1 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Peter Hultqvist har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta med anledning av de förväntade nedskärningarna inom kommuner och landsting orsakade av det avskaffade konjunkturstödet.

Låt mig först framhålla att när vi diskuterar sysselsättningsutvecklingen i kommunsektorn måste även de privatanställda som levererar tjänster på uppdrag av kommuner och landsting tas med. Även dessa tjänster finansieras av kommuner och landsting. Såsom redovisas i den ekonomiska vårpropositionen beräknas den totala kommunfinansierade sysselsättningen ha minskat med omkring 20 000 personer mellan 2007 och 2009, varav 15 000 kan förklaras av utfasningen av plusjobben och friåret. Den kommunfinansierade sysselsättningen, rensad för plusjobben och friåret, har därmed minskat med omkring 5 000 personer.

Det tillfälliga konjunkturstödet till kommuner och landsting på 13 miljarder kronor är – vilket framgår av beteckningen – ett tillfälligt stöd. Stödet är avsett att användas för verksamhet under 2010. Därtill har en tillfällig höjning gjorts 2010 av det generella statsbidraget med fyra miljarder kronor. Skälen till detta är de bedömningar av den ekonomiska utvecklingen som gjordes i den budgetproposition som regeringen lämnade hösten 2009. Då beräknades att antalet arbetade timmar skulle minska med 1,5 procent under 2010, vilket skulle påverka de kommunala skatteintäkterna negativt.

Nu räknar vi med att antalet arbetade timmar ökar med en halv procent i år. För 2011 har ökningen reviderats upp från 0,3 procent enligt bedömningen i höstas till 1,3 procent. Det innebär att vi har reviderat upp de kommunala skatteintäkterna med i storleksordningen 10 miljarder kronor. Regeringen har dessutom tidigare aviserat en höjning av det generella statsbidraget med fem miljarder kronor från och med 2011.

Det förbättrade arbetsmarknadsläget gör att kommunsektorns ekonomiska förutsättningar har förbättrats. Den kommunalt finansierade sysselsättningen väntas nästa år ligga kvar på samma nivå som i år. Från och med 2012 beräknas den öka. Det är alltså inte nedskärningar vi ser framför oss. Regeringen gör därför nu bedömningen att några ytterligare tillfälliga medel inte behöver tillföras kommuner och landsting.

Resursbehovet varierar dock mellan olika verksamheter. Om till exempel antalet barn i skolåldern minskar i en kommun behövs inte lika många lärare. Samtidigt kan resursbehovet öka inom andra verksamheter. Att prioritera mellan olika verksamheter är något som kommuner och landsting själva måste hantera. Det är en följd av den kommunala självstyrelsen och en förutsättning för att resurserna används där de gör bäst nytta.

Jag vill avslutningsvis framhålla att den ekonomiska utvecklingen är svår att förutse. Regeringen följer därför noggrant den ekonomiska utvecklingen i kommunsektorn och återkommer med en förnyad bedömning av kommunsektorns ekonomi i höstens budgetproposition.

Anf. 2 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Läraryrket har genomfört en undersökning av läget på landets skolor och av hur kommunerna hanterar ekonomin för i år, 2010. Man har kommit fram till att fyra av fem kommuner har skurit ned på skolan i 2010 års budget – fyra av fem kommuner. 44 procent uppger att lärartätheten var sämre 2009 än 2008. Från Läraryrketets sida säger man att man länge har varnat för att 2010 kan bli ett nattsvart år för skolan.

Man har krävt att man ska satsa mer pengar på kommunerna. Man uttalar en stark besvikelse och säger att det är ett svek mot skolan nu när statsbidragen för nästkommande år kommer att minska med hela 12 miljarder.

Statsbidragen minskar. Även om regeringen säger att man lägger på 5 miljarder i en generell ökning handlar det om en minskning i storleksordningen 12 miljarder. Detta är grundläggande fakta. Dessa 12 miljarder motsvarar ungefär 35 000 heltidstjänster i kommunerna. Det är klart att detta kommer att märkas. Det är stora pengar det handlar om, och det har heller inte varit lätt för kommunerna att leva upp till balanskravet under förra året. Många har klarat det, men det har också krävt stora åtstramningar i verksamheten.

Jag kan förstå att regeringen känner sig tvingad att dra bort de 12 miljarderna, för om man har sänkt skatterna så mycket som man har gjort under den här mandatperioden – närmare 100 miljarder, där en stor del har gått till de mest välbeställda, de med de största villorna och förmögenheterna, de som har tjänat över 1 miljon kronor – är det klart att man i sina kalkyler kommer fram till att det inte finns pengar över till den offentliga sektorn och till kommunerna. Därför föreslår man denna sänkning som man nu genomför, och så ger man sken av osäkerhet och målar upp en bild av att det kanske blir bättre och att ekonomin kanske är sådan att det håller i alla fall.

Konjunkturinstitutet säger att skatteintäkter utvecklas svagt samtidigt som kostnadstrycket ökar. Man skriver att det krävs stora anpassningar för att klara balanskravet 2011. Man pekar på att det krävs 13 ½ miljarder ytterligare till kommunerna, och då drar regeringen bort 12 miljarder!

Detta kommer att märkas i skolorna, i äldreomsorgen och i den kommunala verksamheten. Den dagliga verksamheten är inte en sådan idyll som Odell tycks tro eller som han försöker måla upp.

Om man ska kunna få en bättre kvalitet i skolan behövs det fler lärare, inte färre. Det behövs fler vuxna i skolan som kan hjälpa till med att på olika sätt stå för den sociala verksamheten. Det behövs personal som kan ställa upp och stötta när elever med särskilda behov behöver extra hjälp. Det kräver resurser. De resurserna finns i dag inte i tillräcklig utsträckning.

För att få effektivitet i uppbyggnaden av skolans verksamhet skulle vi behöva ha ett riktat statsbidrag som gick direkt till skolan och inte kunde användas på andra områden. Annars tror jag inte att vi får ut den effekt som skulle behövas för att på ett ordentligt sätt kunna bygga upp och förbättra kvaliteten i skolan.

Det är alltså ett mycket negativt besked att man minskar statsbidragen nästa år. Jag skulle vilja fråga Odell: Har Konjunkturinstitutet fel i sin bedömning att det krävs 13 ½ miljarder ytterligare?

Anf. 3 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Den sista mars beslutade regeringen om den här skrivelsen till riksdagen om utvecklingen i den kommunala sektorn. Där kan Peter Hultqvist och andra intresserade läsa att lärartätheten hela tiden har ökat från 2005 och så långt fram som statistiken sträcker sig.

Först och främst borde kanske Peter Hultqvist kunna enas med mig om att vi ska vara glada över att antalet anställda i den kommunfinansierade sysselsättningen bara har minskat med 5 000 personer som ett resultat av den största finansiella och ekonomiska kris som världen har upplevt.

Nu arbetar ungefär 1 050 000 personer i kommunsektorn. Enligt Finansdepartementets prognos kommer den här siffran att öka till 1 075 000 personer 2014.

Vi kan titta lite bakåt och gå till 1997. Då såg det mycket annorlunda ut. Tre år in i den mandatperioden hade man den så kallade 90-talskrisens värsta period tre år bakom sig. Då hade den dåvarande regeringen genomdrivit en politik som gjorde att det bara fanns 993 000 som var anställda av kommuner och landsting. Det var en minskning med ungefär 140 000 anställda på bara fyra år. Och det var bara ett fåtal av dem som hade gått till privata utförare.

Då kan man naturligtvis fråga sig: Hur blev det så? Ja, man får väl anta att statsbidragen, som den socialdemokratiska regeringen sköt till, inte räckte. Man kan nog till och med anta att om man hade skjutit till ett antal miljarder hade den massiva sysselsättningsminskningen kunnat undvikas. Men man gjorde andra prioriteringar. Man kanske tog ansvar för statens finanser. Vad vet jag? Peter Hultqvist kanske kan erinra sig hur man tänkte på den tiden.

I alla händelser har Alliansen under den här tiden skjutit till så mycket pengar till kommunsektorn att minskningen av antalet anställda och sysselsatta i välfärdssektorn har minimerats. Vi har heller aldrig äventyrat de offentliga finanserna, även om den rödgröna oppositionen gärna hade sett att vi hade gjort det, om jag uttrycker mig lite profilerat i den delen. Det har ju kommit ett antal förslag om utökade utgifter av olika slag.

Men man måste ändå fråga sig: Hur kunde Socialdemokraternas politik under Ingvar Carlsson och under Göran Persson 1994–97, som ledde till 140 000 färre i välfärdssektorn, vara rätt när Alliansens politik nu är fel, trots att den fram till 2014 leder till 25 000 fler jobb i samma sektor?

Anf. 4 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Lärarförbundets undersökning visar att lärartätheten sjunker i många kommuner. 44 procent av de tillfrågade uppger att lärartätheten var sämre 2009 än 2008. Är den undersökning som de har gjort fel? Är det resultat som de konstaterar fel, att fyra av fem kommuner har skurit ned på skolan i 2010 års budget?

Det vi hade under vår regeringstid var ett riktat statsbidrag till skolan, Wärnerssonpengarna, om Odell minns dem. Jag var kommunalråd i Borlänge på den tiden. Jag kunde följa hur de här Wärnerssonpengarna föll ut och sätta det i relation till nyanställning av lärare och personal. Det var ett mycket bra sätt att se att det hände någonting på skolan. Jag skulle vilja ha tillbaka det här riktade statsbidraget.

Det är nog så, Odell, att det inte blir fullt trovärdigt för er del om ni inte vågar er på att rikta ett statsbidrag till skolan.

Det har ju visat sig, när det gäller det tillskott som ni gav i statsbidrag under förra året, att det endast var 9 procent av kommunerna som använde det på ett sådant sätt att den totala andelen av statsbidraget, som motsvarar skolans andel av de kommunala budgetarna, gick till skolan. Det var endast 9 procent. I 42 procent av kommunerna gick inte en enda krona till skola och utbildning.

Vad händer när man tar bort 12 miljarder nästa år? Det är ju det som är ursprunget till den här debatten. Kan vi se framför oss en förbättrad situation i skolan och på andra områden i kommunerna? Är de här 12 miljarderna någonting som inte kommer att märkas? Självklart kommer det här att märkas, och det kommer att leda till åtstramningar i den kommunala sektorn.

Det ni hade som ingångsvärden när ni tog över ansvaret för Sverige var en ekonomi som var sund. Det var en arbetslöshet som var låg.

Nu ligger vi på ett underskott i statsfinanserna i storleksordningen 100 miljarder. Man har sänkt skatterna företrädesvis för de välbeställda med ungefär ett lika stort belopp. Och arbetslösheten ligger på 9 procent. 9 procent är en mycket hög arbetslöshet. Det är ingen låg arbetslöshet. Det är en mycket hög arbetslöshet. Att i det läget dra ned så här stora belopp på statsbidragen, som nu ska ske under nästkommande år, tycker jag är oansvarigt. Det är inte rimligt. Det kommer att leda till stora åtstramningar, och det kommer att vara arbetstillfällen som försvinner.

Oavsett vad man säger om att man ska förbättra kvaliteten i exempelvis skolan kommer det inte att leda till de resultaten, för det man behöver i skolan är fler lärare och mer övrig personal.

Jag skulle vilja rekommendera ett antal skolbesök för Odells del, så att han kan diskutera just de här frågorna. För jag delar inte den bild som Odell ger av hur det ser ut runt om på skolorna i Sverige.

Däremot finns det i Lärarförbundets undersökning en bild som stämmer ungefär överens med de skolbesök som jag har gjort. Fyra av fem kommuner har skurit ned på skolan. Man visar också att ungefär 44 procent av de tillfrågade upplever en sämre lärartäthet, att det har utvecklats på det sättet.

Sedan ska man ha klart för sig att plusjobben var någonting som underlättade mycket i skolan. Det kom in annan personal som kunde hjälpa till på ett mycket konstruktivt sätt. Återupprätta plusjobben och gör därmed också en insats för svensk skola!

Anf. 5 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Jag begärde ordet eftersom jag för några veckor sedan ställde frågor till Anders Borg om just varför ni har dragit ned det tillfälliga stödet till kommunerna eller varför ni bara ger tillfälligt stöd under valåret. Hur tänker ni då? Tänker ni att väljarna glömmer av sådant? Tänker ni att det bara är viktigt att hålla sysselsättningen uppe i kommunerna under valåret?

Jag tycker då att det är ganska cyniskt att man till och med räknar med att väljarna inte själva kan räkna ut att det, om kommunerna får mindre pengar nästa år, innebär försämringar i kvaliteten. Det blir mindre personal på fritidshemmen.

Nu finns det fritidshem som har 40–45 barn i sina grupper med bara en eller två anställda. Det är fruktansvärt dåligt för de här barnen. Det blir inte någon ro eller någon tid för läxläsning eller någonting på eftermiddagarna. Ska det dras in ytterligare i kommunerna blir det etter värre.

Sedan var det detta med Konjunkturinstitutet. Min fråga kvarstår, för Anders Borg ville inte svara mig för några veckor sedan om varför man bestämt sig för att dra in det tillfälliga stödet till kommunerna och bara ha det under valåret. Han ville inte svara på frågan om hur ni hade tänkt. Det är möjligt att Mats Odell vill svara på det.

Då lägger jag till frågan om Konjunkturinstitutet. Tror inte Mats Odell på Konjunkturinstitutets bedömningar? Konjunkturinstitutet räknar med att det krävs 13,5 miljarder mer. Eftersom vi har en sådan här befolkningsstruktur och eftersom befolkningen blir äldre och äldre och eftersom det krävs mer resurser till sjukvården och till äldreomsorgen krävs det mer pengar från staten. Det är Konjunkturinstitutets bedömning. Delar inte Mats Odell den bedömningen?

Jag kan lägga till ytterligare en fråga. Det gäller plusjobben. Enligt Mats Odell räknas de inte. Dem drog han bara bort. Dem behöver vi inte räkna med. Jag träffade många personer som var plusjobbare. Och jag träffade många inom äldre vården och på förskolorna som sade att plusjobbarna gör ett fantastiskt arbete.

De ser till så att vi kan sätta guldkant på tillvaron. Man kan gå ut och gå med de äldre, och man kan hjälpa till i köket. Man gör en insats i samhället. Men ni bestämde er. Så fort ni hade vunnit valet kastade ni ut plusjobbarna. De ska ut i arbetslöshet.

Många plusjobbare kontaktade mig och var förtvivlade över att de skulle gå arbetslösa när de visste att de kunde göra en jättebra insats i kommunerna. Men det tyckte inte den borgerliga regeringen. Jag fick säga till de plusjobbarna att det tyvärr inte är vi socialdemokrater som styr det här landet längre.

Men vi kan ändra på det till hösten. Då kan vi se till så att det återigen blir möjligt för skolan att behålla personal, möjligt att ha kvaliteten i äldre vården, att ta hand om de äldre, att det blir möjligt för sjukvården att fortsätta att ha en hög kvalitet. Det kan vi socialdemokrater se till om vi vinner valet till hösten.

Vi tycker att det är oansvarigt av den borgerliga regeringen att se till så att det blir ännu fler som sägs upp inom kommuner och landsting. Hur många räknar ni med? Ni har vid något tillfälle räknat med att 60 000 personer ska försvinna inom välfärdssektorn. Kan det bli ännu fler? Kan det bli 70 000? Kan det bli 80 000 personer som kommer att försvinna inom välfärdssektorn? De personerna behövs i allra högsta grad, Mats Odell.

Anf. 6 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Jag tror att vi här samtliga är medvetna om att Sverige och inte bara Sverige utan hela världen är på väg, förhoppningsvis, ut ur en kris som är den värsta som vi har upplevt sedan 1930-talet. Om vi tittar på omvärlden ser vi att Sverige har klarat sig kanske bäst av medlemmarna i Europeiska unionen och är en av de absolut bästa inom OECD.

Vi har kunnat skjuta till 17 000 miljoner, 17 miljarder, till kommunsektorn detta år. Vi ser att skatteintäkterna nästa år ökar med 13 miljarder mer än vad vi trodde när vi presenterade budgetpropositionen för riksdagen. Det är saker som man måste ta in.

Det jag säger i mitt svar och det vi säger i vårpropositionen är att vi följer utvecklingen noggrant. Det är svaret både till Peter Hultqvist och Monica Green.

Ja, Konjunkturinstitutet är en statlig myndighet som hjälper regeringen att ta fram underlag för sina beslut. Och vi följer utvecklingen. Vi följer vad Konjunkturinstitutet säger. Sedan kommer vi att ta ställning till detta när vi kommer fram till en tidpunkt då det är dags att göra det. Det är i samband med att vi presenterar budgetpropositionen.

Peter Hultqvist säger, och även Monica Green, att det försvinner en massa jobb. Sanningen är att prognosen är att det tillkommer 25 000 nya fasta riktiga jobb inom den kommunfinansierade sektorn.

Det är den prognos som finns. Man kan naturligtvis alltid försöka trola med siffror och få det att verka som att det försvinner jobb. Men det är en ganska brant uppförsbacke, skulle jag vilja säga, om man tittar på hur det verkligen ser ut.

Vi ska komma ihåg att under den här krisen har välfärden kunnat förstärkas kraftigt. Enskilda anställda inom kommunsektorn har också fått det bättre. De skattesänkningar som Peter Hultqvist och framför allt Monica Green talar föraktfullt om har gett en undersköterska minst 1 300 kronor mer netto i plånboken per månad. Det är en månadslön till per år.

Det betyder att det handlas i Konsum och Ica runt om i Sverige, att hjulen hålls i gång och att vi har kunnat ta oss igenom den här krisen på ett så pass lyckosamt sätt som Sverige har kunnat göra jämfört med andra länder. Det tycker jag inte att man kan bortse från.

Ja, vi ersatte plusjobben med något mycket bättre, nämligen nystartsjobb som leder in till riktiga jobb. Det är en reform som jag tror att alla som har omfattats av plusjobb och de som nu finns i nystartsjobb kan glädja sig åt. Det är en stor förbättring.

Anf. 7 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Plusjobben innebar att man inom exempelvis skolsektorn kunde få in många äldre personer som kunde gå in och hjälpa till med eleverna i skolans sociala verksamhet och även i klassrummen i vissa stycken. Plusjobben har inte ersatts av nystartsjobben när det gäller verksamhetens inriktning, det som har betytt något i exempelvis skolans verksamhet. Ditt uttalande här är inte relevant och överförbart.

När det gäller skatterna kan man säga att har man sänkt skatten så pass mycket som man nu har gjort, med 100 miljarder, är väl pengarna slut så att man inte kan upprätthålla det här med 12 miljarder extra nästa år. Det går inte heller att skylla på att krisen är orsaken till att man inte klarar 12 miljarder extra nästa år. För hade man haft en medveten vilja att precis som vi gjorde på vår tid rikta ett statsbidrag till skolan och på det sättet garantera fler lärare och mer personal hade man kunnat göra det och avstå en del av skattesänkningarna, framför allt dem som har gått till de mest välbeställda.

Vi tycker att det är viktigare att satsa pengarna i skolan och rikta ett statsbidrag dit än att fortsätta de här skattesänkningarna. Jag vill bara

påminna om grundläggande fakta som Lärarförbundet tog fram. Fyra av fem kommuner skär i skolan. Lärartätheten sjunker. Skolverket har bekräftat detta. Skolverket har bekräftat att så ser verkligheten och realiteten ut.

Jag tycker att regeringen som nu värderar och analyserar bör ta till sig att så här ser verkligheten ut. Det går inte att prata om kvalitet och kvalitetsutveckling om man inte är beredd att stå upp och rikta pengar och se till att det blir ekonomi så man har tillräckligt med personal. Så ser verkligheten ut.

Anf. 8 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Jag var i Gullspång i går. Det är en av de kommuner som har det tuffast, en av de kommuner som har det jättesvårt ekonomiskt och som har svårt att få finansiering för sin verksamhet och klara balanskraven. De står dagligen inför hur de ska klara verksamheten, hur de ska klara att ge de äldre den vård de behöver.

De i Gullspång är inte ensamma. Det var dem jag besökte i går, men jag har varit i Töreboda och i Karlsborg. Jag har varit i många av de kommuner som har det väldigt svårt. Jag träffar de anställda där och även vårdtagarna som vill ha en bra kvalitet.

Ni är så cyniska i den borgerliga regeringen så ni ger ett tillfälligt stöd under valåret till kommunerna. Ni räknar med att sedan ska de säga upp personal under nästa år.

Vi följer utvecklingen noga, säger Mats Odell. Kan det vara så att ni fyra veckor före valet i ett valmanifest smäller till med att nu ger vi pengar till kommunerna? Det är ännu mer cyniskt att bara fyra veckor innan valet ge sådana besked. Det hade varit nu man hade kunnat säga att vi kan ge besked att även nästa år behöver kommunerna, och landstingen som har sjukvården, det här stödet.

Sedan säger Mats Odell att undersköterskorna har fått mer pengar i plånboken. Om de får behålla jobbet har de fått några hundralappar, men de har fått dyrare försäkringar på bilar och a-kassa och allt annat. Om de förlorar jobbet, vilket många av dem har gjort, blir de straffade dubbelt. De får betala högre skatt bara för att de är arbetslösa. Dessutom får de lägre ersättning.

Ni straffar de arbetslösa dubbelt för att ni tycker att det är deras eget fel. I själva verket är det ni som ser till att kommunerna inte klarar sina balanskrav och klarar av den viktiga verksamhet som de bedriver för sina kommuninvånare.

Anf. 9 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Jag är lite förvånad. Peter Hultqvist har varit kommunalråd i många år och måste därmed anses ha en överblick över hur en kommun fungerar och hur kommunpolitikerna ska prioritera. Ändå tror han inte att han själv eller hans partikamrater Ilmar Reepalu eller Anders Lago förmår att prioritera det som är viktigast i deras kommuner.

Det handlar om det kommunala självstyret. Vi ska förse kommunerna med resurser som gör att de tillsammans med utjämnningssystemet har goda förutsättningar att ge sina medborgare välfärd. Ska vi sitta här i Sveriges riksdag och bestämma och öronmärka det precis?



Det där är något som vi frångick när vi fick regeringsmakten. Jag som kommunminister arbetade för att vi skulle lägga tillbaka i påsen för att myndigförklara kommunpolitikerna. De finns närmast människorna, de träffar på medborgarna i Ica och Konsum och ute på stan. Det är viktigare att de fattar de här besluten än att vi fattar detaljbeslut här. Det är i alla fall vår uppfattning.

Det vi nu är inne på är att sänka skatten för landets pensionärer. Det är någonting som är oerhört viktigt. De står på tur. De har burit en tung börda för att vara med och bygga upp vårt land, och de har all rätt att nu få en del av välfärden. Detta kommer vi att göra.

Vi kommer också att ta ställning i budgetpropositionen till om det behövs mer resurser till kommuner och landsting, men vi tycker inte att det nu finns tillräckliga skäl att ge kommunerna tillfälliga konjunkturbetingade stöd, eftersom skatteintäkterna har gått upp så mycket. Men vi följer som sagt utvecklingen och har beredskap att återkomma i budgetpropositionen.

Överläggningen var härmed avslutad.

## **6 § Svar på interpellation 2009/10:323 om projektstöd till bredbandsutbyggnad i glesbygd**

Anf. 10 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Eva Johansson har ställt en fråga om vad infrastrukturministern tänker göra för att säkerhetsställa att de ekonomiska föreningar som ansökt om projektstöd, utifrån de då givna förutsättningarna enligt landsbygdsprogrammet 2007–2013, ska få sina ansökningar prövade i enlighet med de ursprungliga reglerna.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Först vill jag poängtera att det är länsstyrelserna och Sametinget som är beslutande myndigheter för bredbandsstöd inom landsbygdsprogrammet, vilket också innebär att de har den grannliga uppgiften att prioritera mellan inkomna ansökningar inom ramen för en given budget. Varken jag eller andra myndigheter kan eller får ifrågasätta länsstyrelsernas eller Sametingets prioriteringar och beslut i enskilda ärenden. Samma sak gäller för kommunernas beslut om medfinansiering av projekt.

Projektstöd för bredbandsutbyggnad har sedan programstarten sommaren 2007 varit möjligt inom ramen för landsbygdsprogrammet om det varit fråga om småskaliga infrastruktursatsningar inom programåtgärden för grundläggande tjänster på landsbygden. Budgeten för denna åtgärd är totalt för programperioden 189 miljoner kronor, men åtgärden ska förutom bredband också inrymma andra satsningar såsom utveckling av kommersiell och offentlig service.

För alla stöd inom landsbygdsprogrammets åtgärder för Diversifiering och förbättring av livskvalitet på landsbygden (axel 3) fanns det fram till hösten 2008 ett krav på att 20 procent i medfinansiering skulle komma från andra offentliga källor än den statliga budgeten.

Denna tillkommande medfinansiering innebär att Sverige får tillgång till betydligt mer pengar från EU än om vi bara hade statliga anslags-

medel till medfinansieringen. Kravet på 20 procent i medfinansiering togs bort hösten 2008 i syfte att förenkla för vissa typer av projekt som annars inte hade kunnat genomföras. Kravet kvarstår dock för offentliga projektägare.

Bedömningen är att de offentligt drivna projekten tillför mer offentliga medel än de 20 procent som krävs. Detta kan då kompensera för bortfallet av offentlig medfinansiering i andra projekt. Det finns således en flexibilitet i medfinansieringskravet som kan avgöras från fall till fall.

Under sommaren 2009 beslutades att göra ändringar i landsbygdsprogrammet för att kunna ta emot nya medel från den europeiska ekonomiska återhämtningsplanen för bredbandsutbyggnad. Sverige tillfördes 190 miljoner kronor från EU under förutsättning att Sverige medfinansierade satsningen med 63 miljoner kronor.

Den svenska medfinansieringen förutsågs i huvudsak komma från kommunerna. Det finns flera skäl till detta:

- För det första är budgetutrymmet i landsbygdsprogrammet, trots programmets storlek, begränsat.
- För det andra finns det ett kommunalt intresse för att tillhandahålla bra bredband till kommunens invånare.
- För det tredje har många kommuner sedan det förra bredbandsstödet jobbat med bredbandsutbyggnad och även då medfinansierat satsningen.

Att kommuner går in i projekt borgar slutligen också för att de offentliga medlen används till effektiva och ändamålsenliga satsningar av hög kvalitet.

Det finns således i dagsläget två former av stöd för bredbands-satsningar i landsbygdsprogrammet. Av dessa kräver den nyare satsningen offentlig medfinansiering utanför landsbygdsprogrammets budget även för ekonomiska föreningar. I den mån medel fortfarande finns tillgängliga i den ursprungliga satsningen kan dock som tidigare ekonomiska föreningar erhålla stöd utan sådan medfinansiering under förutsättning att detta även stämmer överens med länsstyrelsens prioriteringar.

Slutligen vill jag säga att denna satsning på bredband till landsbygden är helt i linje med den nyligen antagna bredbandsstrategin, där målet är att Sverige ska ha bredband i världsklass. Bredbandsstrategin syftar bland annat till att möjliggöra för marknaden att till år 2020 se till att 90 procent av alla hushåll och företag har tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s. Bredbandsstödet ska medverka till att täcka upp där marknaden inte kan tillgodose dessa krav.

Anf. 11 EVA JOHANSSON (kd):

Fru talman! Jag får börja med att tacka jordbruksministern för svaret. Det var ett väldigt omfattande och bra svar, en bra beskrivning av ett väldigt viktigt projekt som handlar om att stödja landsbygden. Både jordbruksministern och jag bor på landet och känner ju väl till både möjligheterna och utmaningarna som landsbygden i hela Sverige men kanske i synnerhet Kronobergs län har att förhålla sig till.

Det här är naturligtvis en oerhört bra och otroligt viktig satsning. Det är jag den första att understryka.

Min interpellation handlar emellertid om en problematik som har uppstått som man möjligen skulle kunna beskriva som den berömda mellan-stolarna-problematiken. Det är väldigt bra att vi har ett bra och omfattande landsbygdsprogram, och det är också bra att regeringen har valt att satsa väldigt tydligt på en bredbandsutbyggnad på landsbygden. Det är viktigt för att hela Sverige ska kunna leva.

Problemet har uppstått därför att vissa förutsättningar har gällt tidigare. Ett antal ekonomiska föreningar har bildats runt om i landet. I Kronobergs län var det tolv ekonomiska föreningar som bildades, och trots att man ansökte enligt konstens alla regler visade det sig sedan att det var många föreningar som ansökte och pengarna räckte i slutändan inte. Det är väl i och för sig inget unikt scenario. Detta har vi varit med om inom andra områden också.

Det problematiska var att när det nu tillskapas nya medel har förutsättningarna ändrats, det vill säga kraven på medfinansiering från kommunerna fanns inte uttalade när ett antal ekonomiska föreningar gick in med sin projektansökan tidigare.

När det gäller de nya pengarna som nu har tillskapats och som naturligtvis är mycket välkomna har man tydligt uttalat att kommunerna måste gå in som medfinansierare. Det i sig skulle kanske vara helt oproblematiskt om det inte var så att länsstyrelsen säger att de gamla ansökningarna, alltså de påbörjade projekten, inte går att automatiskt överföra och att man inte bara kan skriva in att kommunerna skulle kunna vara medfinansierare. De gamla ansökningarna är alltså över huvud taget inte aktuella. Så uppfattar de ekonomiska föreningarna det. Man kan inte gå in och ansöka enligt de nya villkoren, och det är nya förutsättningar som gäller för att kunna söka de nya medlen.

Det här gör att ett antal ekonomiska föreningar hamnar mellan stolarna. Man har lite svårt att handskas med det. Jag bara undrar hur jordbruksministern förhåller sig till detta. Jag är mycket väl medveten om att man som minister inte får styra myndigheters agerande.

Anf. 12 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka för interpellationen. Jag tycker att denna interpellation är både intressant och viktig. Den är det av flera skäl. Bredband är en av de grundläggande förutsättningarna för att människor ska trivas på en bostadsort, men också för att verksamheter ska utvecklas. Företagande och nya jobb behövs i alla olika delar av vårt land.

Sedan måste jag direkt återigen poängtera och påpeka att jag som statsråd inte får ge mig in i enskilda myndigheters handläggning av ärenden eller göra överväganden och avvägningar kring vilka beslut och värderingar som enskilda myndigheter och länsstyrelser gör.

Men jag kan konstatera att i Kronobergs län finns det under axel 3 under programperioden 66,72 miljoner tillgängliga. I Kronobergs län har man valt att lägga 4,36 av de här 66,72 miljoner kronorna på att förstärka de grundläggande tjänsterna, däribland bredband. Det är inget som hindrar Länsstyrelsen i Kronobergs län att göra en annan fördelning av de

totalt 66,72 miljoner kronorna. Det är alltså länsstyrelsens privilegium och möjlighet att omvärdera de olika insatser som görs inom axel 3.

Anf. 13 EVA JOHANSSON (kd):

Fru talman! Jag vill naturligtvis gärna bekräfta jordbruksministerns roll i det hela, och jag är mycket väl medveten om att man som minister inte går in och styr myndigheternas agerande. Det finns en frihet där och den ska vi naturligtvis i allra högsta grad respektera.

Jag är också medveten om att länsstyrelsen inte bara har det här uppdraget. Inom ramen för landsbygdsprogrammet, som ju är otroligt viktigt för just utvecklingen inom svensk landsbygd, har man en rad viktiga uppdrag. Men bredbandsutbyggnaden på landsbygden är definitivt någonting som vi är väldigt angelägna om att man ska prioritera.

Jag har naturligtvis också stor respekt för det som Eskil Erlandsson påpekar, att länsstyrelsen har fått ett antal miljoner att fördela till olika projekt. Man har valt att fördela drygt 3 miljoner till bredbandsutveckling. Jag kan respektera det, även om jag vet att det finns ett hårt tryck från landsbygden och de ekonomiska föreningar som har bildats. Det är många som ansöker om de här pengarna så vi kan kanske ana att det inte är alla som ens under den här andra ansökningsomgången kommer att ha möjlighet att få medel tilldelade.

Jag skulle kanske vilja skruva lite grann på frågan för att kunna prata i lite mer generella termer och inte i absoluta, enskilda projekt. Då skulle jag vilja ställa frågan så här: Tycker jordbruksministern att det kan vara problematiskt när man på det här sättet ändå öppnar en möjlighet att under vissa förutsättningar ansöka och det finns ett antal föreningar och medborgare som inrättar sig under de förutsättningar som då är givna, och förutsättningarna för de nya ansökningsomgångarna ändras för samma bredbandsutveckling som det handlar om den här gången eller något annat viktigt projekt som kan vara viktigt för landsbygden eller Sverige att utveckla? Tycker jordbruksministern att det kan finnas en viss problematik i att förutsättningarna förändras och därmed också förhindrar att vissa kan få del av de tillskapade medlen? Är det ett problem?

Anf. 14 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Fru talman! Bredband och bredband på landsbygden och i glesbygden är oerhört viktigt för kommunikationen. Det tror jag att vi alla kan vara överens om här, inte minst vi tre kronobergare. Vi kan ha en ganska tydlig bild av hur det ser ut exempelvis på landsbygden i Kronoberg. Men vi har kanske också en tydlig minnesbild av hur det var efter stormen Gudrun, hur vi då hade ett näringsliv som hade ett jättebekymmer, framför allt ute på landsbygden. Kanske inte första veckan, för då hade vi väl alla problem, även vi som bodde i tätorten, utan det som hände sedan. Det visar också på vikten av att vi fortsätter att bygga ut så att tillgängligheten ökar, särskilt för det som är kopplat till Internet på olika sätt. Vad vi än gör i vardagen i dag har vi behov av att ha tillgång till bredband och till Internet.

I det här svaret säger jordbruksministern att målet för bredbandsstrategin är att Sverige ska ha bredband i världsklass. Det låter jättebra. Men frågan är hur nära det målet är – tio år bort.

Kronobergs län har fått strax över 3 miljoner. Jag tror att var och en här i kammaren eller som läser protokollet funderar över hur mycket man, om man ska investera i bredband, får för 3 miljoner till åtta kommuner, där flera av kommunerna är små glesbygdskommuner som inte har den allra bästa ekonomin – särskilt inte nu när man inte i budgeten får något ökat tillskott av regeringen heller, utan man ska snarare få göra ytterligare åtstramningar. Hur ska man då klara av en medfinansiering?

Om man ur ett Kronobergsperspektiv funderar lite framåt är det klart att vi har några år på oss för att bli världsbäst vad gäller bredband. Om vi räknar med 3 miljoner om året i tio år blir det inte så mycket pengar det heller. Då blir min fråga till jordbruksministern: Med det här systemet och med så lite pengar som faktiskt är avsatta i budget för att klara att bli världsbäst i bredband, kommer man verkligen att klara av det? Eller är regeringen beredd att avsätta mer medel för att vi faktiskt ska klara av det här och för att näringsliv och alla de människor som bor i glesbygden ska ha samma möjlighet och tillgång som andra till Internet, både för att kunna driva företag och för det som är kopplat till vardagen i allt det som man gör?

Anf. 15 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Jag måste igen konstatera och bekräfta vad både Eva Johnsson och Carina Adolfsson Elgestam tar upp, nämligen nödvändigheten av att ha bra elektroniska kommunikationer – läs: bredband – i olika och alla delar, för människor och för verksamheter och företagande i stort och smått. Det är skälet, fru talman, till att vi har inrättat möjligheten som komplement till den marknad som den socialdemokratiska regeringen redan 1998 sade att man skulle sköta över alla delar av landet. Så har inte skett. Det måste kompletteras. Vi vidtar nu två åtgärder med hjälp av vårt landsbygdsprogram. Det är till gagn och fördel för de delar av landet där marknaden inte sköter detta.

Det var Carina Adolfssons minister Björn Rosengren som sade att det skulle gå till på det sättet. Det var inte vi. Det var inte jag. Det var ni som sade att marknaden skulle sköta utbyggnaden av bredband i olika och alla delar av landet. Nu kompletterar vi i de delar av landet där marknaden inte styr mot de mål vi har, nämligen att det ska finnas bredband av världsklass till 2020 till 90 procent av hushållen och företagen i vårt land med minst 100 megabit hastighet per sekund.

Vad beträffar de mer konkreta frågorna kan jag konstatera att vi fick en möjlighet att inrätta ytterligare ett program i och med att EU antog sin ekonomiska återhämtningsplan för ungefär ett år sedan. En del i den ekonomiska återhämtningen på Europainivå var att se till att fler hade tillgång till elektronisk kommunikation – läs: bredband. För Sveriges del innebar det att vi kunde ta hem ”ett antal” pengar, vilket vi har gjort, men regelverket säger att för att få ta hem pengarna måste andra offentliga aktörer också medfinansiera projekten. Jag sade i mitt svar på interpellationen att det är av ett antal skäl, bland annat kvalitetsskäl. Men även av prioritetsskäl är det viktigt att andra aktörer är med, har man sagt från EU:s sida.

Det finns alltså två sätt att få fram pengar på. Den första delen, den egentliga frågan, har jag redan besvarat. Det är länsstyrelsens möjlighet att omprioritera inom axel 3 om man vill ha mer pengar inom den axeln.

I Kronobergs län har man valt att lägga en viss andel pengar på den typen av tjänster. Det är möjligt att det ska vara någon annan siffra. Jag är emellertid förbjuden att uttala mig om det ska vara mer eller mindre, men möjligheten att omprioritera inom axel 3 finns.

Vad beträffar det nya programmet, som kräver medfinansiering, är det bara ungefär hälften av pengarna som är fördelade per län. Den andra stora potten, som för närvarande uppgår till 126 miljoner kronor, är ofördelad – att användas efter prioritering och där behoven är störst. Det är lite temat först till kvarn får först mala. Den som är duktig och vill något på det här området har möjlighet att hämta rätt mycket mer pengar.

Låt mig också säga att det fortfarande finns 63 miljoner kronor kvar i kanaliseringsspengar att användas när kraftbolag gräver ned de kraftledningarna som ibland har raserats av stormar, inte minst i vårt område.

Anf. 16 EVA JOHNSON (kd):

Fru talman! Jag tror inte jag behöver beskriva för någon nu levande i kammaren utmaningarna och möjligheterna att bo på landet.

Människorna på den svenska landsbygden – jag pratar inte bara om Kronobergs län – är ett lätt härdat släkte. Vi gillar vår landsbygd. Vi älskar våra träd, ängar, åkrar och röda stugor. Vi har svårt att tänka oss att bo tätt inne i de stora städerna. Därför tar vi oss an både möjligheterna och utmaningarna.

Det har vi också kunnat se i fråga om bredbandsutbyggnaden. Människorna på svensk landsbygd har faktiskt gått in med kraftiga egeninsatser, inte bara i form av rent kapital utan även i form av fysiskt grävande med spadar, hackor och grävmaskiner för att få sina sladdar och sitt bredband ända fram till den röda husväggen.

Vi vet att det är så. Men vi vill samtidigt att spelreglerna ska vara förutbestämda, givna och förutsägbara. I den här delen av bredbandsutbyggnaden, som i grunden är otroligt positiv, har man ändrat spelreglerna. Det är problematiskt. Det skulle kunna jämföras med att man mitt under pågående fotbollsmatch plötsligt bestämmer sig för att helt nya regler ska gälla. Det blir svårt att spela matchen då, och det blir svårt för en del föreningar att gräva vidare och få sitt bredband. Det beklagar jag.

Anf. 17 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Fru talman! Ministern vill inte gärna kommentera det som är aktuellt i dag, det vill säga strax över 3 miljoner till Kronobergs län för utbyggnad av bredband på landsbygden. Det är klart att det inte räcker speciellt långt. Det är klart att det blir svårt med de tolv projekt som just nu är aktuella. Det är klart att kön är betydligt längre. Hela den stora pott som ministern talar om, 126 miljoner, utslagen över hela glesbygden – trots först till kvarn – blir en fråga som innebär något så fort det går att bevilja projekten och få dem klara, som Eva Johnson beskriver i sin fråga. Först då kan man ansöka om mer pengar. Ju fortare man blir färdig med det, desto större är möjligheterna att få del av den andra potten. Om det drar ut på tiden kan hela potten vara slut – om det finns något annat län som är snabbare. Det är konstiga regler.

Min fråga kvarstår: Är man från regeringens sida i dagsläget beredd att se till att det kommer mer pengar? Det är via den statliga budgeten. Det är en koppling emellan för att få medfinansieringen. Det hänger

samman med det som är länsstyrelsernas budget. Jag tror det heter 1:1-kontot. Det är fråga om hur mycket pengar det blir till länsstyrelserna. Vi är beroende av dem i förhållande till medfinansieringen och för att få pengar från EU. Här vet vi att Kronoberg får en alldeles för låg summa. Det hänger samman med detta.

Frågan kvarstår. Vi behöver mer pengar för att klara utbyggnaden av bredband i landsbygden.

Anf. 18 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Ja, det ska vara förutbestämda spelregler. Nu har vi två stöd som hanteras av länsstyrelserna. Det är förutbestämda spelregler för båda stöden. Vad gäller det första stödet är det upp till respektive länsstyrelse att avgöra om huruvida det är den summa som i dag är avsatt för att bygga ut bredband under axel 3 som ska gälla i framtiden eller om det är någon annan summa. I det nya stödet är det också förutbestämda spelregler. Där finns i dag ungefär hälften av pengarna som finns tillgängliga att fördela för Sverige. Den andra delen ligger än så länge i en central pott, och de kommer att fördelas vid ett specifikt datum så att det inte blir någon mannamån mellan dem som har lite mer bråttom respektive är lite mer saktfärdiga än vad andra är.

Låt mig igen konstatera att vi har ytterligare 63 miljoner i den så kallade kanaliseringsspotten att använda för att samförlägga när andra åtgärder ändå görs till exempel på elnätet i ett område.

Det finns också, för att tala pengar, ytterligare möjligheter att använda de strukturfonder som finns och som innehåller ganska mycket pengar. Där finns outtagna, outnyttjade pengar så här långt.

Låt mig allra sist än en gång tacka för interpellationen. Jag tycker att den är viktig. Jag vill tillägga att jag ser mycket fram emot att få se det budgetförslag som oppositionen kommer att presentera. Det förefaller som att det finns oändligt mycket pengar både till det ena och det andra.

Överläggningen var härmed avslutad.

## 7 § Svar på interpellation 2009/10:326 om alternativ till djurförsök

Anf. 19 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Helena Leander har frågat mig om jag avser att ta initiativ till att ge Jordbruksverket eller någon annan myndighet ett tydligt uppdrag att samordna arbetet med att ta fram strategier för att ersätta djurförsök, om jag avser att säkerställa att de djurförsöksetiska nämnderna kan inhämta nödvändig kunskap om alternativ till djurförsök och att ge berörda myndigheter i uppdrag att minska djurförsöken inom sina områden.

Användning av försöksdjur är tyvärr en förutsättning för forskning och utveckling inom många områden. Djurförsök innebär att svåra etiska avvägningar kan behöva göras. Vi har ett regelverk som ger djuren ett starkt skydd och som innebär att djurförsök ska begränsas så långt möjligt. En avvägning ska alltid göras mellan å ena sidan behovet av att använda djur och å andra sidan lidandet för djuren.

De djurförsöksetiska nämnderna får bara godkänna ett försök om syftet inte kan uppnås utan användning av djur. Så få djur som möjligt ska användas, och djuren ska inte utsättas för större lidande än vad som är absolut nödvändigt. Den som ansöker om att få göra djurförsök är skyldig att redogöra för möjligheten att använda en alternativ metod. Nämnden ska se till att varje ansökan blir tillräckligt utredd och allsidigt prövad.

Djurförsök görs för olika syften. Ett är att se till att produkter vi kommer i kontakt med är säkra för vår hälsa och vår miljö. Vilka tester som görs för till exempel läkemedel och kemikalier är i hög grad styrt av regelverk inom EU eller på internationell nivå. Dessa ses regelbundet över, till exempel i ljuset av tillgängliga alternativa metoder. Myndigheternas experter på de berörda områdena deltar aktivt i detta arbete. Utveckling, validering och slutligt godkännande av alternativa metoder har tyvärr visat sig ta mycket lång tid. Kommissionens utvärderingscenter ECVAM, som inrättades för nästan 20 år sedan, har genomfört en rad valideringsstudier, men mycket arbete återstår.

Sverige har en tradition som går tillbaka ända till början av 1980-talet av att stödja forskning som syftar till att utveckla alternativ till djurförsök. Forskningsstödet har under åren administrerats av olika myndigheter. I dagsläget är det Vetenskapsrådet som har denna uppgift.

Ett nytt EU-direktiv om skydd av försöksdjur är i det närmaste färdigt. Direktivet har ett rejält fokus på alternativa metoder. Utveckling och validering ska ges fortsatt stöd. Medlemsstaterna ska identifiera lämpliga laboratorier för valideringsstudier och sprida information om alternativa metoder. Jag är mycket nöjd med att direktivet har denna inriktning.

Helena Leander tar upp frågan om myndigheters ansvar för att begränsa djurförsöken och hävdar att myndighetsstyrningen är bristfällig. Hon säger att Jordbruksverket inte har något formellt uppdrag att sprida information om alternativ. Jag håller inte alls med om detta.

Jordbruksverket är enligt lagstiftningen tydligt utpekad som ansvarig myndighet för försöksdjursfrågor. I uppgiften ingår att följa upp hur lagstiftningen fungerar i praktiken. Verket har ansvar att vidta de åtgärder som behövs. Om det, till exempel inom ramen för verkets bemyndiganden, inte är möjligt måste regeringen informeras. När det gäller de djurförsöksetiska nämnderna, som organisatoriskt är en del av Jordbruksverket, kan det inte råda några som helst tvivel om att verket ansvarar för deras verksamhet.

Regeringen har stått bakom Sveriges lantbruksuniversitetets initiativ att inrätta ett centrum för djurvälstånd. Detta arbetar bland annat med försöksdjursfrågor. Det är mycket glädjande att SLU:s centrum och Jordbruksverket nu har inlett ett samarbete för att utveckla möjligheterna för ledamöter i de djurförsöksetiska nämnderna att rådfråga experter. På regeringens bord ligger också en utredning vars förslag är att inrätta en central djurförsöksetisk nämnd för att hantera överklaganden.

Jag följer dessa frågor noggrant och är självklart beredd att vidta åtgärder om det är nödvändigt.



Anf. 20 HELENA LEANDER (mp):

Fru talman! Jag får tacka jordbruksministern för svaret och för beredvilligheten att vidta åtgärder om så krävs.

Utvecklingen på området för alternativ till djurförsök går framåt. Cellodlingar, datamodeller, kemiska analysmetoder med mera erbjuder allt fler möjligheter att ersätta djurförsök. Det är förstås en glädjande utveckling för alla oss som tycker att det är etiskt problematiskt att utsetta djur för plågsamma djurförsök.

Men det är inte bara bra för djuren utan också för oss människor. De moderna djurfria metoderna är ofta både snabbare, billigare och säkrare eftersom man slipper de problem som uppstår när man ska översätta resultaten från en art till en annan, nämligen till människor. Det finns alltså mycket att vinna på att ersätta djurförsök. Trots det är det ingenting som sker automatiskt, utan det kräver resurser och styrning från samhällets sida.

Jordbruksministern håller inte med om att Jordbruksverket saknar ett konkret uppdrag att sprida information om alternativ till djurförsök. Jordbruksverket är visserligen, som ministern påpekar, ansvarigt för försöksdjursfrågor. Men det finns inga konkreta uppdrag i regleringsbrevet och heller inga särskilda medel avsatta.

Enligt Jordbruksverkets ansvariga för försöksdjursfrågor har verket ingen särskild sakkunskap när det gäller alternativ till djurförsök, och man har ingen rådgivning riktad till de djurförsöksetiska nämnderna utöver ett allmänt utbildningsstöd.

Ministern hänvisar till experterna vid SLU:s centrum för djurvälstånd. De kan säkert vara till stöd för de etiska nämnderna i deras bedömningar av om djuren utsätts för mer lidanden än nödvändigt vid försöken. Däremot är de knappast några experter på alternativ till djurförsök.

Jag hävdar därför fortfarande att Jordbruksverket behöver få ett tydligt uppdrag för att kunna ge ett bra stöd i arbetet för att ersätta djurförsök.

Min sista fråga om att ge andra berörda myndigheter i uppdrag att inom sina områden arbeta för att minska djurförsöken fick jag inget svar på. Jag tycker dock fortfarande att det är en relevant fråga.

Man skulle till exempel kunna tänka sig att Läkemedelsverket fick i uppdrag att främja alternativ till de djurtester som i dag görs av varje tillverkningsstadium av vacciner och biologiska produkter som till exempel botox.

Livsmedelsverket skulle kunna bidra med att till exempel de tester som görs på möss för att undersöka förekomst av bakteriegifter i skaldjur skulle kunna ersättas av andra analysmetoder.

Fiskeriverket skulle kunna överväga om det finns andra metoder att studera fiskbeståndet än genom provfiske.

Slutligen borde Kemikalieinspektionen kunna hämta inspiration från USA där man har påbörjat ett strategiskt arbete för att utveckla framtidens avancerade robotiserade, cellbaserade tester. De kan betydligt snabbare, billigare och bättre svara på om enskilda kemikalier eller kemiska blandningar är farliga och om det finns riskgrupper som kan behöva ett extra skydd för vissa kemikalier. Hur ser ministern på det?

Anf. 21 FINN BENGTTSSON (m):

Fru talman! Jag vill tacka Helena Leander för interpellationen. Jag vill också tacka jordbruksministern för ett bra och utförligt svar på en mycket viktig och delvis komplicerad fråga. Det är två saker i interpellantens frågeställning som jag skulle vilja belysa något ytterligare trots det utförliga svaret från ministern.

Jag vill förtydliga att det har hänt väldigt mycket under den tid som alliansregeringen har haft ansvar för frågan till gagn för att utveckla alternativa försöksmodeller jämfört med helkroppsundersökningar på djur.

På Jordbruksverkets hemsida ser man att det finns en utfästelse från våren 2008, alltså från för två år sedan, om ett nytt försöksdjursråd med brett uppdrag. Det står: För att förstärka insatserna inom försöksdjursrådet inrättar Jordbruksverket nu ett försöksdjursråd. I rådet kommer en rad olika organisationer och myndigheter att vara representerade. Rådet kommer att fungera som ett forum för informationsutbyte i försöksdjursfrågor och också vara rådgivande i Jordbruksverkets arbete på området. Försöksdjursrådet kommer att ha två utskott. Det ena ska syssla med etik- och utbildningsfrågor, det andra med forskningsfrågor.

Det nya försöksdjursrådet blir ett viktigt hjälpmedel för oss att driva utvecklingen inom etik, utbildning och forskning för att uppnå de mål som finns för att förfina, minska och ersätta djurförsök, säger Leif Denneberg, chefsveterinär på Jordbruksverket.

Samma år utlyses, vid sidan av det som är Vetenskapsrådets satsningar på alternativa modeller för helkroppsundersökningar på djur, 8,9 miljoner för forskning på alternativa metoder till djurförsök. Det här är ett samarbete mellan Jordbruksverket, den offentliga forskningsfinansieringen Formas och läkemedelsföretaget Astra Zeneca. Dessa har arbetat huvudsakligen under 2009.

Visst händer det ganska mycket på det här området. Jag undrar om Helena Leander läser framför allt regleringsbrevet eller tar reda på vad myndigheten som har ansvaret egentligen gör. Där ser man att det verkligen händer mycket.

Den andra och lite större frågan handlar om Helena Leanders synpunkter på att det går lite långsamt med utvecklingen av alternativa metoder. Man får nog vara lite försiktig. Vad är politikens uppdrag och vad är experternas uppdrag? Mycket riktigt konstateras det av jordbruksministern att det är väldigt komplicerat att ersätta helkroppsundersökningar med modeller på mycket mindre system, kanske enbart celler eller, ännu värre, med hypotetiska modelleringar.

Vi har ett begrepp inom medicinen som heter homeostas. Homeostas är när allting hänger ihop i en intakt organism. Om man tar steget från provrörsförsök direkt över på helkroppsindivider som är människor minskar man möjligheten att studera alla de vanligen helt okända mekanismer som verkar och motverkar när en kropp utsätts för en belastning. Därför måste man ha en helkropps genomgång innan man exponerar i det här fallet människan för detta. Man utsätter mänskligheten för oerhörda risker om man går direkt från provrörsförsöken över till helkroppsundersökningar på människa. Där kan man säga att ryggradsdjuret har väldigt likartade homeostasiska mekanismer i sin kropp. Det är därför som helkroppsundersökningarna måste finnas kvar, tyvärr, kan vi tycka, men

alternativet förskräcker – att människor i stället skulle få schavottera, lida och även avlida i sådana sammanhang.

Jag ska återkomma i ett andra inlägg för att förklara, delvis för Helena Leander, hur viktigt är att vi jobbar för att hitta alternativa metoder men inte skyndar fortare än vad verkligheten ger oss möjlighet till. Annars äventyrar vi faktiskt ytterst patientsäkerheten.

Prot. 2009/10:106  
20 april

Svar på  
interpellationer

Anf. 22 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Jag litar fullständigt och fullkomligt på att Jordbruksverket förstår sitt uppdrag inom djurförsöksområdet och att de inom ramen för detta vidtar de åtgärder som behövs för att fullgöra den uppgift som verket har. Det ingår självklart i Jordbruksverkets och alla andra myndigheters uppdrag att ansvara om problem uppstår som regeringen behöver hjälpa till att lösa.

Med detta sagt vill jag säga att i Jordbruksverkets uppdrag framgår det av bland annat aktuell lagstiftning, djurskyddslagstiftningen och djurskyddförordningen, att verket har en rad bemyndiganden att utfärda föreskrifter. När det gäller de djurförsöksetiska prövningarna får verket föreskriva om nämndernas organisation och om hur prövningen av ärenden ska gå till.

Av verkets instruktion framgår vidare att verket ska säkerställa gott djurskydd och att det inom myndigheten ska finnas djurförsöksetiska nämnder. Nämnderna ska pröva ärendena om försöksdjur enligt de bestämmelser som finns inom djurskyddslagstiftningen. Verkets djurförsöksärenden och frågor är heltäckande. Jag har ingen önskan om att detaljstyra denna myndighet, lika lite som någon annan myndighet vare sig på detta område eller på något annat område. En effektiv statsförvaltning förutsätter och bygger ju på att vi har självständiga myndigheter som kan göra de bedömningar som ligger inom ramen för vad riksdag och regering sätter upp för mål.

Låt mig också säga att Läkemedelsverkets experter deltar aktivt i expertgrupper som kontinuerligt ser över regelverket. Utvärderingar görs för att se över testkrav och bedöma om de fortsatt är relevanta. Kraven uppdateras så att de bästa analytiska metoder som finns används och att de senaste vetenskapliga rönen tas till vara.

Vi har en validering av alternativa metoder till försöksdjur som kan leda till att testkrav ändras så att till exempel djurförsök inte längre krävs.

När det gäller läkemedel vill jag konstatera att det utvecklas och finns ett antal tester som företag behöver göra innan läkemedel får testas på människor och innan de ska godkännas och får säljas på en öppen marknad. Det finns en rad riktlinjer för testning som är framtagna på global nivå, och gemensamma testkrav gör att företagen inte behöver göra olika tester för olika marknader i världen. Detta sparar, vill jag ha sagt med detta, åtskilliga försöksdjur och djurförsök.

Användandet av alternativa metoder övervägs alltid i detta sammanhang men måste vägas mot en acceptabel säkerhetsnivå för människor. I de globala riktlinjerna sägs tydligt att alternativa metoder kan ersätta försöksdjur om de är validerade och accepterade inom de aktuella regionerna.

Låt mig slutligen, fru talman, konstatera att liknande hjälp bistår till exempel Kemikalieinspektionen Jordbruksverket med likväl som Livsmedelsverket.

Anf. 23 HELENA LEANDER (mp):

Fru talman! Det är ganska meningslöst att försöka förneka att djurförsök skulle lämna viktiga bidrag till forskningen såsom det ser ut i dag, även om detta så klart ska ställas mot djurens lidande. Det intressanta är, oavsett hur problematiskt vi än tycker att det är med djurförsök, i vilken utsträckning dessa går att ersätta med framtagande av nya moderna metoder. Det borde ligga i allas intresse att så långt som möjligt påskynda den utvecklingen. Kan vi få fram metoder som är både säkrare och skonammare för djuren finns det bara vinnare. Det är det som jag är ute efter med den här interpellationen.

Det blir mycket organisatoriska frågor, och visst vore det bra om Jordbruksverket fixade det här. Men på direkt fråga svarar Jordbrukets ansvariga själva att man upplever att man inte har det uppdraget och att man inte upplever att man egentligen jobbar så mycket med detta. Då tycker jag att det är problematiskt. Det kan bero på resursbrist, men då borde man som regering kunna se över om man kan göra någonting för att det här viktiga arbetet ska kunna äga rum.

Finn Bengtsson gör en lång tillbakablick på vad som har gjorts som har varit bra för att ersätta djurförsök under mandatperioden. I en sådan uppräknning kan det vara bra att ta med sådana saker som kanske har varit mer negativa, till exempel att man lade ned Djurskyddsmyndigheten, som ändå hade ett aktivt uppdrag att jobba med att stå på djurens sida, inte minst med att ersätta djurförsök. När man kom till makten skar man ned på anslagen till alternativa metoder.

Allt det här påverkar så klart möjligheterna att ersätta djurförsök med alternativa metoder.

Slutligen känner jag fortfarande att det är lite otydligt i vilken utsträckning andra myndigheter inom sina områden ska kunna få uppdraget att minska djurförsök. Jag tror att det vore bra om man kunde ge det uppdraget till fler myndigheter så att alla drar åt samma håll i den här frågan.

Anf. 24 FINN BENGTSSON (m):

Fru talman! Jag tror att det är oerhört viktigt att ha ett perspektiv på det här så att man inte rusar fram för snabbt. Frågan är: Ska vi krama människor eller ska vi krama djur, eller ska vi krama både människor och djur? Det är en väldigt viktig fråga att analysera.

Jag har själv, direkt eller indirekt, varit verksam i djurförsöksverksamhet i tre decennier. Jag har också suttit i djurförsöksetiska nämnder. Då ska vi påminna oss om att detta är synnerligen odemokratiska strukturer i så måtto att de består till en tredjedel av experter, en tredjedel av folkvalda och en tredjedel av djurrättsaktivister och –organisationer som motsvarar mindre än 1 procent av befolkningen. Man har alltså medvetet givit ett stort inflytande till djurrättsorganisationer att påverka den här processen. Det är delvis bra, för jag tycker att man då lyfter fram djurens rätt på ett vettigt sätt. Men det finns en fara i detta som jag kan vittna om. Rätt många forskare som kommer med kloka och genomtänkta försök

leds ibland in i ett slags övertalningskampanj för att de till varje pris ska försöka ersätta sitt helkroppsförsök, som de ändå har väl motiverat, med en form av alternativ metod som kanske inte är fullt ut validerad. Om ett sådant försök överförs från att göras som ett nödvändigt helkroppsförsök för att i nästa led säkerställa patientsäkerheten till att göra det i ett omogget ofärdigt så kallat invitrosystem, är risken att man får ett resultat som feltolkas och övertolkas i felaktig riktning, vilket kan leda till att man drar felaktiga slutsatser. Det är den vetenskapsteoretiska grunden till att skynda långsamt fram och inte gå förbi ett nödvändigt system, som jag nämnde i förra inlägget, kallat homeostas, nämligen balansen mellan biologiska reaktioner och motreaktioner i en hel kropp. Tyvärr kommer vi inte under lång tid framöver, kanske aldrig, att förstå fullt ut hur de verkar, när vi kan se dem enbart i helkroppsförsöken. Därför måste vi tyvärr behålla en del av den här verksamheten och skynda långsamt.

Anf. 25 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Vi har nu ett nytt försöksdjursdirektiv inom Europeiska unionen. Det nya direktivet om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål genomsyras i alla delar av vad vi brukar kalla de tre r:ens princip. Jämfört med det direktiv som har gällt så här långt innebär det nya direktivet en stor skillnad. Bestämmelserna innebär en långsiktig satsning på alternativa metoder. Och låt mig nämna några saker.

I direktivet sägs och framhålls det att både kommissionen och medlemsstaterna ska bidra till utveckling och validering av alternativa metoder. Det sägs att medlemsstaterna får i uppdrag att hjälpa kommissionen att identifiera lämpliga laboratorier för valideringsstudier. Kommissionen ska samråda med medlemsstaterna om vilka valideringsstudier som ska prioriteras. Och medlemsstaterna ska informera om alternativa metoder som används på nationell nivå. Det sägs att medlemsstaterna ska utse en kontaktpunkt för kommunikationen när det gäller valideringsstudier. Och kommissionen ska vidta lämpliga åtgärder för att skapa internationell förståelse för sådana alternativa metoder som valideras inom EU. Slutligen blir EU:s valideringscentrum formellt inrättat som unionens referenslaboratorium för alternativa metoder och dess uppgifter regleras.

Med detta vill jag ha sagt att mycket är på gång i det här sammanhanget. Under det svenska ordförandeskapet kunde vi anta ett nytt försöksdjursdirektiv, och jag är mycket glad och till och med stolt över att vi lyckades baxa den här mycket svåra och komplicerade frågan så långt som vi gjorde. Det ramverk som nu finns ger alltså en sådan status åt de alternativa metoder som finns i vår värld som jag tycker att de förtjänar och ska ha.

Låt mig avslutningsvis, fru talman, konstatera att Jordbruksverket har övertagit exakt det uppdrag som fanns på den numera nedlagda Djurskyddsmyndigheten. Det är inte så att någon uppgift har försvunnit, utan uppgifterna är övertagna av en annan myndighet och utförs på ett utomordentligt sätt också på denna myndighet.

Vad gäller pengar för att komma vidare i arbetet mot att använda ett mindre antal försöksdjur i forskningssammanhang kan jag bara konstatera att de pengar som finns för ändamålet är i stort vad de har varit under den tid som vi kan överblicka. De var i stora delar under 90-talet i klassen 2–4 miljoner kronor. Nu är de specifika pengar som finns för det här

ändamålet uppe i 13 miljoner kronor. Jag tycker att det är en rätt bra utveckling på ett viktigt område.

Anf. 26 HELENA LEANDER (mp):

Fru talman! Det är dock svårt att prata bort att det har skett en nedskärning av anslagen till alternativ till djurförsök sedan den här regeringen tillträdde. Jag är ändå lite nyfiken på det som jordbruksministern lyfte fram om det nya djurförsöksdirektivet och vad det kommer att innebära. Jag tycker att det är positivt. Det lägger också en del ansvar på medlemsstaterna, bland annat att sprida information om alternativa metoder, att identifiera lämpliga laboratorier. Det skulle vara intressant att få höra lite grann hur jordbruksministern ser framför sig att det här skulle kunna förverkligas i Sverige.

Jag tycker att Finn Bengtsson på ett intressant sätt lyfte fram det dilemma vi har i dag. Det har nästan blivit djurskyddsrepresentanternas roll att vara den vakthund som hela tiden försöker trycka på för att se om det finns alternativ till djurförsöken eller inte. I dag har man inte tillräckligt mycket stöd från Jordbruksverket för att kunna ha oberoende experter som ska kunna bistå med sakkunskap om i vilket fall det finns alternativ eller inte och vad som kan ersättas och inte.

Allt det här tycker jag visar starkt på att vi behöver mer stöd i arbetet för att så långt det går kunna ersätta djurförsöken med mer moderna alternativ som inte drabbar djuren och som är säkrare för oss människor.

Anf. 27 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Inrättandet av det nya direktivet innebär ytterligare en möjlighet för Statens jordbruksverk att till sig knyta kunskande, expertis och information. Jag tycker att det är bra, eftersom det arbete som pågår i världen är stort och omfattande. Och om vi kan utnyttja varandras kunskaper minskar både behovet av försök och antalet djur som används vid försök.

Låt mig också konstatera att om det finns alternativa metoder som är validerade och godkända får man enligt lag inte använda sig av försöksdjur. Vi måste vara överens om att det är på det sättet.

Fru talman! Jag skulle vilja avsluta den här debatten med att säga att SLU har tagit initiativ till att inrätta ett nationellt centrum för djurvälstånd. Även detta centrum har till syfte att samla vårt lands kompetens och samordna verksamheten inom djurskyddsområdet. Centrumet, som ska arbeta med bland annat forsknings- och utbildningsfrågor när det gäller lantbrukets djur förstås men också försöksdjur, är fortfarande under uppbyggnad.

SLU har under 2010 fått 5 miljoner kronor för att kunna stödja utvecklingen mot en effektiv samordning av djurskyddsarbetet inom EU. Samordningen ska till exempel omfatta djurskyddsforskning och arbetet med välfärdsindikatorer men också de socioekonomiska konsekvenserna av att djurskyddet förändras.

Tack, fru talman, för den här debatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 28 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Lennart Axelsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att förändra den utveckling som beskrivs i interpellationen samt vilka initiativ jag avser att ta för att öka insynen och säkra kvaliteten i dessa skattefinansierade vårdföretag och samtidigt säkra en sund konkurrens som gör det möjligt för även mindre företag och personalkooperativ att konkurrera.

Apoteket Omstrukturering AB, OAB, har haft uppgiften att leda och genomföra processen för försäljning av verksamheter som ägs av Apoteket AB. I statens ägardirektiv till OAB anges att det övergripande syftet ska vara att försäljningen genomförs på bästa affärsmässiga sätt och med beaktande av statens långsiktiga ambitioner med Apoteket AB. Frågan om små aktörers möjligheter att verka på marknaden är prioriterad.

Regleringen av apoteksmarknaden har utformats med beaktande av de små företagens situation. För att underlätta småföretagande skapas vidare en särskild stödstruktur för enskilda entreprenörer. Det sker genom att 150 apotek har överförts till det nyinrättade bolaget Apoteksgruppen i Sverige AB. De apotek som ingår i Apoteksgruppen ska kunna ha enskilda entreprenörer som delägare. OAB ansvarar för försäljningsprocessen även för dessa apotek. Inom ramen för Apoteksgruppen byggs det upp en serviceorganisation som underlättar driften av apoteken genom att erbjuda ett långsiktigt stöd inom bland annat hantering av sortiment, inköp och IT.

De nya apoteksbolagen är seriösa aktörer som har fått tillstånd att driva och äga apotek i Sverige. De kommer att verka och betala skatt i Sverige och styrs av svensk lag och svenska fackliga avtal. Deras lämplighet att bedriva apoteksverksamhet har bedömts av Läkemedelsverket, och konkurrensaspekter har prövats av Konkurrensverket. De nya bolagen övervakas av flera myndigheter, däribland Läkemedelsverket och Socialstyrelsen. Läkemedelsverket utövar tillsyn över att verksamheten vid apoteken uppfyller de omfattande krav som ställs i lagen (2009:366) om handel med läkemedel. Skatteverket har möjlighet att göra skatteutredning och skatterevision.

Risikkapitalfonder och risikkapitalbolag står för en viktig del av finansieringen och ägandet i svenskt näringsliv. Bland dem som investerar i fonderna finns både svenska och utländska investerare som universitetsstiftelser, försäkringsbolag, pensionsbolag, pensionsfonder som Sjätte och Tredje AP-fonden och välgörenhetsorganisationer.

När det gäller så kallade skatteparadis, som nämns i interpellationen, vill jag nämna att det sker ett mycket omfattande internationellt arbete för att öka genomlysningen och förbättra informationsutbytet. Sverige har genom nordiskt samarbete också ingått ett flertal informationsutbytesavtal på skatteområdet med finansiella offshorecentrum som Isle of Man, Jersey, Guernsey, Caymanöarna med flera. Vidare bedriver Skatteverket ett kontrollprojekt avseende utlandstransaktioner, vilket lett till att ett stort antal personer och företag påförts ytterligare skatt. Sådana insatser är naturligtvis viktiga för att motverka att inkomster undanhålls beskattning i strid med svensk lagstiftning.

Svar på  
interpellationer

Anf. 29 LENNART AXELSSON (s):

Fru talman! Jag tackar socialministern för svaret. Det är alltid viktigt att lyfta fram skillnader mellan politiska partier. Det gäller inte minst i år eftersom vi har val i höst.

I frågan om hur vi vill organisera apoteksverksamheten finns det stora skillnader. Vi var redan från början kritiska när den borgerliga regeringen med Göran Hägglund i spetsen ville göra sig av med en apoteksverksamhet som fungerade bra och på ett billigt sätt. Det ligger dock i linje med den politik som förs i övrigt när det gäller att sänka skatter och liknande som tar undan möjligheterna för det som man skulle kunna använda det till annars.

Vi påstår att avregleringen av Apoteket på sikt kommer att kosta skattebetalarna mer pengar. Det är i det ljuset man måste se min interpellation. Som överskrift skrev jag från början: Skattepengar till vinst i stället för vård.

När man påbörjade avregleringen sade regeringen till den statliga myndigheten Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket: Ni får se till att de som kan vara intresserade av att köpa apotek kan få en så stor vinst som möjligt så att de är angelägna att gå in.

Det betyder att man lade sig på en nivå som skulle ligga lika med övriga Europa, vilket konkret innebär att skattebetalarna får betala för avregleringen.

Man sålde ut 465 apotek till riskkapitalbolag. De här bolagens huvudsakliga syfte är att köpa upp bolag, göra dem så effektiva som möjligt och sedan sälja dem inom några år. Dessutom är bolagen ofta placerade i så kallade skatteparadis, vilket innebär att de vill betala så lite skatt som möjligt.

Våra gemensamma pengar som skulle kunna ha gått till att anställa fler inom äldreomsorg, skola och barnomsorg går i stället till vinster som placeras på ställen där man inte kan få ut de skatter som skulle kunna gå till ovan nämnda verksamheter. Det här är inte att vara varsam med våra gemensamma tillgångar och svenska folkets skattepengar.

I samhällsdebatten har det ännu inte hörts särskilt mycket om denna högst anmärkningsvärda del av den borgerliga regeringens utförsäljning av våra gemensamma tillgångar. Det handlar inte bara om apoteksverksamheten utan även om andra delar av vår vård och omsorg.

En annan sak som har varit på tapeten är bilprovningen. Den riskerar att gå samma väg.

Jag ställde frågan om socialministern anser att det är en önskvärd utveckling att svenska folkets pengar går till vinster i riskkapitalbolag i stället för till fler anställda inom äldreomsorgen till exempel. På den frågan tycker jag inte att jag har fått något svar. Det kan naturligtvis bero på att socialministern inte delar min uppfattning att det ser ut så. Det vore ändå bra att få en lite mer nyanserad bild av min frågeställning.

Anf. 30 FINN BENGTSSON (m):

Fru talman! Jag tackar Lennart Axelsson för interpellationen. Jag tackar också socialministern för att han ännu en gång förtydligar varför det är skadligt med monopol. En sund konkurrens då läkemedel ska distribueras och vård ska utföras är till gagn för patienterna eftersom det är



en bättre garant för tillgänglighet och en press för ökad effektivitet och lägre kostnader för patienterna.

I sin interpellation raljerar Lennart Axelsson över socialministerns uttalande om sund konkurrens i samband med att vi äntligen fick det nya apoteket. Låt mig, fru talman, ställa en motfråga till Lennart Axelsson: Vad är höjden av osund konkurrens? Jag ska för tids vinnande besvara den frågan själv. Jo, det är just monopolsituationen.

För över 30 år sedan agerade den dåvarande socialdemokratiska regeringen i en tid av hysterisk monopoliseringsambition. Vänsterpartiet ville förstatliga läkemedelsindustrin. Socialdemokraterna lät förstatliga apoteksväsendet. Argumentet var redan då ihåligt; man sade att det var av beredskapsskäl man skulle göra detta. Förstatligandet skedde, och under den tid vi har haft monopol har resten av den civiliserade världen för länge sedan kastat av sig oket av monopol på apoteksområdet. Kvar finns några totalitära stater som Sverige under alliansregeringen äntligen har befriat sig från att höra samman med. Vi har tidigare hört om Kuba och Nordkorea som fortfarande kramar monopol.

Frågan är om Lennart Axelsson lägger upp en argumentation som naturligtvis i den mån det skulle förekomma oegentligheter måste stävjas. Precis som socialministern beskriver i sitt svar har man haft en noggrann och grannliga genomgång av dem som får agera på denna marknad. Det måste vara en trygghet för alla. Alternativet, att inte göra den grannliga bedömningen av olika konkurrenser för att få en ökad konkurrens, ökad tillgänglighet, lägre priser och högre effektivitet, är att bibehålla monopoliet och tillhöra den bakåtsträvande, in i framtiden backande verksamhet som en monopolsituation innebär när den inte har ett starkt motiv.

Lennart Axelsson lyfter fram det som om det var i den bästa av världar vi levde med Apoteket AB:s monopol. Hur kom det sig att man under de sista åren fortsatt kunde notera en nedgång i antalet apotek i Sverige? Vi hade redan den lägsta apotekstätheten per medborgare i hela Europa. Den var på väg nedåt, inte uppåt. Det var även en minskning av antalet apoteksombud.

Det är ju den inre kärnan i ett monopols eget bevarande att det inte finns någon drivkraft för att öka tillgängligheten för kunderna. Det finns ingen ambition att vilja göra något bättre eftersom man är så bekväm i sin monopolsituation.

Det är något som, precis som Lennart Axelsson beskriver, tydligt skiljer blocken åt. Jag hoppas verkligen att väljarna tar ställning när de hör hur Lennart Axelsson några månader före ett avgörande val fortfarande talar sig varm för att det apotek och de destruktiva krafter i form av minskad tillgänglighet som vi såg under den socialdemokratiska mandatperioden återigen skulle kunna vara en aktuell tanke för Socialdemokraterna, säkert med stöd av Vänsterpartiet. Man kan undra hur Miljöpartiet ser på att slippa ha ett monopol på apoteksområdet.

Det kvarstår nog fler frågor för Lennart Axelsson att besvara än för socialministern.

Anf. 31 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Jag skulle vilja föra ett litet resonemang om idéerna bakom. Lennart Axelsson är vän av ett monopol på just det här området. Om monopoliet har så många förtjänster som Lennart Axelsson påstår,

vilka andra områden borde vara monopol utöver dem som i dag är monopol? Om monopolet har så stora förtjänster att det borde praktiseras på det här området, varför borde då inte också läkemedelsindustrin läggas i statens ägo? Varför skulle inte livsmedelsdistributionen i Sverige vara ägd av staten? Vad är Lennart Axelssons bärande idé för att just monopol är överlägset?

Hittills har vi i riksdagen, med undantag för något parti, varit överens om att det är bra med mångfald och att det är bra med konkurrens. Det leder till större ansträngningar för att möta kundens önskemål och behov. Det leder i det här fallet till en större tillgänglighet. Som Finn Bengtsson var inne på hade monopolet kommit till vägs ände, och vi såg snarare färre än fler apotek.

Utöver de apotek som har sålts av Apoteket AB:s verksamhet har Lä-kemedelsverket godkänt 44 nya apotek. Det är alltså 44 nya apotek i Sverige. Det är en ökning med 5 procent. Det är ett ganska bra tillskott än så länge. Vi tror att det kommer fler.

Vi har låtit fler distribuera receptfria läkemedel för att öka tillgäng-  
ligheten och möta människors behov av huvudvärkstabletter också sent på lördagskvällen eller på söndag förmiddag. Vi tror att det är bra med tillgänglighet.

Det här är inte vilket område som helst. Det måste finnas rätt stränga regler. Jag kan inte se varför det inte ska kunna finnas fler aktörer. Det blir billigare på sikt. Vi får en bättre tillgänglighet och vi kommer att få se nya verksamheter med en annan servicenivå än tidigare.

Jag tror att Lennart Axelsson med interpellationen vill skapa osäker-  
het omkring de företag som har köpt en del av apoteken.

Vad är det, Lennart Axelsson, mer exakt som är bekymret? Hur ser tankekedjan ut bakom resonemanget att om vi säljer apotek och får in nya aktörer får vi färre lärare i den svenska skolan? Exakt hur ser den tankekedjan ut? Det skulle jag vilja få utrett innan jag förklarar varför Lennart Axelsson har fel på den här punkten också.

Anf. 32 LENNART AXELSSON (s):

Fru talman! Finn Bengtsson behöver ju inget svar eftersom han sva-  
rade själv. Det är tacksamt med någon som både frågar och svarar.

Jag koncentrerar mig därför på socialministerns frågor.

Han frågar varför jag tycker att det är bra med monopol och om det  
finns andra områden där jag tycker att det kunde vara bra med monopol.

Apoteket är en otroligt viktig del av svensk hälso- och sjukvård. So-  
cialministern brukar föra fram att vi har olika syn när det gäller försälj-  
ning av nässprej, Alvedon och liknande i livsmedelsaffärerna. Där är det  
ingen åsiktsskillnad. Vi tycker att det är bra att man kan öppna upp just  
den delen så länge man reglerar det noga.

När det gäller det som skrivs ut av läkare där man får ett recept på en  
medicin som man går till apoteket och hämtar ut finns inte den marknad  
som regeringen brukar lyfta fram som ett område där man kan tillföra  
konkurrens genom avregleringen. Där är priset fastställt från början.

Det var detta som jag var kritisk mot i mitt första inlägg. För att det  
ska vara intressant för privata aktörer att engagera sig i detta måste man  
lägga på en summa på varje läkemedel som säljs för att öka de handels-

marginaler som var så låga förut. Om man hade behållit den marginalen hade det inte varit intressant för privata aktörer att gå in i detta.

Om man fortsätter det resonemanget är det naturligtvis där som vi skattebetalare får betala för den ökade tillgänglighet som socialministern eftersträvar. Det säger sig självt att om man ska ha fler anställda, fler apotek, längre öppettider och bättre service måste någon betala för det. Det begriper vem som helst.

Vad jag har sett är det just handelsmarginalen som betalar mycket av den ökade tillgängligheten.

Ett annat område där jag kan tänka mig att behålla monopolet är Systembolaget. Jag tror att jag har starkt stöd av folket för det. Det är ur helt andra aspekter – folkhälsosynpunkt och liknande.

Jag har svårt att tro att det kommer något regeringsförslag, men det finns många som har åsikter om att man bör öppna även där. Jag tror att vi är ganska överens om att det är bra att behålla monopolet. Tack och lov finns det fortfarande ett starkt stöd för att behålla monopolet på det området.

Jag tycker nog att det borde gälla bilprovningen också. Det är en myndighetsutövning som också fungerar bra och som är billig för invånarna. Göran Hägglunds regering vill avreglera även den delen, trots att det finns exempel på att det skulle bli både dyrare och sämre för bilägarna.

Jag tror att jag har klarat av en hel del av de frågor som socialministern hade.

Anf. 33 FINN BENGTSSON (m):

Fru talman! Jag tar oss tillbaka till motionen som handlar om apotek och vård och resonemanget om monopolituationen. Jag tänker be interpellanten att ge mig några svar så att jag själv slipper svara på dem.

Jag kan åtminstone utgå från att det här finns en grundläggande skillnad. Vi har en samsyn kring att vi solidariskt via skattsedeln behöver finansiera välfärdstjänster, dit bland annat läkemedel och sjukvård hör. Men om man utifrån det säger att det med samma mynt måste vara politiker som i princip driver vården genom att den ska vara offentligdriven och att apoteken ska drivas av enbart en aktör och en statlig sådan tar man inte hänsyn till hur man effektivt, mer tillgängligt och med bättre prispress kan öppna upp för att skattepengarna gör mer nytta än i de passiva monopolen där de lätt blir ineffektiva. Det är alltså ett sätt att egentligen föringa nyttan med att skattebetalarna betalar skatten.

I förlängningen av detta blir det en högskattepolitik som gäller och som ytterligare späder på ineffektiva monopolsträvanden.

Då kan man ställa den fråga som socialministern var inne på. Om Axelsson ändå tycker att apoteksmonopolet var värt att bevara av någon anledning är det inte ett långt hopp att fråga om inte också vården i mycket större omfattning borde monopoliseras. Den ger samma trygghet som Axelsson ger sken av att Apoteket skulle ha gett. Vi har inga tecken på att omregleringen så här långt skulle vara i någon fara, snarare tvärtom. Vi har en mycket hög status på vårt läkemedelssäkerhetsarbete i detta land, och mer kommer att komma före valet.

Men en fråga kvarstår. Det är intressant att höra om Lennart Axelsson vill återgå till att förståtliga läkemedelsindustrin. Det finns vänsterpartister som förfäktar den tanken.

Anf. 34 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Min fråga var: Varför är det bra med monopol? Vad är den idémässiga grunden för det resonemang som Lennart Axelsson för? Jag får till svar att när det gäller OTC, alltså det som är receptfritt, finns det inte längre någon åsiktsskillnad. Det är gott och väl. Vi ska komma ihåg att under den tid som Socialdemokraterna har suttit vid makten har de inte ens vågat sig på äventyret att släppa ut nikotinläkemedel i handeln och därmed öka tillgängligheten. Här har Socialdemokraterna naturligtvis blivit pressade. Det har varit omöjligt för dem att säga att de vill fortsatt hålla detta inom monopolets ram. Detsamma gäller receptfria läkemedel.

I stället sätter de ned klackarna och säger att just när det gäller receptbelagda läkemedel måste det fortsatt vara ett monopol, egentligen på tämligen oklara grunder. De skäl som Lennart Axelsson ändå framför handlar om handelsmarginalen. Det stämmer att handelsmarginalen har ökat med 400 miljoner kronor totalt sett. Men Lennart Axelsson glömmar att säga att vi har finansierat detta genom andra mekanismer som gör att vi kan sänka priserna där vi som folkhushåll har fått betala alltför mycket tidigare. Och vips har vi då klarat av att åstadkomma också denna förbättrade tillgänglighet och möjligheten till högre servicenivåer och bättre oppethållande.

Jag kan omöjligt begripa varför Socialdemokraterna ska sätta sig emot detta. Vad är det som är fel med att fler får komma in och leverera läkemedel?

Jag ska ta upp något som också Finn Bengtsson var inne på. Lennart Axelsson anger som ett viktigt skäl för monopolet på detta område att det är en viktig del av hälso- och sjukvård. Borde då inte slutsatsen vara att all hälso- och sjukvård ska bedrivas i offentlig regi? Det borde vara monopol där också. Varför skulle det inte vara på det sättet om argumentet är att en del av hälso- och sjukvården numera till ganska stor del trots allt bedrivs i privat regi genom till exempel privata vårdcentraler och liknande?

Här finns en skillnad i synsätt. När vi säger att vi ska finansiera vård, läkemedel och annat gemensamt – vi har låga avgifter, och vi finansierar detta i huvudsak gemensamt – ser vi inga hinder för att släppa in andra aktörer som är med och erbjuder vård respektive läkemedel.

Men av någon anledning säger Lennart Axelsson nej till just det som handlar om distribution av läkemedel – men han säger uppenbarligen okej när det gäller hälso- och sjukvård – med argumentet att det är en del av just hälso- och sjukvård. Detta hänger inte riktigt ihop, Lennart Axelsson. Men Lennart Axelsson har en möjlighet att ytterligare klara ut denna tankelinje för oss som åhörare och meddebattörer.

Syftet med det som vi gör är att öka tillgängligheten. Det är det viktigaste skälet. Vi har gjort det genom att öppna upp för nikotinläkemedel så att det är ungefär lika lätt att få tag i Nicotinell som att få tag i en ask Prince. Vi har gjort det genom att öppna upp för receptfria läkemedel.

Där har vi nu 6 000 nya försäljningsställen sedan den 1 november. Det är en fenomenalt snabb och bra utveckling för medborgarna.

När det handlar om nya apotek växer de nu fram. Läke­medelsverket har godkänt 44 nya som innebär att fler människor får närmare till ett apotek och att vi får en sund konkurrens på ett område som är styrt av trygga och säkra regleringar.

Anf. 35 LENNART AXELSSON (s):

Fru talman! Vi pratar om skillnader i synsätt. Än en gång tycker jag att det är mycket bättre att använda våra gemensamma tillgångar och skattepengar till att göra kvaliteten högre i vården. Jag jobbade själv som vårdare med utvecklingsstörda under många år och känner mycket väl till behovet av fler anställda inom vård och omsorg. Det är precis av den anledningen som jag tycker att det är felaktigt att man använder skattepengarna på det sätt som görs här.

Jag inser att riskkapitalbolag inte är något som är fel i grunden. Det måste finnas riskkapital inom olika verksamheter. Men jag tycker inte att man ska använda det för det som regeringen har fattat beslut om. Det är bara regeringen som har gjort det.

Det är klart att man håller sig inom de lagar och regler som finns för dessa bolag. Men grunden är att man här har fattat beslut om att öppna upp för detta. Det innebär att de skattepengar som vi skulle kunna använda till fler arbetskamrater till mig i vården i stället går till vinster.

Jag tycker inte att det är bra att man också inom andra delar av vården tar ut vinster som går till att berika enskilda personer, alltså det som finansieras med våra allmänna skattepengar. Det är pengar som man skulle kunna använda inom andra delar av vården.

Man kan mycket väl ha fler utförare. Men däremot tycker jag att man måste vara noga med att se till att de skattepengar som svenska folket skjuter till för att få en bra vård, omsorg och skola också används inom vården och skolan.

Anf. 36 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Jag tycker också att bättre kvalitet i vården, äldreomsorgen och skolan är övergripande och väldigt viktiga mål som regeringen förstås också arbetar för. Det står inte i motsättning till det som vi gör. Tvärtom är det så att det som vi gör är i linje med detta för att få fram mer resurser och få ett kvalitetsarbete som leder till att skolan utvecklas, sjukvården utvecklas och äldreomsorgen utvecklas.

Jag tror att det är bra om jag på äldre dar kommer att kunna välja mellan olika utförare och att jag inte är hänvisad bara till ett monopol som till exempel kommunen står för. Jag tror att det är bra. Jag tror att det har ett värde i sig att jag har en möjlighet att välja någonting annat om jag är missnöjd, förutom många andra goda skäl. Till dessa skäl hör att när man gör på lite olika sätt kommer vissa saker att visa sig fungera bättre än andra saker, och andra saker kommer inte att visa lika goda resultat. Då kan man lära av det som fungerar bättre, och det utvecklas. Gör alla likadant får vi mer av stillastående i stället för den utveckling som möter oss som omsorgstagare, patienter, skolelever eller vad det kan vara.

Om vi har ett system som på skolans område kallas pengssystem, där man får lika mycket för varje elev och har särskilda insatser för dem som har särskilda behov, och någon lyckas bedriva skolverksamheten på ett sådant sätt att människor väljer den och dessutom får pengar över ser jag inte något problem i det. Det innebär att vi får in nya aktörer som utvecklar verksamheten som det offentliga, andra privata eller ideella aktörer kan ta efter. På det viset utvecklar vi också vården.

Jag tycker inte att det är fel med vinster i vården. Men vi ska arbeta på ett sådant sätt att det kommer den enskilde patienten till del, och det är målet för regeringens politik.

Överläggningen var härmed avslutad.

### **9 § Svar på interpellationerna 2009/10:294 och 295 om verksamhet för ungdomarna i jobbgarantin i Örebro län**

Anf. 37 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Lennart Axelsson har frågat mig om jag delar hans, Ungdomsstyrelsens och ett stort antal arbetslösa ungdomars oro över att unga tvingas gå sysslolösa i tre månader innan de kan aktiveras i jobbgarantin för unga. Han frågar vidare vilka åtgärder jag avser att vidta för att öka möjligheterna för arbetslösa ungdomar att aktivera sig, även under den första 90-dagarsperioden av arbetslöshet. Ameer Sachet har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att så få som möjligt inom jobbgarantin för unga ska hamna i kategorin ”ingen aktivitet” och vilka åtgärder jag avser att vidta för att öka delarna av utbildning och praktik inom jobbgarantin för unga.

Som jag påpekat vid ett flertal tillfällen tidigare är jobbgarantin för ungdomar utformad mot bakgrund av den forskning som visat att tidiga programplaceringar bör undvikas för ungdomar eftersom detta riskerar att leda till inlåsning och lägre sökaktivitet. Regeringen har gjort det möjligt för unga att under perioden 2009–2011 ta del av förstärkt matchningsverksamhet med personliga coacher redan före inträde i jobbgarantin. Mot bakgrund av detta anser jag att en anvisning till jobbgarantin även i fortsättningen bör föregås av tre månaders arbetssökande.

Tidigare erfarenheter har också visat att arbetsmarknadspolitiska program för ungdomar inledningsvis bör inriktas på att upprätthålla en hög sökaktivitet och att ge coachning och vägledning. I jobbgarantin för ungdomar kan deltagarna i dag få ta del av aktiva insatser, till exempel praktik och utbildning redan från första dagen, även om man i normalfall ska ägna de tre inledande månaderna i jobbgarantin åt fördjupad kartläggning, studie- och yrkesvägledning och jobbsökaraktivitet med coachning.

Från den 1 januari 2010 har regeringen utökat aktiviteterna inom jobbgarantin för ungdomar med bland annat stöd till start av näringsverksamhet, arbetslivsinriktad rehabilitering och en studiemotiverande utbildning inom folkhögskolorna. Vidare ges nu även möjligheten att kombinera aktiviteterna inom garantin med svenskundervisning för invandrare och annan kommunal vuxenutbildning. Utöver detta kan ungdomarna också ta del av insatsen Lyft. Utökningen av aktiviteterna i jobbgarantin kommer att kunna ge stöd till, och aktivera, ännu fler ungdomar.

Regeringen har – som jag redan nämnt – vidtagit en rad olika åtgärder för att arbetslösa ungdomar ska få ett aktivt stöd, och vi följer naturligtvis resultaten och utvecklingen av jobbgarantin för ungdomar mycket noga.

Prot. 2009/10:106  
20 april

---

*Svar på  
interpellationer*

Anf. 38 LENNART AXELSSON (s):

Fru talman! Det är snabba skiften mellan apotek och annat. Men just i den här frågan hänger det lite grann ihop. De pengar som vi anser att man fått lägga ut för att kunna sälja ut Apoteket hade naturligtvis kunnat användas till att göra det lättare för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden.

Jag menar att en av de viktigaste frågorna som vi politiker i dag har att ta tag i handlar om ungdomars möjligheter att komma in på arbetsmarknaden eller att, som nu ofta är fallet, inte komma in. Av den anledningen har jag och kamrater för ett tag sedan besökt arbetsförmedlingarna i Örebro län just för att lyssna av hur man där ser på sina möjligheter att erbjuda ungdomar en chans att komma ut.

Själv var jag på Arbetsförmedlingen i Nora som svarar för norra delen av Örebro län. De två frågor som lyftes fram som de viktigaste och där man ville se förändringar gällde detta med 90 dagar som jag tagit upp i min interpellation. Att man som ung kommer in på arbetsförmedlingen och får beskedet att man får vänta i tre månader innan det finns möjligheter att sätta in en insats såg arbetsförmedlarna som en väldigt stor nackdel och som något som de skulle vilja göra någonting åt.

En annan sak som man pekade på var att det finns för lite resurser till arbetsmarknadsutbildningar. Det kan man i dag också se på arbetsmarknaden där företag ibland skriker efter utbildade människor utan att kunna få tag på några. I grunden handlar det så klart om att man inte har satsat tillräckligt mycket medel på att erbjuda utbildningar framför allt till unga människor.

I svaret säger arbetsmarknadsministern att det finns forskning som visar på att det är bra för ungdomar att inte ha möjlighet att få de här insatserna förrän efter 90 dagar. Jag har inte varit med i sådana här debatter så mycket förut så det är möjligt att jag har missat uppgifter. Det kunde vara intressant att få veta hur den forskning ser ut som visar på det här.

Trots allt är det inte bara arbetsförmedlarna som tycker att detta är viktigt. Som jag i interpellationen pekar på är det även Ungdomsstyrelsen och olika ungdomsorganisationer som tycker att det är fel att låta ungdomar bara vänta. Väldigt lätt hamnar de då utanför och skaffar sig rutiner som inte är bra. Man vänder på dygnet och så vidare i stället för att finnas i något som kan göra att man på sikt stärks och får möjlighet att komma tillbaka.

Jag tackar för svaret men tycker att det finns en hel del övrigt att önska. Vi befinner oss i läget att Sverige är ett av de länder i Europa som har högst ungdomsarbetslöshet. Om regeringen inte kan göra mer än så här tycker jag nog att vi bör fundera på att byta regering.

Anf. 39 AMEER SACHET (s):

Fru talman! Jag vill tacka arbetsmarknadsministern för svaret, men det är tråkigt att höra att regeringen inte ser hur dåligt det går för ungdomarna ute i landet när det gäller jobb.

Är det så att regeringen inte har fattat allvaret i ungdomarnas jobbkris? Var i den vårproposition som lades fram förra veckan finns de jobbskapande åtgärderna? Vad fanns på finansministerns VÅP-disk? Ingenting! Jobbfrågan är raderad.

Det blir inga pengar till utbildning för arbetslösa eller till andra insatser för att stärka människors ställning på arbetsmarknaden. Man kan alltså inte dra någon annan slutsats än att regeringen inte har fattat allvaret i ungdomarnas jobbsituation.

Fru talman! Några siffror: 126 000 personer finns i den så kallade jobbgarantin. Men där får bara en av fem aktivt stöd som kan leda till jobb. Hela 20 procent får ingen hjälp alls.

När det gäller ungdomsarbetslösheten har regeringen totalt misslyckats. Var fjärde ungdom i Sverige står i dag utan jobb. Sverige är ett av de länder i Europa som har högst ungdomsarbetslöshet.

I februari 2010 var 3 782 ungdomar i Örebro län inskrivna som arbetslösa på arbetsförmedlingen. Ett år tidigare var motsvarande siffra 2 823 – en ökning med ca 32 procent. Jag menar att regeringens politik inte har förbättrat situationen. Med en aktiv jobbpolitik kunde effekterna vara mindre förödande för alla ungdomar som i dag är arbetslösa.

Satsningar på utbildning är särskilt viktigt i lågkonjunkturer. Ändå har regeringen skurit ned på antalet utbildningsplatser inom komvux. Regeringen har satsat på jobbcoacher som kan lära människor att skriva jobbansökningar men är ointresserad av att skola om människor från arbetslöshet till bristyrken så att säga.

Vi har lagt fram en massa olika förslag. Tre viktiga förslag gäller följande:

1. För unga som är långtidsarbetslösa och som saknar praktiska erfarenheter satsar vi på ett kraftfullt förstajobbetavdrag. En arbetsgivare som anställer en ung långtidsarbetslös person får göra ett avdrag på två tredjedelar av lönekostnaden. Med den åtgärden skulle en fjärdedel av alla långtidsarbetslösa i Örebro få en rejäl chans till ett riktigt jobb.
2. Vi vill minska arbetsgivaravgiften för de ensamföretagare som gör sin första anställning. Det finns många ensamföretagare i Örebro län som gärna anställer ungdomar.
3. Vi har ett riktat avdrag som motsvarar arbetsgivaravgiften för den som anställer en arbetslös ungdom i åldern 20–25 år.

Med detta förslag skulle tusentals arbetslösa ungdomar i landet ges möjlighet att få en anställning.

Jag menar, och vi menar i Socialdemokraterna, att det är riktiga ansatser som krävs, arbetsmarknadsministern. De tiotusentals arbetslösa ungdomarna väntar på svar. Vad säger arbetsmarknadsministern till dem?

Anf. 40 JASENKO OMANOVIC (s):

Fru talman! Tack, herr ministern, för svaret!

I går var jag i Timrå och träffade ett antal ungdomar – unga människor. Det var fantastiskt att se hur dessa unga människor är intelligenta, trygga och har stor självsäkerhet. Det fanns en sak som saknades där och som var jätteviktig för dem. Jag tror att den är jätteviktig även för Sve-



rige. De hade inga jobb. Det problem de upplevde ännu mer var att de när de skulle till Arbetsförmedlingen fick komma in i en karens på 90 dagar. De fick inget stöd från samhället. De fick ingenting som egentligen skulle hjälpa dem konkret, och det är det de upplever som orättvist. De är så ivriga att göra någonting av sina liv. De vill verkligen vara med i det svenska samhället.

Nu är det dock så att statsrådet Littorin, fru talman, har bestämt en 90-dagarsgräns. Jag undrar hur statsrådet Littorin skulle ha känt om han hade fått en karens av riksdagen när han tillträdde som arbetsmarknadsminister. Tänk om riksdagen hade sagt: Nu får Littorin bara sitta still i 90 dagar och inte göra någonting. Hela regeringen får sitta still i 90 dagar och inte göra någonting.

Jag kan påminna, fru talman, om att regeringen lade fram 26 propositioner under sina första 90 dagar. Arbetsmarknadsminister Littorin själv lade fram 5 propositioner. Nu kan jag säga att jag som socialdemokrat skulle önska att Littorin aldrig hade knackat på dörren på Arbetsmarknadsdepartementet, men nu är det som det är. Littorin fick sin chans, och han lade fram 5 propositioner under de första 90 dagarna. Hur skulle statsrådet Littorin ha känt om han hade fått stå där i 90 dagar och inte göra någonting? De ungdomar jag träffade i Timrå kände just så, att de inte fick göra någonting.

Sedan är det så att statsrådet hänvisar till jobbgarantin för unga. Det är intressant. I dag är nästan 25 procent av ungdomarna arbetslösa. Vad händer nu när dessa ungdomar sitter sysslösa? Vi är inne i en lågkonjunktur. Vi vet alla att det så småningom kommer en högkonjunktur. Det kommer möjligheter för ungdomar att få ett jobb, men då behöver de kanske lite utbildning. Vad gör statsrådet Littorin? Han sätter drömmar och möjligheter i en 90-dagarskarens.

Jag tycker, fru talman, att det är orättvist mot unga människor, mot unga förmågor och mot Sveriges framtid att sätta dem i karens. Att sätta drömmar och möjligheter i karens är ingen bra arbetsmarknadspolitik, herr Littorin.

Anf. 41 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det är bra om man har klart för sig lite hur det faktiskt ser ut. Det finns 1,2 miljoner ungdomar i åldern 16–24 år, och 160 000 av dem är registrerat arbetslösa – eller arbetssökande ska jag säga. Av dem är det ungefär 55 procent, det vill säga drygt hälften, som studerar heltid men söker en timmes extrajobb eller mer i veckan. Med all respekt för studenter som vill ha extrajobb – det är naturligtvis otroligt bra att det är på det sättet – kan jag inte säga att det är det största samhällsproblemet i Sverige att studenter söker extrajobb.

Det som *är* ett problem är de vi inte pratar om alls här. Det är de som inte är registrerade på Arbetsförmedlingen – de ungdomar mellan 16 och 24 som är helt sysslösa. De finns inte i karens till någon garanti, och de får inte hjälp av någon coach. Det är ungefär hundra tusen ungdomar som varken pluggar, jobbar eller får hjälp av Arbetsförmedlingen. Dem borde vi prata om, hur vi bryter deras utanförskap. Det är nämligen de som är riskgruppen.

Av dem som inte är heltidsstudenter och som aktivt söker arbete och vill ha ett heltidsarbete fick nämligen även förra året, i den värsta lågkon-

junkturen sedan 30-talet, hälften jobb inom tre månader. Hälften av alla arbetslösa ungdomar fick alltså jobb inom tre månader i den värsta lågkonjunkturen på 70 år.

Sedan vet vi naturligtvis – det visar en i princip samstämmig forskning från alla arbetsmarknadsekonomer, och jag kan gladeligen leta upp dem och det undersökningsmaterial som finns; det är väl publicerat – att det är just sökaktiviteter under den första, inledande perioden som är viktiga för att man ska hitta till de jobb som faktiskt byts även i lågkonjunktur. Förra året var det 820 000 jobb eller något i den stilen som bytte händer i Sverige. I år räknar vi med 1,2 miljoner jobbyten, och det är klart att det då är en god idé att söka sig dit dessa jobb finns.

Man kan dock göra annat än att bara reparera skadan med arbetsmarknadspolitiken. Man kan till exempel, som vi har gjort, halvera arbetsgivaravgifterna för ungdomar. Då inställer sig naturligtvis frågan, som jag och många med mig undrar över: Varför vill ni göra det dubbelt så dyrt att ha ungdomar anställda?

Jag hörde en av debattörerna här räkna upp ett antal förslag, och det är naturligtvis bra att ni har idéer om framtiden. Det ni glömmer att säga är att ni på detta sätt sprider ut ett antal hundra miljoner kronor för att göra det lite enklare att anställa ungdomar. Det är en god idé att ni ansluter er till exempelvis nystartsjobb för ungdomar, för det är precis samma sak, men ni finansierar det genom att höja arbetsgivaravgifterna för ungdomar med nära 20 miljarder kronor. Med er politik blir det 20 miljarder kronor dyrare att anställa ungdomar. Det är en jobbchock för ungdomar. Det är en jobbchock för alla de ungdomar som med er politik nu inte kommer att bli anställda.

Vår politik går alltså ut på att se till att vi drar erfarenheter av den forskning som finns, det vill säga se till att vi gör sökaktiviteten så hög som möjligt för dem som är registrerade under den period vi vet att hälften av dem som söker får jobb. Sedan ser vi till att lägga mer resurser på jobbgarantin för att se till att de ungdomar som har varit arbetslösa lite längre får mer insatser än de någonsin fick tidigare. Man kunde gå helt sysslös under lång tid. Dessutom har vi bara nu i tilläggsbudgeten lagt 100 miljoner på sommarjobb för ungdomar för att ungdomar på det sättet ska få det lite lättare att i dessa tider få sin första kontakt med arbetsmarknaden. Det är några exempel på vad vi behöver göra.

Sedan håller jag naturligtvis med mina meddebattörer om att utgångspunkten när man befinner sig i denna garanti är att man ska få en individuell bedömning. Vad är det som bäst leder till möjligheter att komma närmare arbetsmarknaden och få ett jobb? Det kan vara praktik. Det kan vara arbetslivsinriktad rehabilitering. Det kan vara utbildning. Det kan vara en lång rad olika saker. Men då ska man komma ihåg – och den debatten ska vi ha strax – att vi har försökt lägga merparten av de långa utbildningarna i utbildningssystemet och inte i arbetsmarknadspolitiken.

Anf. 42 LENNART AXELSSON (s):

Fru talman! Jag tycker att det är lite förvånande och i viss mån skrämmande att arbetsmarknadsministern verkar förringa problemet med att så många ungdomar står utanför. Det första var ju ett försvarstal till varför det inte ser så illa ut som vi beskriver. Det om något tycker jag

visar det sätt på vilket man från den borgerliga regeringens sida ser på detta problem.

Sedan tar arbetsmarknadsministern upp de hundra tusen som står helt utanför, och att lyfta fram den gruppen tycker jag däremot var väldigt bra. Det var nämligen något jag glömde säga i mitt första inlägg. Förutom de två andra sakerna – man tycker inte att ungdomar ska stå i någon karens i 90 dagar, och man skulle vilja ha mer resurser till arbetsmarknadsutbildningar, vilket Eva-Lena kommer att ta upp mer kring i en senare interpellationsdebatt – var det just detta med problematiken runt de ungdomar som inte har klarat av gymnasieutbildningen jag ville nämna. De har svårt att komma in på arbetsmarknaden, att komma ur den situation de hamnat i. Regeringen har försämrat deras möjligheter att få en utbildning. Därför vore det bra att lite grann få utvecklat vad regeringen vill göra när det gäller dem.

Beträffande forskningen säger arbetsmarknadsministern att samstämmig forskning visar att det är bra för en ung människa att sätta sig ned i tre månader innan någonting görs. Det vore intressant att höra om det är samma forskning som visar att en sänkning av skatterna för dem som redan har det väldigt bra kommer att ge fler jobb. Det har ni i majoriteten nämligen hävdat. Ni har under mandatperioden sänkt skatterna med 100 miljarder för att det skulle skapa fler jobb. Effekten har dock blivit att fler nu är arbetslösa än när ni tillträdde. Om det är den forskningen det nu hänvisas till tycker jag att det nog är dags att även titta på annan forskning eller ta till vara de erfarenheter som finns hos människor som faktiskt arbetar med dessa ungdomar och försöker hjälpa dem in på arbetsmarknaden.

Sedan har vi frågan om arbetsgivaravgiften. Jag kan tycka att det är lite konstigt att arbetsmarknadsministern väljer att ta upp just den fråga som fått så oerhört mycket kritik från alla håll. Regeringen har använt 10–11 miljarder till att sänka arbetsgivaravgiften för ungdomar, utan att koppla det till ifall ungdomarna är arbetslösa eller inte. Ett sådant användande av skattepengar, eller slöseri som jag vill kalla det, har gett mycket liten effekt. I stället har vi föreslagit att man sänker arbetsgivaravgiften rejält för långtidsarbetslösa ungdomar, eller till och med tar bort den, så att de får en möjlighet att komma in.

Alla generella skattesänkningar slår dåligt, och därför tycker jag att arbetsmarknadsministern kanske skulle vara lite försiktig med att använda just den delen i argumentationen. Det slår tillbaka väldigt hårt.

Anf. 43 AMEER SACHET (s):

Fru talman! Jag vill börja med att fråga ministern om han tycker att han lyckats med den så kallade jobbgarantin. Har den gett avsedd effekt? Motsvarar effekten kostnaden? Skulle arbetsmarknadsministern kunna tänka sig att använda pengarna på ett vettigare sätt vad gäller de arbetslösa ungdomarna? Nya siffror från Arbetsförmedlingen visar att regeringens flaggskepp, den så kallade jobbgarantin, fungerar dåligt.

I Örebro deltar nästan 2 000 ungdomar i jobbgarantin. Vid en närmare granskning visar det sig att ca 90 procent av dessa ungdomar håller på med jobbsökaraktiviteter, coachning, det vill säga ingen aktivitet. Endast ca 10 procent deltar i någon jobbskapande aktivitet.

Regeringen har dragit ned kraftigt på utbildningsinsatser riktade till arbetslösa. Är det effektivt, arbetsmarknadsministern? Det är bättre med rejäla satsningar på utbildning, inte minst för dem som saknar fullbordad gymnasieutbildning, än att generellt sänka arbetsgivaravgiften för företag som har unga människor anställda. Generella skattesänkningar för företagen har inte gett förväntat resultat, det som regeringen hade räknat med, vilket jag tror att arbetsmarknadsministern är medveten om. De flesta ekonomer är dessutom eniga om att det förhåller sig så.

En aktiv arbetsmarknadspolitik med utbildningsinsatser – yrkesutbildningar, kortare yrkesutbildningar mot bristyrken – skulle minska risken för att en hel ungdomsgeneration förlorar självförtroendet och faller in i passivitet. Om man har råd att sänka skatterna med 100 miljarder, ministern, ska man också ha råd att sätta in adekvata aktiva insatser för arbetslösa ungdomar. Det måste dessutom ske snabbt; man ska inte behöva vänta i 90 dagar. Det är cyniskt att säga att vi inte har råd med ungdomar.

Dagens situation är pinsam för Sverige. Ett av världens rikaste länder låter var fjärde ungdom stå utanför arbetsmarknaden. Regeringens politik för att bekämpa arbetslösheten bland ungdomar har havererat totalt. Vad tänker ministern säga till alla de ungdomar som i dag står utanför arbetsmarknaden?

Anf. 44 JASENKO OMANOVIC (s):

Fru talman! Jag fick inte svar på min fråga hur arbetsmarknadsministern skulle känna sig om han fick en karens på 90 dagar och inte fick göra någonting på departementet utan bara sitta där. Det var det första.

Det andra är att vi i svaret hör hur arbetsmarknadsministern ändrar sig – 11 miljarder blir plötsligt 20 miljarder, 55 procent av de arbetslösa behöver egentligen bara en timme i veckan. Vi hör också att det finns 100 000 arbetslösa som inte har karensen på 90 dagar utan de har förmodligen en tillsvidarekarens. För mig är det intressant att höra, oavsett om man har 90 dagars karens eller karens tills vidare eller om man behöver jobb en timme i veckan, hur ministern ser på att unga människor med detta förvägras uppfylla sina drömmar.

Framtiden ger inga möjligheter för Sverige när det gäller att ta del av den unga generationen, att ta del av deras engagemang. Det blir ingen möjlighet för Sverige. Sverige blir inte möjligheternas land med den politik som Littorin bedriver, utan det blir en karens för unga människor. Man fångar in drömmar som unga människor har i en karensbur.

Anf. 45 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Fru talman! Jag säger då det, arbetsmarknadsminister Littorin! En av de allvarligaste frågor vi har att diskutera i riksdagen gäller ungdomsarbetslösheten. Den är runt 4 800 i Gävleborg, vilket arbetsmarknadsministern väl känner till. Sedan börjar han tala om vår politik och säger att det blir en jobbchock och hänvisar till den sänkning av arbetsgivaravgiften som han delade ut till företag som redan hade unga anställda. Min fråga blir därför: Hur många jobb blev det?

Fler jobb, sade man i valrörelsen. Nu kan vi äntligen utvärdera det. Låt oss utvärdera Littorins politik i stället för att prata runt ämnet. Blev det fler jobb eller har vi högre arbetslöshet? Hur var det med ungdoms-

arbetslösheten i Gävleborg? Blev den högre eller blev den lägre? Hur var det med utanförskapet som skulle minskas? Det blev fler i utanförskap. Nog kan jag förstå att Littorin har varit partisekreterare för Moderaterna, men här handlar det om arbetsmarknaden. Det är fråga om arbetslös ungdom. Då kan man inte leverera enbart ord, utan då måste man också titta på resultatet av politiken.

Därför frågar jag: Vilken forskare hänvisar Littorin till när han säger att arbetsgivaravgiftssänkningen har gett fler jobb? Finanspolitiska rådet säger att det är det mest trubbiga och ineffektiva verktyg man kan ha, och också det dyraste. Det har vi debatterat många gånger i skatteutskottet.

Gå inte runt och säg att det är allmän forskning och så vidare! Tala om vem som säger att det är det här som är spetsen och höjden av politisk ingenjörskunskap och ger det bästa resultatet! Varför inte verkligen koncentrera resurserna till dem som behöver dem för att se till att de får in en fot på arbetsmarknaden? Nej, i stället låter man, precis som sagts tidigare, många ungdomar befinna sig i passivitet och beskär möjligheterna för ungdomar att ta sig vidare. Det är det som är resultatet.

Sedan kan man stå här i talarstolen och kosta på sig ett leende och skaka på huvudet. Men det är det som är resultatet. Vi har en enormt hög arbetslöshet i Gävleborg, och det ler jag inte åt. Jag tycker att det är besvärligt. Vad gör Littorin åt detta? Han hänvisar till att man har sänkt arbetsgivaravgifterna. Fantastiskt! Hur många fler jobb blev det då i Gävleborg? Eller så för han fram någon teori och säger: Om vi inte hade gjort det här hade det varit jättemycket högre arbetslöshet. Teorier kan en partisekreterare ägna sig åt, men inte en ansvarig minister.

Upp till bevis! Vem är det som driver den här tesen med forskning om att detta är effektivt? När Maud Olofsson framhårdade tidigare fick hon stryka på foten, för det var ineffektivt. Nu har Littorin gjort det själv, och så försöker han göra forskning till verklighet. Bevisa det! Får vi höra, vem är det?

Anf. 46 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill nu hälsa Ålands lagting välkommet till kammaren.

Anf. 47 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Jag ska ha några andra interpellationsdebatter med Sven Otto Littorin, men jag tänkte ställa några frågor i den här också utifrån de svar som Littorin har lämnat till Lennart Axelsson och Ameer Sachet.

I interpellationssvaret står det: "Regeringen har gjort det möjligt för unga att under perioden 2009–2011 ta del av förstärkt matchningsverksamhet med personliga coacher redan innan inträde i jobbgarantin. Mot bakgrund av detta anser jag att en anvisning till jobbgarantin även i fortsättningen bör föregås av tre månaders arbetssökande."

Jag tycker inte att vi har fått något riktigt svar, Littorin, på varför unga arbetslösa ska gå passiva. All forskning, i alla fall den forskning som staten har gjort och den forskning som man har koncentrerat till de här frågorna och som Arbetsförmedlingen och kommuner har utvärderat, visar att ju tidigare insatser görs för ungdomar, desto snabbare kommer de ut i arbete.

Riksdagens utredningstjänst har tagit fram en utredning där man tittat på hur det ser ut med jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för

ungdomar. Man skriver att ”deltagarna i de båda programmen uppbär aktivitetsersättning, vilket innebär att de anses sysselsatta i utbildningsprogram och därmed inte ingår i arbetskraften. Klassificeringarna kan dock skifta då deltagarna samtidigt ses som arbetsökande. Individer som är inskrivna vid arbetsförmedlingen kan befinna sig i olika tillstånd i olika statistiska underlag.”

Med det kan man väl säga att riksdagens utredningstjänst talar om att en hel del av de här är passiva.

Jag har i en interpellation som vi kommer att debattera senare redovisat att det i Örebro är 712 ungdomar som är arbetslösa. Av dem redovisas 372 i jobb- och utvecklingsgarantin som passiva – utan aktivitet, som det står. Att säga att man gör aktiva insatser och bedriver en jobbpolitik blir märkligt om man samtidigt talar om att dessa ungdomar inte har någon aktivitet. Det är intressant att höra arbetsmarknadsministern förklara hur den aktiva arbetsmarknadspolitiken går till, när jobbgarantin innebär att man kan sitta passiv och inte ha någon aktivitet alls. Poängen måste väl vara att man gör någonting.

Arbetsmarknadsministern hänvisar i sitt svar till att man satsar mer på utbildning utanför arbetsmarknadsutbildningarna, som vi senare ska diskutera. Man kan konstatera att antalet utbildningar till exempel på komvux hösten 2006 var betydligt fler än de är i år. År 2006, ska jag väl påminna om, var det år då den dåvarande moderata oppositionen påstod att det var massarbetslöshet i Sverige. Eftersom arbetslösheten ligger 3 procent högre i år skulle det vara intressant att höra vilket begrepp den moderata arbetsmarknadsministern använder om den arbetslösheten.

Det var mina frågor till arbetsmarknadsministern.

Anf. 48 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Låt mig först säga att jag på intet sätt förringar problemet. Men politik handlar om att prioritera. Då är det en bra idé om man vet hur verkligheten ser ut för att kunna börja lösa det viktigaste och svåraste problemet först. Därför är det en god idé att inte ansluta sig till dem som i något slags allmän populistisk eufori säger att var fjärde ungdom är arbetslös, för så är det inte. Av hela ungdomskullen, 1,2 miljoner ungdomar, är det 10–12 procent som är registrerat arbetslösa. Av dem är mer än hälften heltidsstudenter. Detta är inte att förringa problemet. Det är att bestämma sig för vilket problem som är det besvärligaste.

Jag kan inte stå här och säga att det största av alla problem vi har är att de som är heltidsstudenter söker en timme mer i veckan. Det stora problemet är naturligtvis de som inte ens är registrerade arbetslösa utan står utanför och stampar, de som vänder på dygnet, spelar tv-spel, är sjuka eller vad de nu är och gör. Där har vi ett gemensamt problem, för de var lika många under er tid. Var är de någonstans? Vi har till exempel för dålig koppling mellan kommunerna och Arbetsförmedlingen. Vi behöver hitta bättre verktyg för att få dem motiverade. Det skulle jag gärna diskutera, för det är ett viktigt problem, tycker jag.

I grunden håller jag med Jasenko Omanovic: Det handlar väldigt mycket om att inte förlora hoppet. Det är precis detta man möter när man som vi är ute och träffar arbetslösa ungdomar. Man måste se till att deras hopp om en framtid finns kvar eller kommer tillbaka och att de inte tappar det, för det är det som är den stora faran.

Vi har gått igenom den värsta finanskrisen och ekonomiska krisen på 70 år. Men detta är den sjätte finanskris som Sverige har gått igenom sedan 1880, om jag nu har listat ut det hela rätt. Vi klarade de andra fem och kommer att klara den här också. Konjunkturen kommer att vända så småningom. Lägg därtill det generationsskifte som vi vet kommer när det från 2012–2013 kommer att vara fler som lämnar arbetsmarknaden och går i pension än som kommer ut på den. Det är klart att varenda kotte kommer att behövas på svensk arbetsmarknad framöver. Då måste vi se till att göra så mycket vi kan för att hålla ungdomar så nära arbetsmarknaden som möjligt.

Av de registrerade arbetslösa ungdomarna har hälften jobb inom tre månader. Låt mig också ta två exempel på undersökningar. Riksrevisionen har undersökt den kommunala ungdomspraktiken och ungdomsgarantin och var förödande i sin kritik av inläsningseffekterna, som fördröjde inträdet på arbetsmarknaden. Detta vill vi inte göra om. Vi ska nu inte låsa in ungdomar de första tre månaderna i meningslösa program utan se till att de inte går passiva. De får coachningsinsatser för att hitta de jobb som faktiskt finns också i den här ekonomin. Det är 1,2 miljoner jobbyten även ett år som i år.

Aftonbladet hade i går ett helt uppslag om 168 000 nya jobb som är på gång. Bra, då ska vi se till att de ungdomar som söker arbete och har utbildning är beredda att ta dem! Vi ska se till att hjälpa de ungdomar som söker de här arbetena under de första tre månaderna att ta dem. Sedan ska vi se till att hjälpa de ungdomar som varit arbetslösa mer än tre månader att få relevant hjälp och utbildning.

Det är inte så att man går passiv de första tre månaderna. Man gör inte alls det! Man får hjälp att söka jobb under de tre månaderna. När man kommer in i garantin görs en individuell handlingsplan. Ungdomen och arbetsförmedlaren bestämmer tillsammans vilken insats som bäst behövs. Det ska inte jag volymstyra, utan det ska arbetsförmedlaren göra.

När det gäller arbetsgivaravgifterna: Med all respekt – vi lägger skatt på sprit och tobak för att folk ska röka och supa mindre. Vad tror ni händer om man har hög skatt på arbete? Folk jobbar mindre! Det blir färre jobb! Om ni höjer skatten med 11 eller 20 miljarder eller vad det nu är, hur många jobb blir det av det tror ni?

Ta bort skatten och arbetsgivaravgiften för långtidsarbetslösa! sägs det. Det är precis det vi gör. Nystartsjobben för ungdomar innebär exakt det. Det är bra att ni ansluter er till regeringens politik.

Anf. 49 LENNART AXELSSON (s):

Fru talman! Politik handlar om att prioritera – precis! Det brukar jag också säga. Det är väl det som är skillnaden. Man kan ta fram skillnaderna mellan olika partiers sätt att se på olika saker i just hur man prioriterar. Den här regeringen har prioriterat att sänka skatterna otroligt mycket under tre och ett halvt år. Vi skulle ha använt de pengarna på ett helt annat sätt om vi hade haft möjligheten.

En av de saker som vi skulle ha gjort är att se till att de ungdomar som i dag inte har kommit in på arbetsmarknaden får möjlighet att fortsätta att utbilda sig för att när konjunkturen vänder vara stärkta så att de lätt ska komma in på arbetsmarknaden. Den prioriteringen skulle vi ha

gjort – det vill säga på ett helt annat sätt än den nuvarande regeringen har gjort.

100 miljarder är otroligt mycket pengar. Innan jag blev politiker jobbad jag med utvecklingsstörda inom omsorgen i kommunen. Man brukar säga att äldreomsorgen i hela landet kostar ungefär 80 miljarder under ett år, och nu har alltså skatterna sänkts med mer än det.

Man skulle ha kunnat använda de pengarna till att göra investeringar både i äldreomsorgen och i skolan och barnomsorgen och på det viset erbjuda människor som i dag är utanför ytterligare jobb – jobb som dessutom behövs. Med de pengarna skulle vi ha kunnat investera i vägar och järnvägar och andra saker som nu inte görs och på det viset också skapa ytterligare jobb.

Det är klart att politik handlar om att prioritera. Ni har nu prioriterat att inte göra de satsningar som ungdomarna skulle ha behövt. När vi får möjlighet i höst kommer vi att se till att stärka ungdomarna så att de verkligen har möjligheter att komma in på arbetsmarknaden, för det behöver både ungdomarna och framför allt landet.

Anf. 50 AMEER SACHET (s):

Fru talman! Tack, ministern, för en mycket bra debatt!

När det gäller siffror, arbetsmarknadsministern, använder vi oss av precis samma siffror som regeringen använder sig av. De kommer från både Arbetsförmedlingen och Statistiska centralbyrån. Om jag har fel, rätta mig!

Arbetsmarknadsministern är bekymrad för dem som inte är registrerade som arbetslösa på Arbetsförmedlingen. Samtidigt får de flesta av de ungdomar som är arbetslösa i dag ingen hjälp alls.

Jag menar att det är riktade insatser som behövs för att vi ska kunna minska arbetslösheten bland ungdomar, inte de generella skattesänkningar som regeringen har gjort för alla företag.

Den rådande dystra situationen med jobbkris för ungdomar tillåts fortsätta utan insatser från regeringen för att minska de katastrofalt höga arbetslöshetssiffrorna bland ungdomar. Jag skulle gärna vilja se att regeringen hade mer tankar och kunde komma med besked som stärker och ger ungdomarna hopp om att det finns möjligheter till jobb. Arbetslösa ungdomar är de största förlorarna med den politik som minister Littorin ansvarar för.

Reinfeldt sade vid regeringstillträdet att hans regering och dess insatser skulle bedömas utifrån de resultat som åstadkoms. De arbetslösa ungdomarna i Sverige har facit i dag, och deras dom mot den sittande regeringen kan bli väldigt hård.

Vad säger arbetsmarknadsministern? Vad blir beskedet till alla de arbetslösa ungdomarna i valrörelsen?

Anf. 51 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Fru talman! Där fick jag alltså svaret av Littorin: snus och tobak. Det är svaret som han levererar nu om forskningen. Då säger han så här: Alla vet ju att ... Jag frågade efter forskning. Är det ett effektivt sätt? Snus och tobak – där har vi svaret på arbetsgivaravgiften. Men ta bort dem helt och hållet då! Tänk vad jobb det skulle bli då!



Vad är det för prioritering regeringen har gjort? Jo, det är till exempel att Per Westerberg, som är riksdagens talman, har fått en skattesänkning på över 100 000 kronor i månaden, medan Kent Öst, 61 år, har blivit utförsäkrad på grund av långvarig sjukdom, måste flytta hem till sin mamma och har gått från 10 700 till 3 700 kronor i månaden. Det är en prioritering.

En annan prioritering är att Monika i Hofors som har blivit blind ska sätta sig på en buss och söka jobb i Gävle, för annars blir hon utförsäkrad, samtidigt som Holmens ägare har fått en skattesänkning på 36 miljoner kronor – som han inte ens visste om när Aftonbladet frågade honom.

Där har vi prioriteringarna. Och inte är det ungdomarna i Gävleborg och deras möjligheter att våga ta ett steg framåt som ligger som första prioritering hos den här regeringen, nej. Klyftorna ökar – det ser vi. Blev det fler jobb? Nej, det blev färre. Minskade utanförskapet? Nej, det ökar. I 90 procent av landets kommuner ökar socialbidragen. Är det ett minskat bidragsberoende, Sven Otto Littorin?

Regeringen har totalt misslyckats med sin jobbpolitik.  
(Applåder)

Anf. 52 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Arbetsmarknadsminister Littorin hade begränsat med tid – det insåg jag också. Men jag tycker i alla fall att det är intressant att höra vad arbetsmarknadsministern väljer att kalla årets arbetslöshet på drygt 9 procent när man som moderat under 2006 valde att kalla det som var då massarbetslöshet. Är det massarbetslöshet i dag? Eller är det mycket högre massarbetslöshet i dag? Min uppfattning var inte att det var massarbetslöshet 2006, men i dag närmar vi oss det.

60 000 välfärdsjobb hotas i detta land, enligt regeringens budget. 25 000 jobb har redan försvunnit. Regeringen fortsätter att säga att man har en jobbpolitik. Sänkt ersättning till sjuka och arbetslösa ger inte fler jobb – det medger till och med Littorins partikamrater. Det saknas pengar till kommuner och landsting för att skapa arbetstillfällen där.

Vad vi har sagt från Socialdemokraterna är att det är viktigt att satsa på 100 000 nya jobb och utbildningsplatser för ungdomar så att fler ungdomar kommer i jobb. Det är därför vi ställer de här frågorna till arbetsmarknadsminister Littorin. Jag betvivlar inte att han har stort engagemang i frågorna. Problemet är att hans recept, fru talman, inte är speciellt lyckat.

Vi vet att många ungdomar nu är inskrivna i den så kallade jobb- och utvecklingsgarantin och jobb- och aktivitetsgarantin – alla dessa aktiviteter som arbetsmarknadsministern som moderat oppositionspolitiker kallade Amstrams. Jag har stor respekt för att många av dessa aktiviteter är jättebra, men vi ser också att ungdomar, bland annat 372 ungdomar i Örebro, inte har någon aktivitet alls. Jag tycker att det är alarmerande.

Om hälften av dem som är långtidsarbetslösa inte får en enda aktiv insats borde arbetsmarknadsministern vara bekymrad. Jag är det i alla fall. Jag inser att det är valet 2010 som kommer att lösa den här frågan, fru talman. Vi får väl se om jag får något svar från arbetsmarknadsministern.

Anf. 53 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det är alltid farligt att sälja skinnen innan björnen är skjuten. Vi har en valrörelse kvar, och låt oss ta debatten om ungdomsarbetslösheten under hela den perioden. Jag är helt övertygad om att vi, precis som Eva-Lena Jansson säger, delar samma typ av engagemang. Men vi har lite olika ingångsvärden i hur vi för diskussionen. Jag vet att mina kära motståndare gärna debatterar ersättningar, program och paket men sällan diskuterar hur nya jobb ska skapas eller komma till. Det tycker jag naturligtvis är lite tråkigt.

Sedan hör jag: Ungdomar får ingen hjälp alls. Det får de visst! Man får coachning från första dagen man är arbetslös när man går in på Arbetsförmedlingen. Det är precis så det ska vara, eftersom vi vet att hälften av de registrerat ungdomsarbetslösa även i den värsta lågkonjunkturen sedan 30-talet har jobb inom tre månader. Man har coachning från dag ett, och därefter ska man få utökad hjälp ju längre man är arbetslös för att kunna hitta de 1,2 miljoner jobb som kommer att byta händer i år.

Sedan är det naturligtvis så att ungdomar – det har gällt i alla tider och i alla länder – är mest drabbade i lågkonjunktur och kris. Ibland tycker jag mig höra i debatten att det faktum att vi har haft den värsta krisen sedan 30-talet har gått Socialdemokraterna förbi. Men jag vill påpeka att vi i dag har fler sysselsatta än när vi tillträdde 2006. Men vi har samtidigt högre arbetslöshet; det är 100 000 fler arbetslösa. Varför är det så? Jo, vi har gått igenom den värsta lågkonjunkturen i mannaminne.

Är jag nöjd? Absolut inte – självklart inte! Mitt enda mål är full sysselsättning. Alla som vill och kan arbeta ska ha ett arbete. Därför vänder jag mig mot dem, till exempel ledande socialdemokrater, som säger att målet är 80 procents sysselsättningsgrad. Dessa personer blir svaret skyldig på frågan: Vem ska lämnas kvar på perrongen?

Överläggningen var härmed avslutad.

#### **10 § Svar på interpellation 2009/10:300 om arbetsgivarintyg**

Anf. 54 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Eva-Lena Jansson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta i syfte att komma till rätta med arbetsgivare som inte utfärdar arbetsgivarintyg. Eva-Lena Jansson har även frågat mig vilka initiativ jag avser att ta till en översyn av arbetsgivarintyget för att underlätta den administrativa bördan.

Eva-Lena Jansson uppger att en sökande vars tidigare arbetsgivare inte utfärdar något arbetsgivarintyg blir utan arbetslöshetsersättning. Detta stämmer inte. I lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring framgår att arbete får styrkas på annat sätt om ett arbetsgivarintyg inte går att få fram.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) gjorde en kartläggning av hanteringen av arbetsgivarintygen 2009. Kartläggningen visade bland annat att arbetsgivarintyget innebär en omfattande administration både för arbetslöshetskassorna och för arbetsgivarna.

Arbetsgivare upplever ofta intyget som komplicerat och instruktionerna för ifyllnad av intyget som bristfälliga. Flera arbetslöshetskassor och fackförbund har under 2009 på ett föredömligt sätt arbetat för att komma till rätta med detta, bland annat genom att inrätta telefonservice för arbetsgivare och genom informationsinsatser i samband med större varsel.

IAF har i sitt regleringsbrev för 2010 fått i uppdrag att se över arbetsgivarintygets ändamålsenlighet. I uppdraget ingår även att identifiera svårigheter i hanteringen av intyget och att vid behov föreslå nya regler för att komma till rätta med dessa svårigheter. Uppdraget ska rapporteras den 30 april i år.

Jag avvaktar IAF:s rapport och har därför inte för avsikt att för närvarande ta några ytterligare initiativ i denna fråga.

Anf. 55 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Jag tackar arbetsmarknadsminister Littorin för svaret. Jag tackar också fru talmannen för att vi fick möjlighet att fundera på om vi skulle börja debatten före ajourneringen. Vi gillar arbetslinjen, både jag och Sven Otto Littorin, så vi kör väl hela vägen in i kaklet!

Bakgrunden till min interpellation till arbetsmarknadsministern är att jag har träffat personer som inte får ut sin a-kassa. Bakgrunden till att de inte får ut den är att arbetsgivaren nekar att skriva ut intyg. Förmodligen är det här oseriösa arbetsgivare som inte har fullföljt sina uppgifter till det allmänna. Jag kan inte konkretisera det, men det handlar i alla fall om att personer handlar in en sorts limbo. De får inte ut några pengar från a-kassan därför att man förväntas kunna lämna in ett arbetsgivarintyg. De kan inte heller få någon arbetsmarknadspolitisk åtgärd eftersom man inte kan bedöma vilken ersättning de ska få. Detta gör att personer hamnar i en helt omöjlig situation. Om man har bostadsrätt eller villa har man inte rätt till socialbidrag under den tid man väntar på att få ut sin ersättning. Flera fackförbund har nu meddelat att de försöker hjälpa sina medlemmar att få ut arbetsgivarintyget, men det fallerar ibland.

Nu svarar arbetsmarknadsministern att det här är fel. Jag har ett praktiskt exempel i Örebro. Jag vet att arbetsmarknadsministern inte kan ta just det fallet, men jag har ett praktiskt exempel där en person har blivit nekad. Detta förekommer alltså.

Därför är min fråga: Avser arbetsmarknadsministern att vidta åtgärder i syfte att komma till rätta med arbetsgivare som inte utfärdar arbetsgivarintyg? Det skulle man kunna göra. Man skulle till exempel kunna införa i lagen att en uppsägning inte är giltig förrän ett arbetsgivarintyg har utfärdats.

Jag kommer nu till den andra fråga som jag tog upp. Regeringen har infört olika försämringar i a-kassan. Man har också ändrat blanketten för arbetsgivarintygen så att den har blivit krångligare för arbetsgivarna. Det är många som har påpekat det. Min fråga gäller om man skulle kunna underlätta detta och göra en översyn av arbetsgivarintyget. Det verkar som att regeringen har sett problemen. Man skriver att kartläggningen bland annat visar att arbetsgivarintyget innebär en omfattande administration. Detta är regeringens ansvar. Det är regeringen som har gjort det här, och därför borde regeringen också ta sin möjlighet att förändra och göra det hela enklare.

Jag blir lite förvånad över att regeringen i så hög grad lutar sig mot att a-kassorna och fackförbunden ska komma till rätta med det här genom att inrätta telefonservice och informationsinsatser till arbetsgivare. Visst kan de göra det, men är det detta medlemsavgiften till a-kassorna ska gå till? Ska de sitta och informera arbetsgivarna om hur de ska fylla i intygen? På något sätt borde det vara myndighetens ansvar att se till att arbetsgivarna klarar av det.

Framför allt har regelkrånglet för arbetsgivarna ökat. Det är det de har klagat på. Regeringen hänvisar då till att IAF har fått i uppdrag att se över arbetsgivarintygets ändamålsenlighet. Hade det inte varit bra att redan från början fundera på de förändringar man gjorde?

Detta förekommer alltså i dag. Arbetsmarknadsministern säger att det här inte stämmer. Men jag har praktiska exempel som visar att det stämmer och att arbetsgivare inte lämnar ut arbetsgivarintyg och att de enskilda inte får någon ersättning från a-kassan trots att de försöker få hjälp från sina fackförbund. Detta har jag försökt beskriva här. Min fråga till arbetsmarknadsministern är: Vad blir det praktiska arbetet med de här frågorna?

Anf. 56 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! På fråga A svarar jag ja, och på fråga B svarar jag också ja. Det var det korta svaret.

Det lite längre svaret är att hela utgångspunkten är att rätt ersättning ska gå till rätt person i rätt tid. Jag konstaterar, precis som Eva-Lena Jansson, att det finns definitiva brister. Vi kan inte diskutera enskilda fall. Men om en person inte har fått ett arbetsgivarintyg av precis de skäl som Eva-Lena Jansson tar upp och därefter lämnas i limbo är det inte bra. Jag vill gärna medverka till att se till att det löses på något lämpligt sätt. Man får naturligtvis överväga om det handlar om lagändring eller något annat sätt att hantera det på.

Om det inte finns något arbetsgivarintyg och man inte kan få tag på något sådant finns det utrymme för att hitta andra lösningar; det kan vi konstatera. Vi försöker att tillsammans med IAF hela tiden följa upp vad man kan göra för att underlätta situationen om det faktiskt inte finns något arbetsgivarintyg. Jag är beredd att titta på ändrade regler för att komma till rätta med det. Det är svaret på fråga A.

Svaret på fråga B handlar om arbetsgivarintyget i sig. Det har blivit för komplicerat; det är nog alla överens om. Men skälet var gott. Det var ett gott uppsåt i den meningen att man skulle hitta ett sätt att säkerställa att det var rätt ersättning som kom till rätt person. Jag är den förste att säga att om vi kan hitta ett bättre och enklare sätt att göra detta på som gör att det blir mindre administrativ börda för de enskilda arbetsgivarna och därmed också för a-kassorna är jag absolut beredd att medverka till det.

Det var hela syftet med att vi i regleringsbrevet bad IAF att titta över detta och komma tillbaka till oss med förslag på hur det skulle kunna se ut. Det är tio dagar kvar. När rapporten har kommit agerar vi.

(forts.)

Kammaren beslutade kl. 15.57 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Svar på  
interpellationer

### Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

### 10 § (forts.) Svar på interpellation 300 om arbetsgivarintyg

Anf. 57 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Vi hade en debatt före pausen om arbetsgivarintyg. Arbetsgivarintygen för dem som är arbetslösa har blivit lite krångligare – mycket krångligare tycker en del arbetsgivare – och framför allt får det konsekvenser som jag har pekat på i min interpellation. Det finns enskilda arbetsgivare som inte utfärdar arbetsgivarintyg till dem som har jobbat på företaget, och det drabbar den enskilde som blir utan a-kassa och till och med kan bli utan arbetsmarknadspolitiska åtgärder eftersom arbetsgivare inte kan redovisa vad den enskildes ersättning skulle ha legat på. Det är naturligtvis synd eftersom människor har svårare att komma tillbaka till jobb då.

Jag försökte också peka på att de här arbetsgivarintygen och det ökade krånglet får många olika effekter. I sitt svar pekar arbetsmarknadsministern på att arbetslöshetskassor och fackförbund har arbetat för att komma till rätta med detta genom att bland annat inrätta telefonservice för arbetsgivare. Att fackförbund servar arbetsgivare brukar inte tillhöra vanligheten. De jobbar, som jag beskrev i min interpellation, för att stärka sina medlemmar och för att hjälpa sina medlemmar att få ut detta från arbetsgivaren.

Jag undrade lite mer över det faktum att det finns arbetsgivare som slarvar och hur man ska kunna komma till rätta med det. Jag är lite osäker på om jag uppfattade svaret från ministern. Jag ställde en fråga precis före pausen, och så fick jag ett svar som jag tolkade som ett ja, att ministern faktiskt är beredd att förändra eller se över reglerna så att arbetsgivarna kan få ett större ansvar när det gäller utfärdande av arbetsgivarintygen. Uppfattade jag svaret rätt? Det hann jag aldrig fråga före pausen.

Anf. 58 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Grunden är ju att rätt person ska få rätt ersättning i rätt tid. Det finns redan i dag ett utrymme i lagstiftningen för att ett tidigare arbete kan styrkas på annat sätt än genom ett arbetsgivarintyg. När det gäller just de krångliga blanketterna har IAF att redovisa ett förenklingsförslag. Det ska de redovisa om tio dagar.

När det gäller frågan om man kan ställa högre krav på arbetsgivare att lämna arbetsgivarintyg är jag inte främmande för att se över det regelverket. Men det regelverket måste också ställas i relation till den administrativa börda som det möjligen kan uppfattas vara. I grunden tycker

jag naturligtvis att det inte vore särskilt komplicerat. Man skulle till exempel kunna utforma ett uppsägningsbesked på ett sådant sätt att det samtidigt är ett arbetsgivarintyg. Det måste kunna gå att hitta lösningar på detta. Jag är naturligtvis beredd att medverka till det. Det får inte vara så att rätt person inte får rätt ersättning i rätt tid därför att man inte får tag på rätt papper. Det måste vi försöka hitta en lösning på. Vi ska naturligtvis diskutera med parterna, IAF och kassorna för att få en smidig och snabb lösning på detta. Därom råder inget tvivel.

Anf. 59 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Bra! Då tror jag att jag och ministern i alla fall är överens om att det inte bara är på de arbetslösa som man kan ställa krav, utan man kan också ställa krav på arbetsgivarna att de uppfyller sina skyldigheter. Som jag har sett det tidigare har den här regeringen varit väldigt snabb med att ställa krav på arbetsökande och arbetslösa men inte lika pigg på att ställa krav på arbetsgivarna.

Vi har haft debatter vid andra tillfällen om försenade utbetalningar från a-kassorna, och det hänger ihop med de här arbetsgivarintygen. Jag skriver inte det specifikt i den här interpellationen även om jag pekar på att det blev krångligare för arbetsgivarna att fylla i detta. Det ska bli intressant att se utredningen från IAF. Jag tror att många av de försenade a-kasseutbetalningarna hänger ihop med den krångliga blankett som arbetsgivarintyget har blivit. Det har blivit fyra sidor i stället för en. Eftersom vi tycker att människor ska få ut sin a-kasseersättning så fort de har rätt till det är det bra om regeringen också ser till att det blir ordning och reda även på den här sidan.

Anf. 60 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det finns naturligtvis ett problem med oseriösa arbetsgivare som slarvar med detta, men det kanske största problemet är ju arbetsgivare som har upphört med verksamheten eller gått i konkurs och där det faktiskt har utfärdats ett arbetsgivarintyg, fast för många år sedan, som har förkommit. Att komma många år efteråt och försöka hitta det eller få tag på ett sådant arbetsgivarintyg från en arbetsgivare som inte längre finns är naturligtvis ett stort bekymmer, och det kan ingen lagstiftning råda bot på. Vi måste nog ha en ganska ödmjuk inställning till hur man ser över detta. Jag har som sagt ingen anledning att säga nej till skärpta regler i den mån det leder till en bra effekt.

Överläggningen var härmed avslutad.

### **11 § Svar på interpellation 2009/10:301 om arbetsmarknadsutbildning för arbetslösa ungdomar**

Anf. 61 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Eva-Lena Jansson har frågat mig om jag avser att vidta konkreta åtgärder i syfte att utöka antalet platser på arbetsmarknadsutbildningar.

Det viktigaste målet för regeringen sedan den tillträdde 2006 har varit att få fler i arbete och färre utanför arbetsmarknaden. Regeringen har vidtagit en rad åtgärder för att uppnå målet, och ungdomar är en viktig målgrupp för detta arbete.

Vad gäller jobbgarantin för ungdomar så är den utformad mot bakgrund av den forskning som visat att tidiga programplaceringar bör undvikas för ungdomar eftersom dessa kan leda till inlåsning och lägre sökaktivitet. Tidigare erfarenheter visar också att arbetsmarknadspolitiska program för ungdomar inledningsvis bör inriktas på att upprätthålla en hög sökaktivitet och att ge coachning och vägledning.

När ungdomarna är inskrivna i jobbgarantin för ungdomar kan de få ta del av aktiva insatser som till exempel praktik redan från första dagen, även om man i normalfall ska ägna de tre inledande månaderna i garantin åt fördjupad kartläggning, studie- och yrkesvägledning och jobbsökaktivitet med coachning. I de fall Arbetsförmedlingen bedömer att den bästa insatsen är en arbetsmarknadsutbildning finns i nuvarande regelverk inga hinder för att personen anvisas till en lämplig kortare utbildningsinsats. Arbetsförmedlingen har möjlighet att upphandla de utbildningar som behövs, och från den 1 januari 2010 kan ungdomar även anvisas till en studiemotiverande utbildning inom folkhögskolan.

Det offentliga utbildningsväsendet har också en viktig roll för att ungdomar ska förnya och fördjupa sina kunskaper så att de står bättre rustade på arbetsmarknaden. Med denna utgångspunkt presenterade regeringen i budgetpropositionen för 2010 en omfattande utbildningssatsning, som bland annat innebär fler platser i yrkesinriktad gymnasial vuxenutbildning (yrkesvux) och eftergymnasial yrkesutbildning samt 10 000 nya högskoleplatser inklusive studiestöd.

Arbetsförmedlingen har i dag möjligheter att vidta de åtgärder som bedöms mest lämpade utifrån den arbetslösa individens förutsättningar. Jag ser därför inte någon anledning att vidta några särskilda åtgärder med anledning av Eva-Lena Janssons fråga. Regeringen följer däremot mycket noga utvecklingen av ungdomsarbetslösheten och prioriterar ungdomars möjlighet till fortsatta studier och utveckling av kompetens.

Anf. 62 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Tack, Sven Otto Littorin, för svaret! Bakgrunden till min interpellation är att jag tillsammans med några av mina kolleger gjorde besök på Arbetsförmedlingen för att titta på vad de arbetslösa ungdomarna gör när de är inskrivna i jobbgarantin för unga.

I slutet av februari var 712 arbetslösa ungdomar i Örebro kommun inskrivna i jobbgarantin för unga. Av dessa 712 ungdomar är det 9 personer som går någon form av utbildning, 266 personer som har jobbsökaktivitet med coachning, 34 personer som har arbetspraktik och 327 ungdomar som inte har någon aktivitet alls.

Som jag har sagt tidigare visar all erfarenhet att långa tider av passivitet fördröjer inträde på arbetsmarknaden medan aktiva åtgärder skyndar på möjligheten för den arbetslösa att få jobb.

Nu visar statistik att antalet platser i arbetsmarknadsutbildningar inte har varit så litet sedan 1950-talet. Utbildningsbehovet bland ungdomar ser visserligen olika ut, men erfarenheter från tidigare jobbkriser visar att

arbetslösa personer som får möjlighet att höja sin kompetens via exempelvis arbetsmarknadsutbildningar också har en snabbare väg till jobb.

Min fråga till arbetsmarknadsministern var om han är beredd att vidta konkreta åtgärder i syfte att utöka antalet platser på arbetsmarknadsutbildningarna. Utifrån det skriftliga svar som jag har fått från arbetsmarknadsministern tror jag att man kan säga att svaret nog var nej, att han inte tänker vidta några åtgärder. Man kan konstatera att i oktober 2006 var antalet platser i arbetsmarknadsutbildningarna 13 000. Det var i en så kallad högkonjunktur. I dag, i april 2010, är antalet platser i arbetsmarknadsutbildningarna 6 000 i en lågkonjunktur. Vi vet dessutom att företagen aktivt säger att det finns bristyrken och att man har svårt att få tag på folk med rätt kompetens.

Jag har tittat på hur det ser ut bland ungdomarna. Hur ser det ut i landet, och hur ser det ut i Örebro? I landet som helhet var det förra året 271 ungdomar som gick arbetsmarknadsutbildningar. I år har det ökat med en person, så det är 272 som går arbetsmarknadsutbildningar. I Örebro kommun var det 20 som gick arbetsmarknadsutbildningar förra året, och i år är det 14 personer. Det visar i alla fall, tycker jag, att man inte har satsat på arbetsmarknadsutbildningar bland ungdomar.

Jag säger som jag sade tidigare: Ungdomar ser väldigt olika ut och har olika förutsättningar. Jämför man med hur många vuxna som har gått arbetsmarknadsutbildningar ser man att antalet som får gå arbetsmarknadsutbildning har ökat. Bland de vuxna i Örebro kommun har antalet ökat från 216 till 338, och jag inbillar mig att även en 23–24-åring kan tillgodogöra sig en arbetsmarknadsutbildning och därmed ha större chans att få ett jobb.

Min fråga är: Varför bedömer arbetsmarknadsministern inte att antalet arbetsmarknadsutbildningar behöver ökas så att fler ungdomar får en aktiv insats och ett aktivt stöd och därmed kan komma ut i arbete? Varför ska 327 ungdomar inte ha någon aktivitet alls?

Anf. 63 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag har några infallsvinklar på detta. Det första är att erfarenheterna från det gamla kommunala ungdomsprogrammet och ungdomsgarantin, som utvärderades av Riksrevisionen och väldigt många andra, var att resultaten var väldigt dåliga. De låste in ungdomar och fördröjde inträdet på arbetsmarknaden, och det var också det som var resultatet i de här undersökningarna.

En annan infallsvinkel är att ungdomars arbetslöshet generellt sett är kortare än äldres. Vi vet, som jag sade i en tidigare interpellationsdebatt, att hälften av alla registrerat ungdomsarbetslösa har nytt jobb inom tre månader även i dessa dåliga tider.

Dessutom ska man inte glömma bort att vi har försökt skilja på den arbetsmarknadspolitiska utbildning som vi har inom ramen för arbetsmarknadspolitiken, det vill säga som Arbetsförmedlingen handlar upp och/eller genomför, och den yrkesutbildning som genomförs i det ordinarie skolsystemet. Vi har gjort prioriteringen att det är vettigare att låta utbildningssystemet stå för de längre utbildningarna. Det finns tre goda skäl till det, som jag ser det.



Det första är att man måste ha rätt pedagogisk kompetens för att genomföra de här utbildningarna. Vi bedömer att den finns i det ordinarie utbildningssystemet i större omfattning än hos Arbetsförmedlingen.

Det andra, som inte ska underskattas, är att om man går en utbildning i Arbetsförmedlingens regi får man inget utbildningsbevis, och man får heller inget betyg. Det får man i det ordinarie skolsystemet. Jag tycker ändå att om man begär av ungdomar att de ska tillbringa ytterligare några år i skolbänken är det inte orimligt att de får ett bevis på att de har gått igenom en sådan utbildning och att de får ett betyg som gör att de blir mer attraktiva för arbetsgivare.

Det tredje är att det kostnadsmissigt är ungefär dubbelt så dyrt att genomföra motsvarande utbildning inom ramen för arbetsmarknadspolitiken som det är inom ramen för utbildningssystemet.

Det finns alltså tre goda skäl till att ha de långa utbildningarna i utbildningssystemet och de kortare utbildningarna som är mer direkt riktade till att få ett arbete inom ramen för arbetsmarknadspolitiken.

Eva-Lena Jansson säger att vi har 6 000 platser och att det är betydligt färre. Ja, det är 6 000 platser på kortare tid, vilket innebär att det är fler personer som omfattas.

Låt oss göra ett tankeexperiment. Om det var 6 000 platser förra året på tre månader är det 24 000 personer som omfattas av möjligheten att få denna extra tilldelning, så att säga. På det sättet är det fler personer som omfattas även om antalet platser förra året var mindre. Nu utökar vi dessutom antalet platser för att ge fler personer tillträde. Det här är naturligtvis viktigt att göra som en konjunkturåtgärd. Så har det sett ut. Man har dragit ned på volymerna när det varit goda tider, och man har dragit upp volymerna när det varit sämre tider. Problemet var att Socialdemokraterna inte drog ned under förra högkonjunkturen utan väntade alldeles för länge.

Det är det ena som man kan säga. Det andra är det som Eva-Lena Jansson tar upp i sin interpellation om att titta på vad de som finns i garantin får för olika insatser. Jag säger som jag har sagt hela vägen att vi inte styr med volym. Vi säger inte till Arbetsförmedlingen att det ska vara 12 815 personer eller vad det nu kan vara i någon viss typ av utbildning. Vi säger: Gör en individuell bedömning. Det är det man ska ägna sig åt i början. Om arbetsförmedlaren tillsammans med den enskilde bedömer att här är en person som snabbt kan få ett jobb genom en tremånadersutbildning eller något i den stilen, då finns det resurser för det, och då kan man också göra det.

På det sättet är det en individuell bedömning som jag inte ska styra över, utan det måste våra kompetenta arbetsförmedlare tillsammans med de enskilda unga göra.

Jag skulle gärna se att vi utvecklade Arbetsförmedlingens roll och syfte till att bli mer av allmän vägledare och inte bara peka på det som finns inom arbetsmarknadspolitikens område. Man skulle också kunna coacha och visa rätt i utbildningssystemet. Det tror jag att alla skulle tjäna på.

Det viktigaste är att det finns gott om erfarenheter, att se till att ungdomar söker arbete i början av arbetslöshetsperioden och att de sedan har möjlighet att få den individuella hjälp och aktivitet som de behöver när tiden har passerat tre månader.

Anf. 64 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Jag ska börja där arbetsmarknadsministern slutade. Det är viktigt att ungdomar är aktiva och söker jobb. Ja, det är därför vi tycker att det är viktigt att det inte ska kunna gå tre månader innan de får en aktiv insats. Att få en jobbcoach som man kan träffa två timmar i veckan kan vara bra för en del arbetssökande ungdomar, men för en del räcker inte det, utan de behöver ha en helt annan typ av aktivitet.

En av de saker som det fanns kritik mot i de tidigare arbetsmarknadspolitiska programmen för ungdomar var att insatsen kom så sent. Det tog så lång tid att få i gång dessa ungdomar som fick gå och vänta i tre månader.

Jag var jättekritisk mot den tidigare regeringen när det gällde just att man skulle vänta så länge för att få insatser för ungdomar, och jag är lika kritisk mot den borgerliga regeringen som gör precis på samma sätt. Det är ett misstag. Alla behöver inte ha några insatser, men de som behöver det måste få stöd tidigt. Det är därför som jag tycker att det är beklagansvärt att 327 ungdomar är inskrivna i jobbgarantin utan att ha någon aktivitet alls. Det innebär att man alltså kan gå i sex månader utan att egentligen vara aktiv. Söka jobb kan man säkert göra, men om ingen hjälper en och ger det stöd som man behöver ha kan det vara svårt.

Jag försökte lyfta upp det faktum att det finns en utbildning som vi vet har varit framgångsrik, och det är arbetsmarknadsutbildningen.

Jag blir lite förvånad, fru talman, när Sven Otto Littorin nästan får det till en positiv faktor att man har halverat antalet platser på arbetsmarknadsutbildningen från 13 000 till 6 000 nu när vi befinner oss i en lågkonjunktur med en arbetslöshet på 9 procent.

I den förra interpellationsdebatten fick jag inte svar av arbetsmarknadsministern, men det vore intressant att höra: Anser han att det råder massarbetslöshet i Sverige 2010? Jag anser att det gör det. I alla fall är det en väldigt hög arbetslöshet. Då är det intressant att höra vad definitionen är nu eftersom man i Moderaternas oppositionspolitik 2006 beskrev en massarbetslöshet.

Jag har pekat på den här aktiviteten och att jag tror att många ungdomar behöver ha stöd. Jag tycker att det är viktigt att man är aktiv och att man får ett aktivt stöd. Jag tror att arbetsmarknadsutbildning är viktigt. Jag tror också att det är viktigt att de arbetslösa ungdomar och vuxna som behöver stöd i vidareutbildning också får det stödet.

Fru talman! Arbetsmarknadsministern lyfte upp det faktum att man har satsat mer på utbildning, men min bild är att man har dragit ned på komvux och inte alls är uppe i samma siffror som 2006. Även när det gäller detta kan väl arbetsmarknadsministern förtydliga vad han menade med en offensiv satsning på det ordinarie utbildningssystemet?

Anf. 65 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Arbetsmarknadspolitiken kan ju egentligen bara sopa upp efter andra problem eller misslyckanden – kriser eller misslyckanden i skolsystemet. Det som faktiskt ger arbete är naturligtvis att det finns företag som har möjlighet att anställa och som har kunder som de kan sälja sina varor till.

Under tiden som man är arbetslös kan man resonera runt vad som är den bästa vägen tillbaka. Jag delar naturligtvis Eva-Lena Janssons kritik

mot de gamla kommunala ungdomsprogrammen och ungdomsgarantin. Men problemet med dem handlar inte så mycket om att man kom in sent i dem utan att de fördröjde inträdet på arbetsmarknaden. Det var det som var problemet.

Det är klart att det då skulle vara fel av mig att säga att vi, när vi vet att hälften av alla registrerat ungdomsarbetslösa får jobb de första tre månaderna, ska stoppa in dem i något program någonstans där de absolut inte kan få ett arbete. På det sättet är det faktiskt bra att man upprätthåller en sökaktivitet tidigt.

Jag vänder mig lite mot att man skulle gå helt passiv och inte ha någonting att göra. Man får en coach, man får hjälp och man får stöd även under de första tre månaderna, och man får hjälp av en arbetsförmedlare. På det sättet är det inte en inaktivitet, utan det är en aktivitet koncentrerad på att söka de arbeten som faktiskt finns.

När det sedan gäller vilken typ av insats man får inom ramen för jobbgarantin för unga kan egentligen varken Eva-Lena Jansson eller jag bedöma vad det är som leder till arbete snabbast. Utgångspunkten är att arbetsförmedlaren och coachen tillsammans med den enskilde ska kartlägga vilken som är den snabbaste vägen tillbaka till arbetsmarknaden och då lägga upp en plan där utbildning kan vara och är ett instrument som man har rätt att få och där det finns resurser för det i den mån man bedömer att det är viktigt och bra och ger snabbast resultat.

Nu håller IFAU på med två utredningar som kommer under hösten där man tittar på effektsambanden. Det ska bli väldigt kul, nyttigt och bra att ta del av dem för att se om det finns förbättringspotential. Om det gör det ska vi naturligtvis ta till oss det.

Jag tycker att det är positivt – för att gå tillbaka till Eva-Lena Janssons fråga – att det är betydligt fler personer i dag som har tillträde till arbetsmarknadsutbildningar än vad det var för bara några år sedan. Det är det därför att vi har kortare utbildningar inom ramen för arbetsmarknadspolitiken. Kortare utbildningar innebär att det med samma antal platser blir fler personer som kan ta del av dem.

Om vi hade 6 000 platser förra året innebär det med tre månaders utbildningar att det är 24 000 personer som får tillträde, och 24 000 är mer än 13 000. På det sättet är det fler personer som får ta del av detta.

Sedan kan man fråga sig: Är det inte viktigt med långa utbildningar? Ja, det kan det vara. Åter menar jag att det är rimligt att det sköts inom ramen för det ordinarie skolsystemet, där man får ett utbildningsbevis, ett betyg, där man har den pedagogiska kompetensen och där kostnaden dessutom är hälften så stor. Det är ett bättre sätt att använda de allmänna resurserna. På det sättet kan man inte se antalet platser inom arbetsmarknadspolitikens område isolerat, utan det måste tittas på i samband med att man tittar på utbildningssystemets volymer. 10 000 extra högskoleplatser, 10 000 extra platser på komvux, yrkesvux och yrkeshögskola, ytterligare ett par tusen platser inom folkhögskolesatsningen och så vidare är investeringar som är vettiga och bra att göra i lite sämre tider.

Räcker det? Det är en relevant fråga. Skulle vi ha gjort mer? Ja, det kan man naturligtvis diskutera. Jag tror inte det i dagsläget. Vi hade en prognos på arbetslösheten i budgeten för bara ett halvår sedan på 11,4 procent. Nu är prognosen 9,2 procent, det vill säga att det som vi trodde för bara ett halvår sedan skulle bli en katastrof ser ut att bli ett jobbigt

läge som vi har att handskas med. Men det är inte den typen av katastrof som vi kunde ha förväntat oss att det skulle bli med tanke på hur illa det såg ut i världsekonomin för bara några månader sedan.

Anf. 66 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Det dröjer sig kvar en fråga i interpellation efter interpellation. Vi har över 9 procents arbetslöshet. Det är en hög arbetslöshet, mycket högre än sommaren 2006 då den moderata oppositionen sade att vi hade massarbetslöshet i Sverige. Jag skulle gärna vilja veta hur arbetsmarknadsministern i Sverige definierar 9 procents arbetslöshet. Är det massarbetslöshet vore det välkommet att man definierade det.

Jag kan inte se att det är positivt att färre får gå arbetsmarknadsutbildning. Det är så jag har uppfattat den rapport som kom och som redovisades. Det som redovisas som fakta från Arbetsförmedlingen är att det år 2010 var 14 personer i Örebro som fick gå arbetsmarknadsutbildning, medan det år 2009 var 20 personer. Det är i dag 2 311 ungdomar i program- och aktivitetsstöd, och förra året var det 1 224. De är alltså nästan en fördubbling i program- och aktivitetsstöd, medan antalet personer som får gå arbetsmarknadsutbildning minskar.

Det är fakta. Fakta är också enligt Arbetsförmedlingen att 372 ungdomar inte har någon aktivitet alls. Jag tycker att det är alarmerande. Jag förstår att arbetsmarknadsministern inte här och nu kan tala om vad dessa 372 skulle göra och att Arbetsförmedlingen naturligtvis måste bedöma det. Men svaret blir att man inte har någon aktivitet. Det är det jag har försökt peka på.

Jag tycker att det är viktigt att satsa på arbetsmarknadsutbildningar därför att vi vet att det finns bristyrken och att många företag säger att de i dag inte får tag på personer med rätt kompetens. Vi ser att antalet vuxna som får arbetsmarknadsutbildningar ökar, men inte ungdomar. Det tycker jag är synd.

Anf. 67 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det är riktigt – vi har ungefär 100 000 fler arbetslösa i dag än 2006. Vi har haft den värsta finanskrisen på över 70 år som har sköljt över världen. Nio av tio länder i världen hade en negativ tillväxt under förra året. Det drabbar det svenska näringslivet hårt.

Samtidigt har vi fler sysselsatta i dag än 2006. Mellanskillnaden beror på att vi har stora ungdomskullar och många andra som har sökt sig ut på arbetsmarknaden.

Jag håller helt med om att vi har ett stort arbete framför oss, alldeles oavsett om det är Eva-Lena Jansson eller jag som står på den här sidan, med att se till att nå målet full sysselsättning, inte 80 procents sysselsättningsgrad som er partiledare pratar om utan full sysselsättning. Alla som vill och kan arbeta ska ha tillträde till arbetsmarknaden.

Därför är jag glad att det är både fler personer och fler platser i arbetsmarknadsutbildningar i år än vad det har varit på länge. Exakt vilka insatser som görs och vilken väg tillbaka som är bäst lämpad för den enskilde bedöms av Arbetsförmedlingen och arbetsförmedlarna tillsammans med de enskilda personerna.

När vi har frågat Arbetsförmedlingen i den här frågan varför det på papperet ser ut som att det är många personer som inte har någon aktivi-

tet är svaret delvis att det är en enskild ögonblicksmätning, vilket innebär att en stor del av de här personerna befinner sig mellan två aktiviteter. Man kanske hade en aktivitet ena veckan och kommer att ha en aktivitet om två veckor. Det finns en sådan stor grupp, och exakt hur stor den är vet inte jag. Det gör att bilden är mer mångfasetterad än så.

Jag tycker att det viktigaste är att ungdomarna ska känna att det finns en framtid och att det finns ett hopp. De kommer att behövas på arbetsmarknaden. Det finns vägar tillbaka om man är registrerad arbetslös. En del går via kortare arbetsmarknadsutbildningar inom ramen för arbetsmarknadspolitiken; det finns resurser för det. En del går via det ordinarie utbildningssystemet där det också finns resurser för det. Till syvende och sist kommer de inte att få ett jobb förrän det finns företag som anställer och som ser positivt på framtiden. Därför måste vi ha en bra politik på andra områden.

Överläggningen var härmed avslutad.

## **12 § Svar på interpellation 2009/10:317 om psykisk ohälsa bland arbetslösa ungdomar**

Anf. 68 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Monica Green har frågat mig vad jag avser att göra för att Arbetsförmedlingen ska kunna klara av uppdraget att hjälpa de arbetslösa ungdomar som lider av psykisk ohälsa och vad jag avser att göra för att arbetslösa ungdomar ska få den hjälp de behöver på Arbetsförmedlingen.

Att ha ett arbete och att känna sig behövd och delaktig i samhället är av stor betydelse för varje människa och inte minst för ungdomar. Arbetsmarknadspolitikens viktigaste uppgift i en lågkonjunktur är att förhindra att människor blir arbetslösa under lång tid och förlorar kontakten med arbetslivet, med de problem som det medför.

För att bekämpa ungdomsarbetslösheten presenterade regeringen i den senaste budgetpropositionen intensifierade förmedlingsinsatser och fler insatser inom jobbgarantin för ungdomar. Utöver detta har regeringen gjort det möjligt för ungdomar att ta del av arbetslivsinriktad rehabilitering inom jobbgarantin. Detta innebär att även ungdomar inom garantin numera kan ta del av de tjänster och den specialistkompetens som finns inom Arbetsförmedlingens arbetslivsinriktade rehabilitering liksom de insatser och program som finns inom ramen för detta.

Övergången mellan skola och arbetsliv är en kritisk tidpunkt för unga med olika typer av funktionsnedsättning. Arbetsförmedlingen arbetar därför proaktivt, tillsammans med skolan, genom vägledning och information för att underlätta inträdet på arbetsmarknaden för unga med funktionsnedsättning.

Regeringen har vidtagit en rad olika åtgärder för att arbetslösa ungdomar ska få ett aktivt stöd och så snart som möjligt kunna återgå till arbete eller utbildning och få ta del av de positiva effekter detta medför. I övrigt vill jag tillägga att Arbetsförmedlingen har ett särskilt uppdrag att bedriva verksamhet för unga med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Jag anser att Arbetsförmedlingen har tillräckliga

resurser för att stödja de grupper av ungdomar som avses i interpellationen.

Vi följer naturligtvis resultaten och utvecklingen av alla insatserna mycket nog.

Anf. 69 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Det har visat sig att den borgerliga regeringens största misslyckande är just ungdomsarbetslösheten. Hela världen har varit i kris, och Europas länder har drabbats av krisen. Men det är de svenska ungdomarna som har drabbats värst på grund av att den borgerliga regeringen har försämrat möjligheten för dem att få utbildning, att få hjälp från Arbetsförmedlingen. Dessutom har det visat sig att eftersom arbetslöshet tär mycket på hälsan, den psykiska hälsan och till viss del även den fysiska hälsan, döljer sig här många med psykisk ohälsa. När jag besökte Arbetsförmedlingen i Skövde nyligen berättade de att långtidsarbetslösheten bland de unga i Skövde ökat med 400 procent det senaste året – 400 procent!

Det var det ena de berättade, vilket de var mycket oroade över.

Det andra de berättade var att de har svårt med resurser för att ta hand om de ungdomar som mår mycket dåligt, bland annat för att Arbetsförmedlingen nu får allt fler uppdrag från den borgerliga regeringen. Man ska ta hand om dem som är sjuka och arbetslösa, ta hand om invandrargrupper och så vidare.

Många av dem mår förstås dåligt. Då beskriver Arbetsförmedlingen i Skövde för mig att personalen och den kompetens de har att ta hand om de människor som mår psykiskt dåligt används till de andra uppdragen som regeringen har lagt på Arbetsförmedlingen, så de unga som mår dåligt får inte den hjälp de behöver. Det kan till och med vara så att det ställs krav på de unga att de måste sköta det ena och det andra och att Arbetsförmedlingen inte vet att ungdomarna lider av psykisk ohälsa. I själva verket mår ungdomarna så dåligt att de inte klarar av de krav som Arbetsförmedlingen ställer.

Om man mår psykiskt dåligt och är arbetslös mår man ännu sämre. Det visar bland annat forskning. Forskningen visar att både den fysiska och den psykiska hälsan försämras drastiskt under en arbetslöshetsperiod. Det verkar vara ännu värre bland de unga. Förutom att man kanske vänder på dygnet när man inte har tydliga tider kan det vara så att ohälsan ökar på grund av alkoholintag. Det kan också finnas andra samband med den psykiska ohälsa som de här ungdomarna lider av.

Om jag förstod saken rätt på Arbetsförmedlingen i Skövde är det fler och fler ungdomar som mår dåligt i dag. Så kan vi inte ha det, arbetsmarknadsministern. Vi måste se till att de här ungdomarna får all hjälp de behöver. De ska börja sitt yrkesverksamma liv med att känna sig både sedda och hörda och få den inslussning till arbetsmarknaden som de behöver. De kommer att kunna göra ett fullgott arbete under hela sitt yrkesverksamma liv om de får rätt introduktion och rätt hjälp från Arbetsförmedlingen. Men de signaler som jag hör är att arbetsförmedlarna inte har möjlighet och tid och kanske inte ens kompetens att ta hand om alla de ungdomar som nu mår så dåligt. Det tycker jag att arbetsmarknadsministern borde ta på allra största allvar och försöka ändra på.

Anf. 70 FINN BENGTTSSON (m):

Fru talman! Många av oss ledamöter gör besök på arbetsförmedlingar, så också jag, men vi upplever kanske lite olika saker. Monica Green fick en erfarenhet när hon besökte Arbetsförmedlingen i sitt hemlän. Och jag har nyligen varit på stora arbetsförmedlingar i Norrköping och Linköping. Det kan bara bekräftas att det som nämns sist i svaret av arbetsmarknadsministern i allt väsentligt stämmer med vad bägge dessa stora arbetsförmedlingar sade, nämligen att Arbetsförmedlingen har ett särskilt uppdrag att bedriva verksamhet för unga med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Både Norrköping och Linköping bedömde att man med det nya direktivet hade fått möjligheter att tillfredsställa detta.

Den här interpellationen, fru talman, är intressant på många sätt. Den rör ihop en hel del saker, och låt mig fastna redan på tredje raden i interpellationen där interpellanten skriver: Regeringens misslyckade jobbpolitik, den så kallade arbetslinjen, har hittills visat sig vara en bidragslinje. Det är alltså ett konkret påstående från Monica Green.

Det är klart att det måste irritera henne och hennes parti grundligt att Riksrevisionen som granskat jobbskatteavdraget, som kanske är en av de största delarna i jobblinjen och jobbpolitiken som alliansregeringen driver, sammanfattningsvis konstaterar att flera tidigare studier har gjort bedömningen att jobbskatteavdraget kan förväntas leda till ett ökat arbetsutbud. Såväl regeringens som Riksrevisionens simulering av jobbskatteavdraget visar på positiva förväntade effekter på antalet arbetade timmar. Ökningen uppstår främst genom att fler går från heltidsfrånvaro på arbetsmarknaden till åtminstone deltidsarbete. De förväntade effekterna på arbetsutbudet är, enligt Riksrevisionens beräkningar, större för grupper med svag ställning på arbetsmarknaden än för befolkningen som helhet. Vad menar man då med svag ställning på arbetsmarknaden? Jo, det är åldersgruppen 20–24 år och de som är utlandsfödda.

Det stämmer väldigt dåligt när Riksrevisionen ger en sådan här bild av regeringens politik och när Monica Green frankt kan skriva en mening som inte har något som helst stöd i den moderna granskningen av vår kanske viktigaste granskande myndighet, den oberoende Riksrevisionen. Jag tycker att sossarna och Monica Green kan avkrävas ett lite bättre svar på hur de förhåller sig till sanningen när de skriver sådana här osanningar i en interpellation. Därför kan de inte heller stå oemotsagda.

Sedan över till detta med psykisk ohälsa, ett begrepp som Monica Green använder vitt och brett. Hon anser att arbetsförmedlingarna har de redskap de behöver, vilket i alla fall mina studiebesök har motbevisat. Men det handlar också om att se en helhetspolitik.

När alliansregeringen tog över hade Socialdemokraterna under sina tidigare tolv regeringsår försummat att se den brist som psykiatri som sådan led av. Omedelbart började reformer genomföras. I första budgeten gavs det närmast ett miljardstöd till svensk psykiatri med riktning mot barn- och ungdomspsykiatri. Detta har sedan fortsatt från Socialdepartementet under åren som följt. Vi har nu ett bidrag, ett extra riktat stöd till psykiatri med visst fokus på barn- och ungdomspsykiatri, som är på 1 miljard kronor per år, Monica Green. Detta är satsningar som borde ha gjorts för ett decennium sedan men har försumrats av socialdemokratin.

Det är klart att man inte kan möta psykisk ohälsa om man inte har en vettig arbetsmarknadspolitik, vilket Riksrevisionen visar att regeringen har med bland annat jobbskatteavdraget men också genom att satsa på psykiatri som ska möta dessa sjuka barn och ungdomar det handlar om.

Man kan inte tro att man bara med ett trollslag kan få bort en psykisk ohälsa utan att se de vårdbehov som också föreligger. Här vill jag nog påstå att regeringen har ett helt scenario av olika åtgärder för att komma till rätta med såväl ungas arbetslöshet som psykisk ohälsa.

Anf. 71 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! I en tidigare debatt här om ungdomsarbetslösheten före pausen försökte jag titta lite djupare på hur statistiken ser ut. Man kan konstatera att det finns 1,2 miljoner ungdomar i åldrarna 16–24 år. Ungefär 160 000 är registrerat ungdomsarbetslösa i den gruppen. Lite drygt hälften pluggar på heltid och söker en timmes arbete i veckan eller mer. Ungefär hälften av de registrerat ungdomsarbetslösa får arbete inom tre månader.

Det glädjande med detta tycker jag är ett par tre olika saker och åtminstone det som man ska lägga till i den här debatten. Det första är att vi fortfarande har en av de absolut lägsta långtidsarbetslöshetssiffrorna för ungdomar i hela OECD-området, och det är naturligtvis glädjande att det är på det sättet. Vi vill ju att det ska fortsätta vara så, och jag utgår från att Monica Green har samma uppfattning, så det är ingen diskussion om det.

Jag vill påminna om två saker till. Det första är att kommunerna har uppföljningsansvaret tills ungdomarna är 20 år, och det gäller särskilt de svagaste grupperna, just de som Monica Green pekar på i sin interpellation. Det andra är att vi lägger totalt drygt 13 miljarder per år i insatser för att hjälpa personer med funktionsnedsättning att ta till vara sin arbetsförmåga. Det är en kombination av Samhallanställningar, lönebidrag och alla de andra instrumenten som finns. Det är bra och riktigt att det är på det sättet.

Jag tror att vi måste titta lite djupare på andra arbetsformer, för jag delar Monica Greens grunduppfattning att personer med funktionsnedsättning, psykisk ohälsa, har ett oerhört stort behov av vår hjälp för att få tillträde till arbetsmarknaden. Det är ingen diskussion om det.

Jag höll i går ett jubileumsanförande på Skopis kongress. Skopi är de sociala arbetskooperativens intresseorganisation. Och det är helt uppenbart att det offentliga behöver hitta bättre samarbetsformer med de här kompletterande aktörerna, vilka de nu är, för att bereda dem möjlighet att arbeta med det som de brukar arbeta med, nämligen att hjälpa personer som just har den här typen av funktionsnedsättningar tillbaka. Fontänhusen är ett sådant exempel som just arbetar med personer med psykisk funktionsnedsättning och som gör ett fantastiskt bra arbete. Det handlar oftast om en kombination av kunskap och kännedom om målgruppen, ett engagemang som är svårt att hitta och ett arbete som syftar till att uppmärksamma den här frågan.

Jag sprang Ängestloppet för några veckor sedan. Det är världens kortaste stadslöpp, 209 meter långt, där man skriker ut sin ångest medan man springer. Det är naturligtvis i syfte att väcka uppmärksamhet på den här frågan.



Jag delar Monica Greens uppfattning. Ungdomar mår dåligt av att förlora hoppet. Det är hoppet som måste finnas, hoppet om att ha möjlighet att ta sig in och ta sig tillbaka även om man råkar ha en psykisk funktionsnedsättning. Jag håller helt med om det.

Jag var i Hofors för några månader sedan och träffade ett helt gäng ungdomar. Det var nog inte några psykiska funktionsnedsättningar där, men det var ungdomar som höll på att förlora hoppet. Någon hade varit sjuk och hoppat av gymnasiet, någon hade blivit gravid och någon hade sin bakgrund i ett annat land. Det jag upplevde att de behövde var att höra från någon vuxen: Du behövs!

Vi har ett generationsskifte, konjunkturen kommer att vända och vi kommer att behöva varenda kotte på svensk arbetsmarknad. Det gäller även dem som har en psykisk funktionsnedsättning.

Jag tog upp en grupp som jag vurmar lite extra för. Det är de ungefär 100 000 i gruppen 16–24 år som är helt sysslösa. De finns inte på Arbetsförmedlingen, de finns inte i skolsystemet och de finns inte på arbetsmarknaden. Där har vi ett stort problem. Den gruppen i förhållande till den totala andelen ungdomar i samhället är ungefär lika stor i Holland, i Danmark eller på andra ställen runt omkring. Där har vi välfärdsstatens stora utmaning. Hur ser vi till att de som i dag inte gör något känner att de får hoppet tillbaka att ta sig tillbaka? I den gruppen finns förmodligen också dem som Monica Green interPELLerar om.

Anf. 72 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Jag är här för att debattera med arbetsmarknadsministern. Jag hoppas att Finn Bengtsson också är det. Eller han kanske bara tänker tala om förväntade effekter, förväntade effekter och förväntade effekter. Det är intressant att få veta de förväntade effekterna, men verkligheten visar något helt annat. De förväntade effekterna kanske kommer i morgon eller om fyra år.

De borgerliga påstår att de om fyra år ska vara tillbaka på den nivå som vi hade på arbetslösheten 2006. De behöver alltså åtta år på sig att komma tillbaka till det läge som de sade var katastrof när de vann valet. Sedan dess har det bara blivit värre, inte minst för dessa ungdomar.

Jag hade trott att en läkare som Finn Bengtsson skulle kunna se ohälsan bland ungdomarna som bara blir värre och värre. Men det är tragiskt att höra en läkare som inte ens vill ha mer resurser till Arbetsförmedlingen när Arbetsförmedlingen själv säger att det behövs mer resurser för att kunna se de ungdomar som mår dåligt.

Arbetsförmedlingen måste ta hand om dem som är utförsäkrade från sjukförsäkringen. De har fått en stämpel på sig och ska i stupstocken. Arbetsförmedlingen ska ta hand om fler och fler grupper, bland annat en ny grupp invandrare. Många av dessa mår så dåligt, så när Arbetsförmedlingen ska ta hand om de ungdomar som mår dåligt har man inte resurser till det. Det är inte tillräckligt många som har rätt kompetens.

Sådant hör jag när jag är på Arbetsförmedlingen i Skövde, men jag är på andra arbetsförmedlingar också och hälsar både på arbetslösa och på dem som jobbar med de arbetslösa.

Regeringens största katastrof, bland många, är ungdomsarbetslösheten som bara blir värre och värre. Fler och fler ungdomar mår dåligt.

Precis som Sven Otto Littorin säger finns det många ungdomar som inte ens söker jobb och anmäler sig till Arbetsförmedlingen. De står utanför alltihop. Vi vet att utanförskapet har ökat under den här mandatperioden, och många av dem som står utanför är ungdomar som inte blir sedda eller hörda. De tycker inte att det är någon idé att gå till Arbetsförmedlingen, för de tror inte att de kommer att få något jobb.

Vi måste se till att den unga generationen får optimism inför framtiden. De kommer att göra ett jättejobb när de väl kommer in på arbetsmarknaden. De måste få hjälp till rätt utbildning och att komma in på rätt nivå. De måste också få adekvat hjälp med sin psykiska ohälsa. Det blir bara värre för dessa ungdomar om de får gå långtidsarbetslösa.

Dessutom är arbetslösheten i sig en orsak till att må dåligt, men det vet säkert Sven Otto Littorin. Självkänslan sjunker dag för dag. Det finns ett klart samband. Det finns också ett samband med rökning och ökat alkoholintag för ungdomar i denna grupp. Vi kan inte ha det så. Den här generationen ungdomar ska bygga upp landet. De måste få en chans. De måste få mer utbildning. De måste få möjlighet att gå komvux eller annan arbetsmarknadsutbildning och få praktik eller komma in på arbetsmarknaden på annat sätt. Hjälp dem, Sven Otto Littorin!

Anf. 73 FINN BENGTSSON (m):

Fru talman! Jag står här och talar på ett folkvalt mandat som jag hoppas att Monica Green värderar lika mycket som sitt eget. Därför reagerar jag när jag läser i formella interpellationstexter något som jag tycker är fel både utifrån min politiska bedömning och utifrån min civilkompetens på området när det handlar om psykisk ohälsa.

Jag har flera gånger hört Monica Green säga att det bara blir värre och värre och fler och fler och att regeringens misslyckade jobbpolitik, den så kallade arbetslinjen, är en bidragslinje, och jag säger att den är motbevisad av Riksrevisionen så sent som för ett halvår sedan. Då blir jag naturligtvis upprörd och har all rätt att framföra denna kritik i kammaren. Dessutom hör jag att arbetsmarknadsministern gör vad han kan och mycket därtill för att förbättra möjligheten för de unga arbetslösa.

Monica Green gör ett allvarligt fel när det handlar om psykisk ohälsa. Psykisk ohälsa är ett något oegentligt begrepp. Det innefattar psykisk labilitet i en situation som ministern beskriver korrekt, nämligen att när hopplösheten kommer kan även en psykiskt frisk människa få ett mentalt tillstånd som är ett ohälsotillstånd. Där kan man givetvis drabbas hårt av just en arbetslöshetssituation; det är helt riktigt. Men psykisk ohälsa innefattar också individer som har renodlad sjukdom, som alltså behöver vård. Där gjorde Socialdemokraterna under sina sista tolv år inte något för att förstärka psykiatrin jämfört med de miljardsatsningar som regeringen gör.

Detta samverkar naturligtvis för att hjälpa Arbetsförmedlingen med problemet när man hittar någon med psykisk sjukdom. Med den kompetens man har på Arbetsförmedlingen tillsammans med det stöd man får inom barn- och ungdomspsykiatrin kan man med ett tvåfrontskrig bekämpa detta problem.

Monica Green glider rätt lätt undan genom att anspela på att allt i regeringens politik leder till en ökad psykisk ohälsa bland unga. Jag vill be

Monica Green ta fram entydiga uppgifter på att den psykiska ohälsan faktiskt ökar. Visa de siffrorna här, för det är nämligen inte sant.

Prot. 2009/10:106  
20 april

Anf. 74 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag skulle tro att Monica Green tycker att den allmänna psykiska ohälsan ökar på grund av denna regering.

Nog om det. Det finns gott om resurser. Arbetsförmedlingen har inte ens satt sprätt på förra årets resurser utan kommer att lämna tillbaka ett antal miljarder. Det finns alltså resurser också för detta arbete. Det är lite drygt 700 personer inom Arbetsförmedlingen som bara arbetar med arbetslivsinriktad rehabilitering.

Fler och fler ungdomar mår bara värre och värre, hävdar Monica Green. Vi vet inte det; det kan vara ett antagande. Vi vet inte heller vad det beror på om det skulle visa sig vara sant. Icke desto mindre kan jag ge Monica Green rätt i att det är rätt lätt att anta att den dag man förlorar hoppet blir det besvärligt.

Men faktum är att den grupp jag talade om, de 100 000 sysslösa som varken pluggar, jobbar eller finns hos Arbetsförmedlingen, har varit ganska konstant under ganska lång tid. Jag noterar att den är ungefär lika stor i jämförbara länder i andel av befolkningen.

Jag noterar också att Sven-Erik Österberg, som finns här i kammaren nu och brukar tala mycket arbetsmarknadspolitik för Socialdemokraterna, offentligt har luftat idéer om att vägra ge de ungdomar som inte aktiverar sig tillträde till socialbidrag och liknande. Han pekar på ett annat viktigt element, nämligen att det finns ett personligt ansvar i detta också. Det är svårt att få hjälp när man inte själv tar initiativ till det.

Det är också svårt att hjälpa när vi inte vet exakt vilka det är. Det är ett stort problem. I Danmark till exempel samkör man register mellan kommun och motsvarande arbetsförmedling så att man snabbt kan få reda på vilka personer det handlar om och på vilket sätt man kan lägga upp individuella handlingsplaner. Vi kan inte göra det i Sverige av integritetsskäl, och det kanske finns skäl för att man inte kan göra det som är starkare än skälet att man kanske kan hjälpa till.

Icke desto mindre är det klart att den grupp vi talar om, det vill säga de med psykiska funktionsnedsättningar, ska få den hjälp och det stöd de behöver. Vi måste göra det vi kan inom ramen för arbetsmarknadspolitiken. Även om vi lägger ungefär 13 miljarder per år i olika insatser för att hjälpa personer med funktionsnedsättningar och dessutom har ett specialuppdrag till Arbetsförmedlingen att jobba med just dessa ungdomar måste vi komplettera det med att bli ännu lite bättre på att arbeta med sociala entreprenörer, arbetskooperativ och andra som har sin dagliga verksamhet i just dessa målgrupper.

När man talar med dem framkommer det flera olika dimensioner som det finns problem och utmaningar i. Det handlar dels om grundfinansiering för deras verksamhet, dels om att hitta kulturella och lag- och förordningsmässiga förutsättningar för ett gott samarbete. Det är inte så lätt. Vi vet ju alla att det är stor kulturskillnad. Myndigheterna har naturligtvis ett stort ansvar att se till att skattemedel används på rätt sätt. Jag tror att vi måste bli ännu lite bättre.

Svar på  
interpellationer

I grunden delar jag Monica Greens övertygelse när det gäller personer med psykiska funktionsnedsättningar. De behövs också, och deras arbetsinsats behövs också.

Jag vill drista mig till att säga att det är en delaktighet på arbetsmarknaden. Det är genom att man har ett jobb att gå till som man känner sig behövd och delaktig. Man känner att livet inte bara är passivitet utan att man är en del av samhället i stort. Därför måste vi göra mycket för att se till att inte minst de ungdomar som Monica Green interpellerar om har möjlighet att komma tillbaka, alldeles oavsett om de har vuxit i antal eller inte.

Anf. 75 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Det är bra att Sven Otto Littorin säger att man kan bli mycket bättre på att ta hand om de här ungdomarna. Jag välkomnar det. Varje arbetad timme behövs. Alla kan göra någonting på arbetsmarknaden. Full sysselsättning och arbete åt alla måste vara vårt gemensamma mål.

Det är oerhört viktigt att vi jobbar stenhårt med det. Jag menar att regeringen har misslyckats med det. Det visar verkligheten, även om man hänvisar till Riksrevisionen som säger att det kan bli en förväntad effekt. Än så länge har vi inte sett något av det. Varje gång som ni har sänkt skatterna har arbetslösheten ökat. I praktiken har inte jobbskatteavdraget gett någonting ännu. Riksrevisionen hänvisar till att det kan komma att ge effekter i framtiden.

När det gäller den debatten kan Finn Bengtsson se sig besegrad. Det finns ingen forskare som säger att det har gett några jobb hittills. Verkligheten visar ju också det.

Jag är här för att debattera med Littorin om de unga som mår dåligt och som mår ännu sämre av att vara arbetslösa.

Långtidsarbetslösheten i Skövde har ökat med 400 procent det senaste året. Det fick jag veta när jag var där för några veckor sedan. Jag baxnade. Jag är förvånad över att ingen gör mer för dessa ungdomar. Jag fick höra att den psykiska ohälsan är dold och att man inte ser den vid första tillfället. Man vet inte att dessa ungdomar behöver extra hjälp. Man kanske inte har den kompetensen som arbetsförmedlare.

De behöver extra hjälp. Jag vädjar till arbetsmarknadsministern: Hjälp de här ungdomarna.

Anf. 76 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Jag förstår att arbetsmarknadsministern trivs bra i kammaren. Han vill förlänga debatten och spelade in mig i diskussionen. Jag hade inte tänkt gå in i detta.

Det som arbetsmarknadsministern hänvisade till var en radiodebatt som vi hade. Där visade man att ungdomar hade gått på socialbidrag i fyra år utan att ha fått stöd eller hjälp att komma tillbaka i utbildning eller ut på arbetsmarknaden. Jag var väldigt upprörd över att man kan hantera det på det sättet.

Här säger arbetsmarknadsministern att Arbetsförmedlingen har gott om resurser och lämnar tillbaka resurser som man inte kan göra av med. Arbetsmarknadsministern försöker alltid komma med att Arbetsförmedlingen har något slags regelverk så att man kan hantera resurser som

man själv finner lämpligt när det dyker upp ett problem. Så är det inte. Det finns ett regelverk för när man ska lämna resurser till detta.

Om jag var i Littorins kläder skulle jag som arbetsmarknadsminister bli väldigt upprörd över att ha en generaldirektör på Arbetsförmedlingen som säger att hon är jättenöjd med de resurser hon har och jättenöjd med den verksamhet som är samtidigt som en av tio saknar arbete – för att inte tala om ungdomsarbetslösheten som Arbetsförmedlingen inte har kunnat göra något åt.

Som generaldirektör skulle jag vara irriterad på arbetsmarknadsministern över att ha ett regelverk som gör att man inte kan hjälpa ungdomar eftersom det hindrar en. Eller gör inte Arbetsförmedlingen det de ska?

Jag tycker att det är beklämmande. Man lämnar tillbaka miljarder, men vi har ungdomar som inte får stöd och hjälp att komma tillbaka till arbetsmarknaden. I ungdomsgarantin har 7 procent någon form av praktik eller utbildning. Det är så mycket som nära 30 procent som inte får någon aktivitet över huvud taget i ungdomsgarantin.

Jag har sett i en undersökning över hela den här delen att 57 procent under en vecka inte hade någon aktivitet över huvud taget. Det såg man när man tittade på vad man tyckte om de olika garantierna.

Det behövs ett förändrat regelverk. Det behövs en uppstramning. Använd de resurser som finns och se till att ungdomar får stöd och hjälp att komma tillbaka. Det här växer ju bara.

Man kan alltid diskutera hur illa man mår. Littorin och jag som har barn vet ju allt om man blir lämnad vid sidan av och känner att man inte behövs och inte har någon plats att fylla och tiden bara går sysselsätter man sig med andra saker som oftast inte är särskilt positiva vare sig för den egna personen eller för samhället i stort. Risken är ju att de personerna inte mår särskilt bra.

Jag tycker att arbetsmarknadsministern ska ta detta på större allvar. Man har resurser över och massor av ungdomar som inte får stöd och hjälp. Det är en ekvation som inte går ihop.

Den första politiska insatsen vore väl att fundera på hur man får ihop det och hur man kan använda de pengar som finns till de ungdomar som behöver hjälp i stället för att diskutera hur mycket resurser man har och lämna tillbaka dem och så händer ingenting.

Jag tycker att det i allra högsta grad är bakläxa på det.

Jag tycker att man ska ha tuffa krav. Om man erbjuder utbildning, praktikplatser eller stöd och hjälp ska inte socialbidrag vara ett alternativ. Ingen ska få socialbidrag om det finns alternativ att välja på. Problemet är att det inte har funnits något alternativ. Det är det som har varit bekymret.

Se till att ha alternativ och se till att socialbidrag inte är något alternativ till att göra något vettigt i samhället. Det står jag för, och det var precis det jag sade när Littorin och jag diskuterade detta.

Anf. 77 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det är lätt att hålla med Sven-Erik Österberg. Men när Sven-Erik säger att det inte finns några tydliga alternativ håller jag inte med. Det gör det visst. Man har aktivitet från första dagen när man går till Arbetsförmedlingen. Man får hjälp att söka de jobb som finns bland

de 1,2 miljoner jobbyten som kommer att ske i år. Vi vet att hälften av alla registrerat ungdomsarbetslösa har nytt jobb inom tre månader, även i dåliga tider.

När man kommer in i garantin får man utrymme för den palett av aktiviteter som finns. Det bedöms individuellt, och det läggs upp planer som är individuella. Vi styr inte via volym, utan vi styr via mål. Det är viktigt att komma ihåg.

Man har mätt under en vecka. Vi vet att många ungdomar – och även äldre – kan ha gått ur en aktivitet och väntar på nästa under en period. Det säger inte så mycket om vilken aktivitetsnivå som totalt sett har rätt för de enskilda personerna när man gör en sådan mätning.

Det är ändå viktigt att komma ihåg att Arbetsförmedlingen inte kan skapa jobb. De förmedlar de jobb som finns. Det enda som fungerar är en arbetsmarknad som växer och att det tillkommer fler jobb. Därför är jag så tacksam över att det faktiskt är fler sysselsatta i dag än när vi tog över efter er. Samtidigt har vi fler arbetslösa; det är 100 000 till. Den stora uppgiften är naturligtvis att vi, trots att vi har haft en kris under de här åren och trots att vi har haft stora ungdomskullar, ser till att underlätta inträdet och återinträdet på arbetsmarknaden.

Det är min bestämda uppfattning att det är extra viktigt att jobba med dem som Monica Green interPELLerar om, de som har allra svagast förankring. Jag är glad att Sverige har OECD:s lägsta långtidsungdomsarbetslöshet. Men det räcker inte. Vi har fortfarande många ungdomar som Monica Green interPELLerar om som vi har ansvar för att hjälpa. Det svaret får vi nog alla ta: Arbetsförmedlingen, kommunerna och alla andra som är beredda att göra ett handtag.

Vi måste hitta bättre samarbetsformer för att de som i dag är helt sysslösa inte ska fortsätta att vara sysslösa, för vi behöver dem när konjunkturen vänder.

Överläggningen var härmed avslutad.

### **13 § Svar på interpellation 2009/10:321 om åtgärder med anledning av att EU-kommissionen uppmanar den svenska regeringen att skärpa regleringen av visstidsanställningar**

Anf. 78 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Sven-Erik Österberg har ställt mig fem frågor med anledning av att EU-kommissionen lämnat Sverige en formell underrättelse avseende efterlevnaden av det så kallade visstidsdirektivet.

Innan jag går in på de enskilda frågorna vill jag poängtera att en formell underrättelse naturligtvis ska tas på allvar men att den bara ger uttryck för kommissionens uppfattning i frågan. En formell underrättelse innebär inget auktoritativt avgörande av frågan hur de svenska reglerna förhåller sig till direktivet. Sverige har nu möjlighet att ge sina synpunkter i ärendet, och det är alltså inte fråga om att EU-domstolen slagit fast att lagen är felaktig. För att det ska gå så långt är det ytterligare ett antal steg som krävs. Vår grundinställning är att den lagstiftning vi har är i överensstämmelse med Sveriges åtaganden inom EU.

Sven-Erik Österbergs första fråga är om jag tänker ta några initiativ för att skärpa regleringen av visstidsanställningar i enlighet med vad EU-kommissionen anför. Som jag ser det är det viktiga i nuläget att redogöra för kommissionen hur vårt svenska system ser ut och hur det fungerar. Någon skärpning av reglerna är därför inte aktuell i nuläget.

Sven-Erik Österbergs andra fråga är om jag kommer att bjuda in arbetsmarknadens parter för diskussion med anledning av kommissionens kritik. Någon sådan inbjudan är inte aktuell i nuläget, men beroende på hur frågan och processen utvecklas är det inte uteslutet att framöver på lämpligt sätt involvera parterna.

Den tredje frågan är om jag avser att vidta några åtgärder för att undvika att den svenska regeringen ställs inför en fördragsbrottstalan i EU-domstolen. Självfallet ska vi försöka undvika att Sverige blir stämt i EU-domstolen. Vi har nu till den 21 maj på oss att bemöta vad kommissionen har anfört. Min förhoppning är att vi kommer att övertyga kommissionen om att våra regler lever upp till kraven i visstidsdirektivet.

Sven-Erik Österberg undrar även om jag avser att tillsätta en utredning om LAS för att se över problemet med att tillfälliga anställningar kan staplas på varandra under lång tid. De nya reglerna om tidsbegränsade anställningar har ännu inte varit i kraft under särskilt lång tid. Det har inte kommit till regeringens kännedom att det förekommer ett missbruk av tidsbegränsade anställningar genom en stapling av sådana anställningar på varandra under lång tid. Men som regeringen gett uttryck för i olika sammanhang – om det skulle visa sig att regleringen inte fungerar tillfredsställande i praktiken – är jag beredd att överväga ytterligare åtgärder för att förhindra missbruk. En utredning om LAS är dock ingenting som vi reflekterar över just nu.

Regeringens grundinställning är att de gällande reglerna i LAS utgör tillräckliga åtgärder för att motverka missbruk av upprepade visstidsanställningar.

Slutligen undrar Sven-Erik Österberg om jag är beredd att luckra upp LAS ytterligare. De arbetsrättsliga reglerna i Sverige ger enligt min och regeringens mening goda förutsättningar för att kombinera trygga förhållanden på arbetsmarknaden med en hög sysselsättningsnivå. En central del av regeringens politik är att bryta utanförskapet och skapa fler arbeten. Min uppfattning är att en förenkling av lagstiftningen och färre restriktioner för tidsbegränsad anställning på det sätt som genomförts kommer att underlätta för rekrytering och nyanställning och därmed bidra till att fler arbetstillfällen skapas.

Anf. 79 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Jag tackar arbetsmarknadsministern för svaret, även om jag tycker att det är undfallande när det gäller den allvarliga fråga som det ytterst handlar om. Det är faktiskt EU som uppmanar regeringen att skärpa regleringen av visstidsanställningar. Då är arbetsmarknadsministern inte lika intresserad längre. När det handlar om att stärka löntagarnas rättigheter slår Littorin dövörat till, och då behöver regeringen inte bry sig om EU:s pekpinnar på samma sätt.

Arbetsmarknadsministerns paradnummer brukar oftast vara att värna om den svenska modellen. Men här ser vi ytterligare ett exempel på att när det väl kommer till kritan, när EU tycker att regeringen inte efterlever

visstidsdirektivet och när det handlar om att stärka löntagarnas trygghet, är Littorin inte intresserad.

Regeringen har faktiskt urholkat anställningsskyddet så kraftigt att det inte ens uppfyller minimikravet i EU-rätten. Det visar att när man har pratat om den svenska modellen har det egentligen bara varit mycket av retoriskt pladder.

Annan ton i skällan var det när det gällde Lavaldomen. Då var Littorin och krefsade på fönstret i EU direkt och hade näsan tryckt mot rutan och sade direkt att vi var beredda att ställa oss i ledet och se till att leva upp till vad EU har sagt. Det var så det sades vid detta tillfälle. Då var det bråttom, och då var det skarpt.

Arbetsmarknadsministern sade så sent som i valrörelsen 2006 att man inte skulle ändra LAS, precis som han har sagt under denna period. Nu behöver vi inte göra några ändringar i LAS. Det första som man gjorde var att luckra upp visstidsanställningarna på detta sätt som möjliggör stapling av olika former av visstidsanställningar på varandra, och där det går att saxa, så att man får långa sammanhängande perioder av visstidsproblematiken.

Detta har EU reagerat på och tyckt att man missbrukar och fråntar löntagarna deras rätt.

Denna fråga är inte ny på något sätt. Det var TCO som larmade om den. Kommissionen har hållit på i två års tid och tittat på detta och analyserat ganska noga utifrån den lagstiftning som finns.

Kommissionens synpunkter till den svenska regeringen är inte tagna från höften. Jag kan tänka mig att de är väl avvägda utifrån regelverket. Vi brukar sällan bli överraskade av EU-kommissionen när det går åt detta håll, måste jag säga, i fråga om de synpunkter som har kommit. Därför är det förvånande att arbetsmarknadsministern så lätt slår ifrån sig denna fråga.

Man kan verkligen ha synpunkter på om visstidsanställningarna missbrukas. Det är få 30-åringar som i dag har en tillsvidareanställning eller en ökad trygghet i anställningsformen. De allra flesta har visstidsanställningar, korttidsanställningar av olika slag. Det handlar inte bara om utbildad arbetskraft. Detta handlar faktiskt om dem som har relativt hög akademisk utbildning som drabbas på detta sätt, vilket i sin tur oftast omöjliggör för dem att skaffa bostad, om de inte har någon som är beredd att skriva på och gå i borgen för dem, eller att på andra sätt etablera sig som vuxna i samhället. Det är det som är problemet.

Om detta sedan missbrukas, vad har man då för möjlighet som visstidsanställd ungdom hos en arbetsgivare? Det finns inte stort utrymme att klaga eller att påstå att detta går till på ett felaktigt sätt. Jag är ganska övertygad om att övergreppen mot ungdomar när det gäller arbetsrätten i fråga om visstidsanställningar vida överstiger vad man har en allmän uppfattning om. Detta sker dagligen ute i det svenska samhället.

Det lilla som EU-kommissionen faktiskt pekar på är en viss skärpning. Inte ens detta är arbetsmarknadsministern beredd att göra någonting åt, utan han vill avvakta ytterligare för att slippa göra någon förstärkning av LAS före valet, kan jag ana.



Anf. 80 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Den svenska arbetsmarknadsmodellen fungerar bra. Vi ser ingen anledning att se över arbetsrätten.

Dessa ord förkunnade oppositionsledaren Fredrik Reinfeldt redan 2004. Moderaterna ville signalera förnyelse. Ändrad syn på arbetsrätten blev symbolen och är fortfarande symbolen för förnyelsen hos Moderaterna. Bilden av ett nytänkande högerparti bidrog till borgerlighetens valseger.

I dag vet vi bättre. Jag vill därför tacka statsrådet för svaret. Det är ett tydligt och klagörande svar. Det moderata jobbexperimentet har nått vägs ände. Ökade klyftor och en arbetsmarknadspolitik som dränerats på kvalitet har inte gett fler jobb. Men också arbetsrätten, anställningsskyddet för personer som har tillfälliga anställningar, har försämrats.

I dag riskerar de som är visstidsanställda att hamna i en situation där de permanent lever i otrygghet. Trots löftet om att man inte skulle röra arbetsrätten har det skett förändringar och försämringar som lett till precis detta.

Vi socialdemokrater reformerade lagen på detta område. Syftet var tvådelat. Det ena var att man skulle ersätta en vildvuxen flora av olika former av otrygga anställningar. Det skulle finnas två huvudformer: visstidsanställningar och vikariat. Det andra var att man skulle säkra skyddet för arbetstagarna och komma runt det missbruk som det fanns tecken på.

Vår reform gav en tydlig och enkel balans. Det är viktigt. Det var denna balans som alliansregeringen gav sig på. Arbetet präglades av samma tillvägagångssätt som numera blivit den borgerliga regeringens signum. Det gäller a-kassan och sjukförsäkringen. Vi ser det gång på gång. Det är samma brådska, samma brister i hanteringen och samma ovilja att lyssna på remissinstanserna.

Hade Littorin lyssnat på de remissinstanser som då kritiserade regeringens försämringar hade han kunnat se att både dåvarande JämO och Ombudsmannen mot etnisk diskriminering menade att skyddet för de tillfälligt anställda blev alldeles för svagt.

TCO var också kritiskt och gick vidare och anmälde det för att man menade att det inte levde upp till de minimikrav som EU-direktivet om visstidsanställningar ställer.

Nu är vi där. Vi har blivit formellt underrättade av EU-kommissionen. Hade Littorin lyssnat på alla dessa instanser hade Sverige inte varit i en sådan situation att vi nu riskerar att bli stämde i Europadomstolen på området. De säger att kravet på att förhindra missbruk inte har uppfyllts med de förändringar som har gjorts, så Littorin är inte bara svaret skyldig till en opposition som i fyra år aktivt har kritiserat honom för försvagningen av arbetsrätten utan numera också ansvarig inför EU.

Vi i oppositionen vill ändå ge Sven Otto Littorin en möjlighet att förtydliga sig och att dels ta ansvar för det slarv som återigen är ett kännetecken för de här förändringarna, dels i ett svar här i dag ange hur han avser att täppa till de luckor i lagen som han öppnat för när det gäller visstidsanställningar.

Anf. 81 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Ja, skillnaden, Sven-Erik Österberg, mellan Lavaldomen och den här underrättelsen är monumental. Lavaldomen har direkt legal effekt på svensk rätt. Vi var tvungna att se till att svensk lagstiftning stämmer överens med EU-rätten som denna uttolkats av EU-domstolen. Det här är en underrättelse från kommissionen, inget annat än det. Naturligtvis måste vi därför försvara vår ståndpunkt inför EU-kommissionen för att förmå dem att inte driva frågan till EU-domstolen.

Varför ska vi göra det? Jo, därför att vi 2007 rensade upp i den lagstiftning som tidigare gällde genom allmän visstidsanställning. Under tiden med den regering som Sven-Erik Österberg ingick i fanns det en myriad av varianter som hanterade olika former av visstidsanställningar. Allmän visstidsanställning innebär att man kan anställa någon i upp till två år. Därefter övergår anställningen till fast anställning. Vi har också kortat tiden för vikariatsanställning från tre år till två år varefter vikariatet övergår till fast anställning. Det hade ni aldrig ens som förslag. Dessutom behöll vi möjligheten att säsongsanställa, något som Socialdemokraterna ville ta bort.

Om Luciano Astudillo tycker att vi inte lyssnar på remissinstanserna måste ni just när det gäller säsongsanställningar ha slagit dövörat till på stor fot – eller hur man nu uttrycker det.

Rent hypotetiskt kan man naturligtvis tänka sig att arbetsgivare som så vill kan stapla ett antal visstidsanställningar på varandra under en lång tid. Men det är inget som förekommer i praktiken. Framför allt var det värre förr. Det tidigare regelverket, som Sven-Erik Österbergs regering var ansvarig för, gav i många avseenden mer långtgående möjligheter att stapla visstidsanställningar på varandra än den lagstiftning medger som vi faktiskt införde. Dessutom var den tidigare lagstiftningen oerhört komplicerad både för arbetsgivare och för arbetstagare – så komplicerad att den från skyddssynpunkt naturligtvis blev svag för den enskilda medarbetaren. Det är slutsatsen.

Vi införde alltså ett regelverk som i många delar kan ses som en skärpning av den lagstiftning som ni lämnade efter er – men inte på så sätt att vi tog bort möjligheten att säsongsanställa utan på så sätt, menar vi, att friheten och möjligheten hanteras och så att den enskildes skyddssituation hanteras. Det är detta som vi kommer att anföra till kommissionen den 21 maj när vårt svar ska komma in.

Anf. 82 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! En av mina frågor till arbetsmarknadsministern var om han tänker kalla parterna. Jag har fått ett svar på den frågan. Det tänker inte arbetsmarknadsministern göra. Men annars är ju arbetsmarknadsministern ganska pigg på att alltid hänvisa till parterna, till att parterna också ska lösa frågor.

Tiden går ganska snabbt, men det är inte så fruktansvärt länge sedan vi hade en ganska intensiv interpellationsdebatt här i kammaren om bärplockarna uppe i Norrland. Då tyckte arbetsmarknadsministern att det var rimligt att svenska facket skulle åka till Thailand för att förhandla fram kollektivavtal eftersom arbetsmarknadsministern inte kunde göra något åt att bärplockarna höll på att svälta ihjäl i Norrland där det inte fanns några bär.

Då dög parterna att hänvisa till. Men det gäller att komma fram till en gemensam ståndpunkt att försöka peka på när man får en allvarlig reprimand från EU-kommissionen. Det är inte så att de bara pekar på och tror att Sverige har gjort fel. Det är faktiskt så att ministern i två brev har redogjort för det svenska systemet när detta har utretts.

Det är därför intressant att få veta vad det tredje brevet kommer att innehålla. Har Littorin liksom kvar några kort i ärmen som han tidigare inte redovisat nu när han i det sista brevet ska bräcka EU-kommissionen så att de faller till föga och säger att det fungerar väl? Jag tror att det här är ganska väl förberett. Dessutom vet också jag skillnaden när det gäller domstolen.

Vad jag väldigt mycket pekar på är inställningen till arbetsrätten. Om det hela så att säga skärper och försvårar för löntagarna är Littorin pigg och snabbt på benen och springer. Men när det går åt andra hållet försöker han fördröja processen. I sinom tid ska han ju svara. Vidare vill han inte heller diskutera med parterna.

När lagstiftningen infördes var vi väldigt kritiska just till det som EU-kommissionen egentligen har sagt: att Littorin gjorde det möjligt att stapla visstidsanställningar på varandra, att blanda olika former av visstidsanställningar och att mixa dem bredvid varandra under en femårsperiod.

I praktiken har det med lite ”micklande” däremellan under fyra och ett halvt år visat sig att femårsperioden sedan passerats. På så sätt kan man börja på en ny femårsperiod. Vad kommissionen säger är just att så här ska det inte fungera enligt visstidsdirektivet. Det här öppnar för det missbruk som nu hanteras och där löntagarens ställning på arbetsmarknaden försvagas – detta utifrån de regler som faktiskt finns i Europeiska gemenskapen.

LO var kritiskt, och TCO var kritiskt. Diskrimineringsombudsmanen – JämO som det väl hette på den tiden – var också väldigt kritisk till detta. Då tycker jag att det är ganska god kutym – i synnerhet som det tidigare varit en väldigt hög svansföring från arbetsmarknadsministrarnas sida – att peka på att man vill diskutera också med parterna om hur man nu ser på frågan. Jag tycker att det är en stark underlåtelse från arbetsmarknadsministrarnas sida att inte peka på det och att inte kunna ta upp den diskussionen med de fack som har varit väldigt kritiska i det här sammanhanget.

Ytterst handlar det om våra ungdomar som, som jag tidigare sagt, på det här sättet får det väldigt besvärligt. Man får inte inträde i vuxenvärlden om man inte har kapitalstarka föräldrar som kan ordna det åt dem eller om man inte på annat sätt har kontakter som kan ordna saker. Just anställningsformen är en väldigt viktig nyckel att vrida om för att kunna komma in i vuxenvärlden. Det kan gälla att köpa bostad eller att på annat sätt väldigt tydligt etablera sig.

Jag tycker inte att detta är en enkel fråga där man bara pekar på att det ändrats upp så att säga. Sedan finns det nog ett sakfel. Vi hade olika former av visstidsanställning – det är sant – men det gick inte att trava de anställningarna på varandra. De var också tydligt tidsbegränsade, till 14 månader. Längre kunde man inte gå med den lagstiftning vi hade, så att försöka påstå att den nuvarande regeringen och arbetsmarknadsministern har skärpt reglerna på området i förhållande till hur det var tidigare är faktiskt en stor och stark förfalskning av rådande fakta i det här fallet.

Anf. 83 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Precis! Det är märkligt att ministern hänvisar till ett läge som egentligen inte fanns. Vår regering reformerade på det här området. Syftet var att hitta en tydlig balans så att det var enkelt och tydligt – så att det var enkelt för företagarna att förstå och så att det fanns en balans så att missbruk kunde stävjas. Det vore sjyst att åtminstone i debatten hänvisa till rätt förslag, inte till annat.

Nej, nu har vi hamnat i ett läge där Sverige genom arbetsmarknadsministern riskerar att dras inför EU-domstolen. Jag tycker att det är bra att det blir ett tydligt klargörande att här finns en skillnad i politiken, en tydlig skillnad i synen på trygghet, på anställningstrygghet.

Bortsett från EU-kommissionen ska arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin räkna med att frågan fortsatt kommer att diskuteras, hela vägen fram till valrörelsen, för här finns det en tydlig skillnad i synen på människors rätt till en tillsvidareanställning förr eller senare.

Vårt besked är tydligt: Ingen ska år ut och år in gå hos samma arbetsgivare utan att någonsin få rätt till en fast anställning; så är det. Det gamla regelverket klarade de krav som EU-kommissionen ställer. Så är det inte med de försämringar som Sven Otto Littorin genomfört. På samma sätt som han har försämrat a-kassan och på samma sätt som den här regeringen har försämrat sjukförsäkringen är det nu samma brådska, samma brister i hanteringen och samma ovilja att lyssna in. Vi kommer att ta debatten om den här frågan ända fram till den 19 september.

Anf. 84 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det ser jag fram emot, eftersom vi skärpte reglerna för visstidsanställning i ALVA-lagstiftningen jämfört med de regler som gällde när vi tog över. Det är faktiskt sant. Det var under den regering där Sven-Erik Österberg satt absolut möjligt att i större omfattning än med ALVA-lagstiftningen stapla visstidsanställningar på varandra. Vi skärpte alltså lagstiftningen.

Det finns dessutom fem olika regler i lagen i dag som ger en arbetstagarare som har en ALVA-anställning skydd. Den kan pågå i maximalt två år under en femårsperiod. Pågår den under längre tid övergår den automatiskt till en tillsvidareanställning. En arbetstagarare som har haft en ALVA-anställning och på grund av arbetsbrist inte har fått fortsatt anställning har under vissa, i lagen närmare angivna, förutsättningar företrädesrätt till återanställning. En ALVA-anställning kan som huvudregel, om man inte har avtalat om annat, inte sägas upp under den tid den pågår och är därmed under denna period till och med säkrare än en tillsvidareanställning. Arbetsgivaren är skyldig att underrätta kollektivavtalsbärande facklig organisation om att en tidsbegränsad anställning ingåtts.

Som reglerna i övrigt när det gäller lagen om anställningsskydd, eller huvuddelen av reglerna, är denna regel dessutom naturligtvis dispositiv. Parterna – nu hänvisar jag till parterna igen – kan alltså avtala om annat än det som finns i lagstiftningen. LAS är i huvuddelen dispositiv.

Det är alltså en skärpt lagstiftning i förhållande till den gamla lagstiftningen, och det är en lagstiftning som är tydlig för den enskilde. Vi har rensat upp i den djungel av olika – tolv olika tror jag att det var – visstidsanställningar som fanns under er regeringstid, och vi har sett till att göra det tydligt och klart. När det gäller det konstruerade fall att man

staplar ovanpå varandra finns det inte belägg för att det i praktiken faktiskt har gått till på det sättet.

Prot. 2009/10:106  
20 april

Anf. 85 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Om vi nu ska gå in på exakt hur det var så var det så att det låg ett färdigt lagförslag från den socialdemokratiska regeringen under 2006. Det skärpte bland annat upp visstidsanställningarna väldigt tydligt, och man absolut omöjliggjorde att de skulle kunna staplas på varandra. Detta verkställdes aldrig, i och med att det blev en annan regering.

Littorins regering brydde sig inte om att ta den där förstärkningen, som också förstärkte för löntagarnas del, utan tog ett eget lagförslag som vände upp detta och där man verkligen möjliggjorde att stapla visstidsanställningar på varandra. Det var det som var sanningen i sig. I det förslag vi lade fram hade vi en tydlig begränsning om att ingen visstidsanställning skulle kunna vara längre än 14 månader. Det var sanningen i det lagförslag vi lade fram. Det fanns nämligen brister i det som fanns tidigare, som Littorin hänvisar till.

Jag tycker att denna debatt och också det svar som arbetsmarknadsministern har gett tydligt visar att han inte är intresserad av skärpningar där man stärker för löntagarna. Då är arbetsmarknadsministern ointresserad. När det gällde att gå åt andra hållet, när vi hade Lavaldomen, gick Littorin och regeringen till och med längre än vad EU-domstolen hänvisade till. Det har vi också haft en särskild debatt om. Då fanns det inga begränsningar, utan då var man beredd att göra detta.

Det är väl så i grunden, Littorin, att vare sig din regering eller du är särskilt intresserad av den svenska modellen och framför allt inte av partssamverkan. Jag tycker att resultatet i praktiken är att parterna, och i synnerhet den ena parten, används när man ska skylla på någon när ingenting har hänt i samhället och man absolut inte vill att det ska kleta på regeringen. Då är det parternas, och framför allt fackets, fel att detta tillstånd råder i landet. Det gäller bärplockarna i Norrland, och det har gällt också andra frågor som har varit uppe på tapeten.

Jag tycker att detta är bra. Det ger en väldigt tydlig bild. Littorin har gett högerregeringen ett tydligt ansikte i var man står när det gäller att ta vara på löntagarnas intressen i samhället.

Anf. 86 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Sanningen är att vi skärpte reglerna för visstidsanställningar jämfört med den lagstiftning som faktiskt gällde när ni lämnade över. Så är det ju. I det förslag ni lade fram skulle ni ta bort möjligheterna att säsonganställa, bara som ett exempel på de galenskaper ni föreslog.

Det är naturligtvis så att grunden för lagen om anställningsskydd har som allmän utgångspunkt att en arbetsgivares behov av stadigvarande arbetskraft bör tillgodoses genom tillsvidareanställd personal. Det är normen på svensk arbetsmarknad. Det kan dock vara bra med visstidsanställningar som ett sätt för framför allt dem som inte har en fot på arbetsmarknaden att ta sig in. Vi måste ha regler som är tydliga för detta, och det var det som gjorde att vi rensade upp i den djungel av ett dussintal olika visstidsanställningsformer ni lämnade efter er.

Svar på  
interpellationer

Det finns tydliga skyddsregler; jag räknade upp fem av dem i mitt förra inlägg. Lagen är dessutom dispositiv i dessa delar, vilket gör att parterna kan förhandla om någonting annat om man så önskar. Därmed är frågan väldigt tydlig – det finns bra regelverk för visstidsanställningar. Vi menar att de fall som nämns i till exempel TCO:s rapport är konstruerade – det finns inga sådana exempel som man kan visa upp i praktiken – och vi menar också att regelverket därmed överensstämmer med visstidsdirektivet.

Det är denna ståndpunkt vi kommer att driva, och det är denna ståndpunkt vi kommer att ha när vi skriver till EU-kommissionen för att övertyga dem om att de har fel och att vi har rätt.

Överläggningen var härmed avslutad.

#### **14 § Svar på interpellation 2009/10:327 om Arbetsmiljöverket**

Anf. 87 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Monica Green har frågat mig vad jag avser att göra för att säkra en god arbetsmiljö för alla.

I budgetpropositionen för 2007 aviserades en nedskärning av Arbetsmiljöverkets anslag med 155 miljoner kronor som genomfördes under åren 2007–2009. Regeringen har genomfört besparingar på ett stort antal områden. Dessa besparingar är viktiga förutsättningar för satsningarna på regeringens övergripande prioritering – att fler människor ska komma i arbete och att det utanförskap som många människor befinner sig i ska brytas. Åtgärder för att bryta detta utanförskap är viktiga även ur ett hälso- och arbetsmiljöperspektiv.

Som ett led i regeringens arbete med att förnya arbetsmiljöpolitiken har emellertid Arbetsmiljöverket under den nämnda perioden tillförts en nivåhöjning av anslaget med 57 miljoner kronor för särskilda satsningar. Härtill kommer en årlig satsning under perioden 2010–2012 på en försöksverksamhet som avser nya metoder för en breddad tillsyn som når fler arbetsplatser om totalt 24 miljoner kronor. Försöksverksamheten är initierad av de förslag som lämnats av Styrmedelsutredningen. Jag delar utredningens uppfattning att det är angeläget att fler arbetsplatser kan nås och att en ökad medvetenhet åstadkoms om arbetsmiljöfrågorna.

I sammanhanget vill jag påminna om den satsning som regeringen gjort på 550 miljoner kronor per år till företagshälsovården. Satsningen gäller visserligen i första hand företagshälsovårdens rehabiliterande verksamhet, men det är min övertygelse att en förstärkt företagshälsovård i hög grad kommer det förebyggande arbetsmiljöarbetet till godo.

Ett antal lagändringar har genomförts under mandatperioden som syftar till att ge bättre grund för arbetsmiljöarbetet. En förändring av arbetsmiljöreglerna för byggnadsarbete innebär bättre förutsättningar att komma till rätta med till exempel alltför korta byggtider. De studerandes skyddsombud ges bättre möjligheter att driva arbetsmiljöfrågor. Skyddsombud på arbetsställen där personal från bemanningsföretag anlitas har fått större möjligheter att agera.

En omfattande satsning pågår med stöd från Jordbruksdepartementet för att förbättra säkerheten inom jordbrukssektorn. Regeringen har även satsat sammanlagt 14 miljoner kronor på en kunskaps- och informations-satsning för att minska riskerna för hot och våld på arbetsplatserna.

Inom Arbetsmiljöverkets tillsynsarbete utförs fler inspektioner per inspektör än tidigare, vilket visar på en ökad effektivitet. För att öka inspektörernas närvaro på arbetsplatserna ser verket över hela inspektionsprocessen.

Den tidigare nämnda nivåhöjningen av Arbetsmiljöverkets anslag är bland annat avsedd för en informations- och kunskapssatsning som syftar till att fler arbetsplatser stimuleras till ett effektivt arbetsmiljöarbete och nås av den kunskap som finns hos verket. Särskilt viktigt är också att även de minsta arbetsplatserna, där ofta stora risker för olycksfall finns, nås av informationsinsatser.

Arbetsmiljöforskningen bedrivs fortsatt inom universitet och högskola. Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap, FAS, har fått en successiv nivåhöjning, 20 miljoner kronor från och med 2012, till stöd för forskningen inom arbetslivsområdet.

Anf. 88 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Som vanligt när det gäller den borgerliga regeringen säger man en sak och gör en annan – så även i svaret. Jag kan läsa i svaret från Sven Otto Littorin: Vi har gjort besparingar som är viktiga förutsättningar för att göra andra övergripande prioriteringar.

Det kan ju låta tjustigt, men vad betyder det egentligen? Jo, det betyder att ni har sänkt skatten. Ni har sänkt skatten, och så har ni sänkt skatten, och så har ni sänkt skatten – för de rika och för dem som äger mycket. Mest till dem som har det bäst! Låginkomsttagarna har fått en liten del av potten, men å andra sidan har det ätit upp av högre kostnader i försäkringar som a-kassan, försäkringen på bilen och så vidare. Låginkomsttagaren har alltså inte fått mycket av de prioriteringarna, utan ni har satsat på de rika. Ni är ju ett parti för ett rika. Ni försöker förstås mörka det, men så är det. Ni säger en sak och gör en annan.

När ni har gjort era prioriteringar, nämligen skattesänkningar på 100 miljarder, är det klart att ni har dragit in på sådant som egentligen är oerhört viktigt för människor. Arbetsmiljön är oerhört viktig. Säkerheten på jobbet kan bli väldigt försämrad om man inte har ett bra arbetsmiljöarbete, om man inte kontrollerar det och om man inte tar det på allvar.

Nu har inspektionerna från Arbetsmiljöverket blivit allt färre. Var fjärde inspektion har försvunnit. Ja, det kan sköta sig självt ett tag, kanske något år eller så, men i längden blir arbetsmiljöerna sämre och sämre eftersom man inte tar tag i dessa frågor. Man kanske inte ser vad som behöver göras. Dolda, långsiktiga skador uppkomna genom arbetet kanske inte upptäcks när inspektionerna blir sämre.

Vi har den högsta arbetslösheten på mycket länge, och vi är bland dem med högst ungdomsarbetslöshet i Europa. 25 000 välfärdsarbetare har försvunnit under denna mandatperiod. Det har inneburit att de som i dag har ett arbete har fått en mycket stressigare tillvaro. De stressar, springer i ett ekorrhjul och glömmmer kanske ibland bort det viktiga arbetsmiljöarbetet. Det kan hända om man har det oerhört stressigt, vilket många har i dag. Inte minst gäller det inom vården där kvinnor har det

mycket stressigt, med monotona tunga lyft och så vidare. Där måste arbetsmiljöarbetet sättas i fokus.

Regeringen har, förutom de gigantiska skattesänkningar som ger mest till dem som har det bäst, även satsat på smilisar. Det var en viktig reform för den borgerliga regeringen att ta fram glada och sura gubbar. Jag tycker att det hade varit bättre att i stället för att satsa 8 miljoner på smilisar använda pengarna på ett bra arbetsmiljöarbete. Där är det förebyggande arbetet oerhört viktigt. Dessutom skulle man ha satsat på fler jobb, vilket ju är A och O för att inte ha det så stressigt.

Jag beklagar att så många inspektioner försvunnit, och jag beklagar att det långsiktiga arbetsmiljöarbetet därmed kommer i kläm.

Anf. 89 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det var någon som sade – vilket jag tyckte var lite elakt – att debattera med Monica Green är som att kyssa sin syster. Det kan jag inte hålla med om. Tvärtom är det väldigt roligt, för det kommer en uppsjö av frågeställningar som har mycket lite med interpellationen att göra.

Om vi går till själva frågeställningen som handlar om arbetsmiljöarbetet och Arbetsmiljöverkets anslag skulle jag bara vilja konstatera att ifall det fanns ett enkelt och rakt samband mellan Arbetsmiljöverkets anslag och arbetsplatsrelaterad ohälsa och olyckor hade det varit enkelt. Då hade Monica Green och jag kunnat enas om en lämplig nivå där vi hade haft noll i olyckor, noll i arbetsbortfall och noll i dödsfall. Det finns inte ett sådant samband. Alla myndigheter måste naturligtvis kontinuerligt känna att de har ett behov av att förbättra sin verksamhet och se över effektiviteten på olika vis.

Anslaget till Arbetsmiljöverket uppgår i dag till ungefär samma nivå som 2002. Då hette statsministern Göran Persson. Monica Green kan väl inte på fullt allvar mena att vi hade ett uselt arbetsmiljöläge 2002? Faktum är emellertid att det har förbättrats avsevärt under de senaste åren. Antalet arbetssjukdomar har halverats sedan 2004. Sjukfrånvaron är på en historiskt låg nivå, och den arbetsrelaterade sjukfrånvaron har halverats sedan 2004. Enbart under förra året minskade antalet dödsfall i arbetsrelaterade olyckor med en tredjedel. Det bevisar för mig att det raka sambandet mellan Arbetsmiljöverkets anslag och den arbetsrelaterade ohälsan inte finns, vilket Monica Green gör gällande.

Parentetiskt kan jag säga att jag naturligtvis är glad för att 99 procent av löntagarna i Sverige har fått mer än 1 000 kronor i sänkt skatt och att hela den reformen åtminstone har skapat förutsättningar för 88 000 nya jobb, som Riksrevisionen har påpekat. Men det är bara parentetiskt, eftersom Monica Green valde att ta upp den frågan.

Sedan kan vi givetvis alla vara överens om att en dålig arbetsmiljö är någonting dåligt. Det är dåligt för den enskilde, självklart, men det är också dåligt för företagen och dåligt för samhällsekonomin. Jag minns en utredning för ett tiotal år sedan som visade att arbetsrelaterad ohälsa i Sverige kostar i runda slängar 50 miljarder kronor per år, dels i direkta kostnader i form av sjukskrivningar och olika typer av insatser, dels i form av produktionsbortfall. 50 miljarder kronor per år.

Det finns alltså en god poäng med att koppla ett aktivt arbetsmiljöarbete till arbetslinjen. Om vi kan se till att människor i minskad omfattning är sjuka, borta från arbetet eller till och med riskerar att dö på grund



av ohälsa gör vi en företagsekonomisk, samhällsekonomisk och individuell vinst genom det. Men om detta raka samband mellan Arbetsmiljöverkets anslag och hälsan inte finns får man fundera över nya saker. Man får fundera över hur man kan förnya arbetsmiljöpolitiken så att den faktiskt leder till ett bättre resultat.

Min utgångspunkt med det vi nu arbetar med, en nationell handlingsplan för en arbetsmiljöpolitik, som aldrig har funnits tidigare, är att vi måste hitta de positiva förebilderna som gör att vi inte bara klankar på eländet – det ska man fortsätta att göra genom Arbetsmiljöverkets insatser – utan också på något sätt premierar det som är gott så att vi både får pull och push, om jag får kalla det så, i arbetsmiljöpolitiken. Det har inte funnits tidigare.

Då blir det viktigt, som jag ser det, att hitta styrmedel som underlättar, förtydligar och gör det mer lönsamt med en god arbetsmiljö. Exakt hur dessa styrmedel ska se ut kan jag naturligtvis inte i ett första steg utlova, men jag ser på Danmark som ett gott exempel. När medierna frågade mig vad de hade gjort i Danmark tog jag naturligtvis upp smilisarna, men det handlar inte om gröna eller röda klistermärken, det är strunt samma, utan det handlar om att hitta goda sätt att förbättra drivkrafterna för arbetsgivare att erbjuda en god arbetsmiljö. Det vore bra om Monica Green också vore med på den båten.

Anf. 90 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Anledningen till att jag interPELLERAR är att jag vill att vi jobbar med arbetsmiljöfrågorna genom att ta ett helhetsgrepp om dem.

När vi socialdemokrater för snart tio år sedan såg hur viktiga dessa frågor var – det hade vi sett tidigare också – bestämde vi oss för att satsa ännu mer på det förebyggande arbetet och på arbetsmiljöarbetet. Det innebar att vi från 2002 satsade betydligt mer. Vi satte även upp målet att halvera sjukskrivningstalen. Sjukskrivningstalen började gå ned under mandatperioden eftersom vi jobbade med just arbetsmiljöfrågor och ökade det förebyggande arbetet, såg till att det blev en samlad forskning om dessa frågor samt såg till att Arbetsmiljöverket kunde göra inspektioner.

Nu hänvisar Sven Otto Littorin till tiden innan vi hade börjat göra satsningar, att det var mycket bättre på den tiden. Det var det inte. Vi såg att vi hade ett problem, och vi socialdemokrater vill alltid lösa problemen. När vi såg att sjukskrivningstalen var höga och att det fanns ett samband mellan dem och en dålig arbetsmiljö ville vi satsa ordentligt på det, och det gjorde vi också. Det fick en god effekt, men vi nådde inte ända fram. Vi ville jobba vidare och se till att människor kom tillbaka till arbete och att människor inte gjorde illa sig på sina arbetsplatser.

Dessutom handlar det inte bara om olyckor, alltså plötsliga olyckor, utan det handlar också om långsiktiga skador, belastningsskador som man kanske inte ser vid första eller andra tillfället. Det kanske tar 10–15 år innan man ser att en dålig arbetsmiljö slitit ned en människa. Det kan ha varit stressigt, det kan ha varit monotont, det kan ha förekommit lyft som inte varit bra för den personen. Det kan också ha varit en kombination av allt detta.

Sven Otto Littorin säger att vi kan dra ned på inspektionerna, att de inte behövs, att de inte har någon betydelse eftersom det inte finns något rakt samband. Dessutom säger han att det är mycket roligare att satsa på smilisar och sådant och att vi ska ta fram det positiva. Det är klart att vi ska ta fram det positiva, men vi måste också åtgärda det som är dåligt. Om man bara tittar på de arbetsplatser som är bra kommer man inte att göra någonting åt de arbetsplatser som är dåliga.

Det är det jag saknar. Den borgerliga regeringen vill inte riktigt tänka på arbetstagaren, den lilla människan som kommit i kläm under dessa år. Förutom att arbetslösheten och utanförskapet ökat och människor med låga inkomster inte fått någon stor del av skattesänkningarna vill regeringen inte heller se när arbetsmiljön är dålig. Därför tycker man inte att det är viktigt att längre göra dessa inspektioner. Det är jag besviken över.

Jag hade önskat att man sagt att varje människa ska bli sedd, ha ett bra arbete och inte bli sönderstressad, ett arbete där man kan vara ända tills man fyller 65 och kan gå i pension utan att ha blivit utsliten långt i förväg. Tyvärr går många människor i dag i pension långt innan de fyllt 65 år.

Anf. 91 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag återupprepar vad jag sade: Om det fanns ett rakt samband mellan Arbetsmiljöverkets anslag och den arbetsrelaterade ohälsan skulle vi kunna komma överens om en anslagsnivå som var optimal. Det sambandet finns inte. Åren 1992 och 1993 hette arbetsmarknadsministern Börje Hörnlund. Han var centerpartist. År 1998 var arbetsmarknadsministern Mona Sahlin. Under den perioden, mellan 1992 och 1998, sjönk anslagen till Arbetsmiljöverket med 15 procent – under en regeringsperiod. Det skulle vara mig främmande att säga att det omedelbart innebar att det blev 15 procent fler arbetsplatsolyckor. Det handlar inte bara om Arbetsmiljöverkets anslag, utan om så mycket mer än det.

Jag tycker också att Arbetsmiljöverkets inspektörer ska göra det som de är bra på. De ska inspektera dåliga arbetsplatser, riskarbetsplatser, och se till att detta motverkas. Om man tittar på var olyckor faktiskt inträffar ser man att det företrädesvis är i ensamarbete i jord- och skogsbruk. Alltså är det alldeles utmärkt att Arbetsmiljöverket nu har fått anslagshöjningar för att göra riktade insatser till de målgrupper där vi vet att de flesta olyckor sker. Det är företrädesvis äldre män som arbetar ensamma som på olika vis drabbas av arbetsplatsolyckor, men det gäller också byggbranschen. Det är därför byggplatsdirektivets införande i svensk rätt var så viktigt. Där tydliggör vi ansvaret och ser till att göra det möjligt för inspektörerna att göra ett bättre arbete.

Men det räcker inte med Arbetsmiljöverkets anslag. Det är precis det jag säger. Det finns oerhört mycket att vinna på att vi har en arbetsmiljöpolic som leder till att man inte bara rackar ned på det onda. Man ska racka ned på det onda. Man ska följa lagen. Man ska se till att undvika de dåliga arbetsmiljöerna. Men man ska också hitta de sätt som premierar de goda arbetsmiljöerna och de goda arbetsgivarna för att visa att det handlar om en vinst, självfallet för den enskilde, men också för företaget, som slipper drabbas av att någon av deras medarbetare råkar illa ut och slip-

per plocka in vikarier eller andra som har en längre startsträcka för att göra jobbet.

Det är också en vinst för samhället i stort. Om vi vet att det kostar 50 miljarder per år är det klart att det inte duger att lägga till ytterligare någon miljon på Arbetsmiljöverket och tro att det ska klara biffen. Det räcker inte. Vi måste hitta något annat system. Det enda land, om man tittar runt i vår närmaste omgivning, som faktiskt har gjort någonting annat är Danmark, med en borgerlig regering som har tagit initiativ till att man går igenom alla arbetsplatser vart sjunde år och tittar igenom exakt hur man kan premiera det goda och hitta de styrmedel som fungerar.

Jag säger inte att jag har svaret, för då hade vi inte haft någon styrmedelsutredning. Men jag tycker definitivt att det är värt att titta på hur man kan ta fram de här positiva styrmedlen, som gör att vi premierar det goda. Varför är det viktigt? Jo, därför att oavsett hur många inspektörer vi har kommer vi ändå aldrig att kunna genomföra arbetsplatsbesök i varje situation, i varje läge och i varje miljö. Det handlar om ett konsekvent arbete hos arbetsgivarna för att lyfta fram det goda och se till att det blir vinst av det. Det kan vi hjälpa till med från det offentliga sida. Jag tycker att det vore bra om Socialdemokraterna någon gång kunde prata om någonting annat än anslaget till myndigheterna och i stället prata om verkligheten, där saker och ting faktiskt har skett till det bättre. De arbetsplatsrelaterade olyckorna har halverats på några år, antalet dödsfall sjönk med en tredjedel under förra året och så vidare.

Låt oss nu bygga vidare på detta och se till att fler medborgare har möjlighet att arbeta i arbetsmiljöer som är goda och bra och gör att människor kan gå trygga till arbetet och vara välmående när de går därifrån.

Anf. 92 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Vi rödgröna har nu tagit fram ett helt program för en bättre arbetsmiljö. Målet för oss är att både minska olyckorna och se till att förslitningsskadorna upptäcks tidigt. Vi har ett förebyggande arbete och ser helheten. Vi vill jobba vidare med det.

En del av den här helheten är Arbetsmiljöverket. Det är absolut inte som Sven Otto Littorin låter påskina, att jag skulle säga att det är det enda lösningen. Det är en pusselbit.

En annan pusselbit är forskningen. Arbetslivsinstitutet har ni lagt ned. Ni vill inte ha en samlad forskning på detta område, utan tycker att det ska vara utspritt på olika ställen. Det hade varit bra om man hade haft en samlad forskning för att kunna visa på de långsiktiga effekter som en dålig arbetsmiljö kan ge.

Nej, det behövs en rödgrön regering som ser varje människa ute på varje arbetsplats, en rödgrön regering som sätter jobben först, inte bara säger att de sätter jobben först, och fokuserar på den goda arbetsplatsen och en bra kvalitet för dem som jobbar och gör ett bra arbete, inte minst kvinnorna i vården, som i dag har det oerhört stressigt eftersom 25 000 välfärdsarbetare har försvunnit under den här mandatperioden. De har det oerhört tufft och stressigt med tunga lyft. De behöver bli sedda och hörda.

Prot. 2009/10:106  
20 april

Svar på  
interpellationer

Som sagt är Arbetsmiljöverket inte allt. Det är en bit, en del av ett mycket större arbete som vi måste jobba mycket mer fokuserat med framöver.

Anf. 93 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det är nog den tredje interpellationsdebatt där jag hör om de 25 000 välfärdsarbetarna. De jobbar numera i privata företag som är upphandlade av kommunerna. I vilken kolumn de står spelar nog mindre roll. Huvudsaken är att man har en bra arbetsgivare. Det är hela poängen med arbetsmiljöpolitiken. Man måste ha bra arbetsgivare.

Angående De rödgrönas program har jag läst det lilla pm:et. Det är samma visa som tidigare. Det handlar mest om Arbetsmiljöverkets anslag. Det kan man naturligtvis ha som prioritering. Men jag tycker att det inte räcker. Vi måste se till att hitta nycklar som innebär att det inte bara rackas ned på det dåliga utan att det också finns inneboende drivkrafter och incitament för arbetsgivare att ha bra arbetsmiljöer för den enskilde. Det måste löna sig att vara en god arbetsgivare, helt enkelt.

En femtedel av arbetsmiljöforskningen skedde inom Arbetslivsinstitutet. Resterande fyra femtedelar skedde på universitet och högskolor, där den forskningen hör hemma. Den hör inte hemma i politiskt styrda myndigheter, utan i den akademiska miljön, där man på akademiska meriter väger vilken arbetsmiljöforskning som ska ske på vilket ställe och på vilket sätt. Det ska inte en generaldirektör göra på uppdrag av en regering. Den diskussionen har vi fört i 25 interpellationsdebatter tidigare, tror jag.

Slutsatsen av detta är: Det är bra att Monica Green engagerar sig i arbetsmiljöfrågor. Men det är också bra med den rent fantastiska utveckling på arbetsmiljöområdet som vi har sett i Sverige under de senaste åren. Det är fantastiskt bra att så många fler slipper gå till arbetet med risk för att bli sjuka eller till och med förlora livet.

Är jag nöjd? Nej, så länge det finns en enda person som riskerar att bli sjuk eller till och med dö på arbetet är vi inte klara. Alltså måste vi göra mer än bara stirra oss blinda på Arbetsmiljöverkets resurstilldelning. Det handlar så mycket mer om att hitta andra saker, vilket det finns goda exempel på, till exempel i Danmark. Jag är ingen förespråkare för gröna eller röda klistermärken. Det är inte det diskussionen handlar om. Den handlar om incitamentsstrukturer för att premiera de goda arbetsgivarna.

Överläggningen var härmed avslutad.

### **15 § Svar på interpellation 2009/10:328 om utförsäkrade och arbetslösa**

Anf. 94 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Monica Green har frågat mig vad jag avser att göra för att ge besked till dem som är sjuka och arbetslösa. Monica Green har även frågat mig vilka åtgärder i övrigt jag avser att vidta med anledning av det som anförs i interpellationen.

Som jag påpekat vid tidigare tillfällen är jag övertygad om att flertalet av de personer som har varit sjukskrivna under lång tid efterfrågar stöd för att komma tillbaka till arbetslivet. Vi har nu skapat en övergång från sjukförsäkringen till arbetsmarknadspolitiken så att tidigare sjukskrivna kan få det stöd de behöver från Arbetsförmedlingen.

Jag vill framhålla att det är viktigt med ett personligt mottagande och ett bra stöd hos Arbetsförmedlingen. För de personer som har varit sjukskrivna under mycket lång tid – två och ett halvt år eller längre – kan i dag insatser erbjudas hos Arbetsförmedlingen utifrån varje individs individuella behov. Detta är möjligt tack vare att regeringen har tillskjutit betydande resurser till Arbetsförmedlingen.

För att säkerställa väl fungerande rutiner vid övergången från sjukförsäkringen till Arbetsförmedlingen har regeringen gett Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan i uppdrag att fastställa hur sådana rutiner ska utformas. Ett nytt arbetsmarknadspolitiskt program, arbetslivsintroduktion, har införts. Syftet med detta program, som ska vara individanpassat, är att ge deltagaren stöd att bli klar över sina resurser och förutsättningar för att öka möjligheterna till återgång i arbete.

Min förhoppning är naturligtvis att flertalet efter avslutat introduktionsprogram ska kunna gå vidare till arbete eller ta del av andra insatser som Arbetsförmedlingen har att erbjuda. Deltagande i arbetslivsintroduktionen kvalificerar till jobb- och utvecklingsgarantin eller jobbgarantin för ungdomar, inom vilka deltagaren bland annat kan ta del av arbetslivsinriktad rehabilitering. Vidare har regeringen avsatt mer resurser till lönebidrag, trygghets- och utvecklingsanställningar, som Arbetsförmedlingen kan erbjuda denna grupp.

Låt mig understryka att den som bedöms ha en stadigvarande ned-sättning av arbetsförmågan och för vilken alla rehabiliteringsmöjligheter är uttömda naturligtvis ska ha rätt till sjukersättning, precis som tidigare.

Mot bakgrund av detta har jag för närvarande inte för avsikt att vidta några ytterligare åtgärder.

Anf. 95 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Nu talar vi om ytterligare en grupp människor som är oerhört utsatta och som har blivit än värre utsatta under den borgerliga regeringens tid, nämligen de som är sjuka och långtidssjukskrivna och som har hamnat i den borgerliga regeringens stupstock. De har blivit utförsäkrade på det sättet att ni har något som ni kallar rehabiliteringskedja, som egentligen inte är en rehabiliteringskedja utan en utsorteringskedja. Sedan årsskiftet ska ett antal av dessa personer finnas på Arbetsförmedlingen.

Sven Otto Littorin sade glad i hågen efter julhelgen: Nej, det är ingen av dessa personer som kommer att få sänkt ersättning, utan de flesta utförsäkrade kommer att få höjd ersättning. Sanningen är ju den att hälften av dem har fått sänkt ersättning, och de flesta har fått sänkt ersättning med mer än 1 000 kronor i månaden. Det som Sven Otto Littorin sade i julhelgen var inte sant över huvud taget.

Det är tragiskt, för dessa personer är sköra människor som kommer i kläm mellan stolarna och nu blir kastade mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. De ska tillbaka till Försäkringskassan efter att ha varit en tid på Arbetsförmedlingen. De blir uppmanade att stanna kvar på

Arbetsförmedlingen trots att de är sjuka och inte kan ta ett arbete, och några av dem kan till och med bli uppmanade: Stanna här fast du inte kan arbeta, för på Försäkringskassan har de ingen rehabilitering. Det är sådana här påståenden som dessa sjuka människor får möta i dag.

Jag möter många av dessa personer som är frustrerade och som tappar hoppet inför framtiden. De vill komma tillbaka till arbetslivet. Vi vet ju att varje arbetad timme behövs, och varje person som kan vara med och bidra i arbetslivet gör en insats. Alla de personer som kan göra en liten del, en timme eller två timmar om dagen, är oerhört viktiga både för arbetslivet i sig och för personen själv. Men dessa personer måste kunna få möjlighet att göra det i sin egen takt och inte känna att de av regeringen har blivit kastade utför ett stup där man inte vet var man hamnar – de sjunker i ett träsk och vet inte var botten är. Så säger i alla fall personer som jag har träffat. De upplever att de blir kastade mellan myndigheterna, och de känner att de inte får den hjälp de behöver.

Här säger arbetsmarknadsministern: Jo, men det får de, och jag tänker inte vidta några fler åtgärder nu. Men jag upplever att människor i verkligheten säger något helt annat.

Anf. 96 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Låt oss bara konstatera att den gamla rehabkedjan som Socialdemokraterna var ansvariga för hade brutit samman totalt. 70 procent av dem som hade varit sjukskrivna mer än ett år befann sig fortfarande i första steget av sju när vi tog över. Första steget av sju efter ett år! Det var en total kollaps – det går inte att beskriva på något annat sätt.

När vi sedan tittar på dem som nu berörs är det människor som har varit borta i två och ett halvt år i sjukskrivning, under vilken period inte en enda person har ringt till dem och frågat: Vad kan vi göra för dig? Vad kan vi göra för att du ska ha möjlighet att ta dig tillbaka? Vilka insatser kan vi erbjuda för att du ska ha möjlighet att ta till vara den arbetsförmåga som du förhoppningsvis har kvar? Det kom inte ett samtal! Det var total passivitet år ut och år in när man hade fått sjukpenning eller sjukersättning, och ingen har brytt sig.

Jag finner inte ord för det omänskliga i det system som ni lämnade efter er: att lämna människor i total passivitet, bortglömda, där den enda förhoppning man hade kvar i grunden var att bli förtidspensionär med 63–64 procent i ersättning livet ut, parkerade på arbetsmarknadspolitikens soptipp eller långtidsparkering. Det var det ni erbjöd de tiotusentals långtidssjukskrivna. Det var det ni lämnade efter er. Det är det vi har att reda upp.

Varje arbetad timme behövs, säger Monica Green klokt. Vi behöver alla som kan arbeta, säger Monica Green klokt. Varför hade ni då ingen politik för det? Varför hade ni en politik som ledde till denna långtidsparkering eller soptipp under alla dessa år? Varför lyssnade ni inte på Anna Hedborgs utredningar, med hundratals sidor med begåvade instruktioner och idéer om hur detta skulle kunna lösas? Vi har faktiskt genomfört majoriteten av dem under den här perioden.

Det som nu händer är att människor som har varit långtidssjukskrivna under så lång tid kommer till Arbetsförmedlingen till arbetslivsintroduktionen. Under den tremånadersperioden kan man vara där, i den mån man klarar av det, en dag i veckan, två dagar i veckan eller fem dagar i veck-

an. Man gör en ordentlig utredning, en individuell bedömning, och när tremånadersperioden är över har man rätt att gå rakt in i jobb- och utvecklingsgarantin eller jobbgarantin för unga och där ta del av hela den palett av insatser som Arbetsförmedlingen erbjuder.

Som jag nämnde förut finns det mer än 700 personer som arbetar heltid på Arbetsförmedlingen med arbetslivsinriktad rehabilitering vars syfte är att hjälpa personer som dessa att kunna hitta möjligheter att ta till vara den lilla eller stora arbetsförmåga som man faktiskt har kvar. Om man inte har någon arbetsförmåga kvar, om man fortsatt är sjuk, har man rätt att vara sjukskriven – rätt person i rätt system.

Det handlar om att sätta press på våra myndigheter att se att man måste ringa dessa samtal, måste ha en plan som man upprättat för att se till att varje enskild person får den hjälp och det stöd som man behöver. Vi kan inte ha ett system som den totala kollaps som ni lämnade efter er, där människor är ut och är in svävade i total ovisshet om annat än att om jag har tur blir jag förtidspensionär om något år, utan någon som helst möjlighet att ta sig tillbaka.

Jag har träffat de personer vi pratar om. Jag träffade för ett antal år sedan Leif i Kista som varit förtidspensionär i 14 år. Leif sade till mig att det enda han ville var att få ett jobb att gå till, att ha en arbetsplats, arbetskamrater och en lön att leva på. Men det förvägrades honom av er regering. Han fick inte ens gå till arbetsförmedlingen och anmäla sig som arbetssökande – det var förbjudet under er regering. Om han ändå gjorde det placerades hela risken i hans ficka. Han kunde förlora hela sin förtidspension om han ens försökte arbeta.

Det är den arbetslinje, förlåt, bidraglinje som Monica Green står för. Det är skamligt.

Anf. 97 MONICA GREEN (s):

Fru talman! När Sven Otto Littorin säger skam förstår jag att han själv har dåligt samvete över alla dem som nu känner en oro över hur de har blivit behandlade. Vi har hört exempel på hur cancersjuka har tvingats tillbaka till att söka arbete fast de har ett arbete. Plötsligt ska de in i ett program och ska söka arbete trots att de redan har ett arbete. Det har blivit ett fullständigt sammelsurium sedan ni har infört den så kallade rehabiliteringskedjan, som är en utsorteringskedja.

Det är ju ni som har försatt dessa människor i den här ovissheten. Det är ju ni som har sett till att dessa människor nu känner oro, känner att de sjunker ned i ett träsk och vet inte var de ska bottna.

När Sven Otto Littorin står här och påstår en massa saker om hur det var tidigare beror det på att han har så dåligt samvete för att de människor som i dag har blivit kastade på en stupstock inte har fått rätt behandling. Jag kan förstå att han har dåligt samvete för det, och jag kan förstå att han tar ordet skam i sin mun. Det är väl så att anfall är bästa försvar. Ni har ingen human politik för dessa personer.

Hur kan arbetsmarknadsministern lova att de flesta utförsäkrade ska få höjd ersättning när det i praktiken visar sig att de får sänkt ersättning, att de allra flesta får en sänkt ersättning med hela 1 000 kronor i månaden? Det är inte rimligt att dessa personer som redan nu har det så oerhört tufft ska få ännu lägre ersättning.

Nej, dessa människor behöver en rehabilitering värd namnet, och de behöver en tydlighet som ni inte ger dem. Det är just ovissheten som de känner i dag. Nu säger Sven Otto Littorin: Nej, men det var ju ni som gjorde det på er tid. Men när jag träffar dessa förtvivlade människor säger de att det är nu som de inte vet vad de ska ta sig till, att det är nu som de blir kastade mellan myndigheter och inte vet om de ska vara inskrivna på Arbetsförmedlingen eller om de ska tillbaka till Försäkringskassan och på vilket sätt de ska bli omhändertagna.

Det är ni som har försatt dem i den här situationen. Jag kan förstå att Sven Otto Littorin tar ordet skam i sin mun, för han vill inte se de svårt sjuka och drabbade som har kommit i kläm av er politik.

Anf. 98 FINN BENGTSSON (m):

Fru talman! Jag tänkte återigen utnyttja min medborgerliga rättighet som förtroendevald att få ifrågasätta en del av de uppgifter som framkommer i Monica Greens interpellationer. Jag tycker att de är högst tveksamma. När Monica Green med brösttoner nu säger till ministern att han inte har en human politik blir det naturligtvis ännu mer angeläget att försöka lägga några fakta till rätta.

Jag som har arbetat med sjukskrivna som läkare kan säga att jag inte kan tänka mig ett värre tillstånd än att hamna i förtidspension vid kvarvarande arbetsförmåga. Vi hade 2002 ett toppår när den dåvarande socialdemokratiska regeringen förpassade 140 personer varje dag, varje vecka och varje månad året runt ut i denna inte bara kränkande utan rent livsfarliga situation. Att vara försatt i förtidspension om man har en kvarvarande arbetsförmåga som ingen bekymrar sig om att försöka leta fram på olika sätt med rehabiliteringsgaranti och annat, som regeringen har gjort, är först och främst en av de största ofrihetsreformer man kan göra. Man blir beroende av bidrag från politiker för att överleva i stället för att själv förtjäna sin inkomst med den arbetskapacitet man trots allt har. Det är tydligt visat att om man är försatt i förtidspension har man en sju gånger ökad risk att dö i förtid, vilket är formligen livsfarligt.

När jag i en annan interpellationsdebatt tidigare hänvisade till Riksrevisionens som jag tycker sakliga och objektiva granskning av jobbskatteavdraget och dess goda effekter för att få folk i arbete hävdade Monica Green att detta inte var någonting vi behövde fästa vikt vid eftersom det bara är prognoser. Men trots allt är det prognoser vi måste bygga detta på innan vi har fått de slutliga uppgifterna. Det är trots allt det faktaunderlag vi har att gå på.

Jag skulle vilja ta fram en annan myndighets bedömning, nämligen den från Försäkringskassan, som ju är uppe i interpellationen. Försäkringskassans generaldirektör säger att för 2010 av dem som har förlängd sjukpenning, drygt 22 000, och tidsbegränsad sjukersättning, drygt 26 000, summeras detta upp till 49 000 som med den tidigare regeringens politik ofelbart hade vandrat över i denna livsfarliga ofrihetens förtidspension.

Nu gör man i stället en prognos för 2010 som är mycket näraliggande: Av de 49 000 kommer på grund av sjukdom där det inte finns arbetskapacitet 12 100 att återvända i sjukförsäkringen. Men det innebär, herr talman, att inte mindre än 37 000 har befunnits ha arbetskapacitet.



Vi har hittat den, och med rehabiliteringsgarantin kan vi ge dem ett nytt hopp och en ny möjlighet.

Om inte detta är en humanistisk politik så vet inte jag. Alternativet är att de 37 000 just hade övergått successivt i den ofria och livsfarliga situation som förtidspensionering innebär. Det är den passivitet som nu Monica Green i interpellationen försöker göra sig till banerförare för när hon talar om de utsatta och i förtid försatta i förtidspension. Det är icke en humanistisk politik.

Prognosen för 2011 är också den positiv. Tack vare att så många får arbetskapacitet är det färre kvar. Men man räknar från Försäkringskassan med att ungefär 11 100 kommer att gå tillbaka till sjukförsäkringen. Det är deras siffror. Men detta är då av 17 900, det vill säga att det återigen är 7 000 netto som får bekräftelse på att de har en arbetskapacitet och kan utnyttja den.

På två korta år kommer nu den reform där man jämställer möjligheterna mellan försäkring där man måste ha det för sin sjukdom och försäkring för att också kunna komma in i arbetsgemenskapen att vara positiv för den överväldigande majoriteten människor. Detta, herr talman, är i sanning en humanismens politik.

Anf. 99 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Det här är upplivande, för jag tror verkligen att Monica Green tror på sig själv. Låt mig klarlägga några saker. Om man har ett arbete som man är sjukskriven ifrån finns det ett arbetsgivaransvar när det handlar om rehabilitering och liknande. Det har tre steg. Först ska man försöka rehabiliteras tillbaka till sitt gamla arbete, i nästa steg till sin gamla arbetsgivare och i det tredje steget till arbetsmarknaden i stort.

I grunden är det väldigt enkelt: rätt person i rätt system. Det är grunden för hela arbetet. Om man är sjuk och inte har någon arbetsförmåga ska man finnas i sjukförsäkringssystemet även efter den 1 januari i år. Om man har en arbetsförmåga kvar ska man få hjälp och stöd för att ta sig tillbaka till sitt gamla arbete eller till ett annat arbete på arbetsmarknaden, beroende på om man är sjukskriven från ett arbete eller om man är arbetslös men har varit långtidssjukskriven.

Jag har svårt att förstå Monica Greens upprördhet över att vi äntligen tar itu med detta elände – denna långtidsparkering där inte en kotte har ringt de här människorna. År ut och år in har gått utan att någon har ställt frågan: Vad kan vi göra för dig?

Hur kan Monica Green försvara en passivitetens politik som parkerar människor i förtidspension med sju gånger högre risk för att möta döden i stället för att möta ett arbete och arbetskolleger? Det är för mig fullständigt obegripligt.

Jag blir faktiskt upprörd därför att jag hör så många i debatten – inte just i den här, men i andra debatter om sjukförsäkringssystemen – där det framstår som att det gamla systemet var så bra och så mänskligt. Skulle det vara mänskligt att lämna människor utan att någon från Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen eller någon annan myndighet över huvud taget bryr sig? Vad är det mänskliga i det?

När vi genomför reformen har vi utgått från Anna Hedborgs utredningar, som beställdes av den förra regeringen med samma utgångspunkt, nämligen att hitta vägar tillbaka för att ta till vara människors arbetsför-

måga och inte stirra på deras oförmåga. Nu gör vi just det. Vi erbjuder människor som har varit borta i två och ett halvt år eller mer en arbetslivsintroduktion som innebär att man efter egen förmåga kan få den bedömning och den hjälp man behöver för att ta sig tillbaka. Jag vill poängtera att siffrorna visar att en majoritet har fått oförändrad eller högre ersättning. Det är ett faktum. När denna introduktion är över erbjuds man på samma sätt som alla andra som är arbetslösa och som har varit borta länge en aktiv arbetsmarknadspolitik i form av jobb- och utvecklingsgarantin eller jobbgarantin för unga. Där kan man få just den arbetslivsinriktade rehabilitering som man behöver för att ta sig tillbaka.

Det om något är väl en mänsklig politik, där man erbjuder saker och ting – riktiga insatser – för att människor ska kunna ta sig tillbaka. Det är inte denna eviga långtidsparkering i långtidssjukskrivning och total passivitet som sedan går över i dödlighetens förtidspension. Jag förstår inte att Monica Green försvarar den gamla formens passivitetspolitik.

Anf. 100 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Nej, jag försvarar inte passivitetspolitik. Det är en politik som tyvärr har blivit en bidragspolitik. Det har visat sig att varje gång ni har sänkt skatten har arbetslösheten stigit. 70 000 fler är i utanförskap i dag än när ni tog över.

Vi hade som utgångspunkt att hitta vägar till arbetsförmåga. Människor skulle hitta tillbaka till arbetslivet igen. Det var utgångspunkten för vår politik. Det var också därför vi hade en särskild rehabiliteringsmiljö, som vi fortfarande har. Vi kommer att genomföra den när vi har vunnit valet.

Arbetslinjen främjas inte av att sjuka människor får sin försörjning undanryckt, tvingas säga upp sig eller bli uppsagda och tvingas ställa sig längst bak i kön på Arbetsförmedlingen. Det hjälper inte dem ett enda dugg.

Det har blivit ett kallare Sverige – ett Sverige där man bara tvingas tillbaka. Du ska arbeta! Det är vad människor får höra trots att de kanske inte ens kan utföra ett arbete. De måste ha tid på sig för att komma tillbaka till arbetet.

Verkligheten, Sven Otto Littorin, är en helt annan än den du beskriver. Du säger att för dem som har ett arbete ska arbetsgivaren se till att de har möjlighet att komma tillbaka dit. Men det finns sjuka människor som har en arbetsgivare men som nu plötsligt får veta att eftersom de jobbar så lite måste de säga upp sig och gå in i ett program i stället. De får ett brev hemskickat till sig där det står så. Så ska det vara eftersom regeringen har bestämt att det är den så kallade arbetslinjen som gäller nu. De sjuka som ändå har ett arbete ska tvingas säga upp sig. Det kallar inte jag för arbetslinje. Jag vill ha ett humanare, mjukare och varmare Sverige.

Anf. 101 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! En felaktighet som upprepas alldeles för många gånger blir inte mer korrekt för det. Det är på tiden att man bestrider de påståenden som Monica Green bland annat har fört fram i den här interpellationen och framför allt i det muntliga framförandet.

Jag måste berömma arbetsmarknadsministern och sjukförsäkringsministern med tanke på att vi hade ett historiskt högt ohälsotal i det här landet när alliansregeringen tog över makten. Det har nu på, tycker jag, relativt kort tid, det vill säga en knapp mandatperiod, kommit ned till europeiska nivåer, vilket är ett enormt framsteg. Jag vet också hur det har gått till. Jag vet att arbetsmarknadsministern lade sina siffror parallellt med sjukförsäkringsministerns och funderade på hur, precis som ministern uttryckte det, rätt person ska hamna i rätt system. Det är detta som är den humanistiska ingången, att se efter förmåga i stället för att bortse från förmågor och försätta folk i passivt bidragsberoende.

Herr talman! När vi kommer till siffrorna kan vi se vilket alternativ i svensk politik, Alliansens alternativ eller Socialdemokraternas och deras stödpartiers, som kommer att leda oss in i bidragsberoende.

Eftersom Monica Green ogärna vill titta framåt, så låt oss i stället titta bakåt. Hur var det med utgifterna i bidragssystemen med det utanförskap som fanns när vi tog över trots att det var brinnande högkonjunktur? Hur ser det ut med bidragen i nuläget när vi har gått in i en historiskt besvärlig lågkonjunktur till följd av den globala finanskrisen?

Herr talman! Jag tror att man med bevis i hand och både tittande framåt och bakåt i historien ser att det är väldigt troligt, åtminstone tror jag att väljarna kommer att se det, att det är Alliansen som står för det alternativ som ger mindre bidragsförsörjning och mer av egen förmåga och eget arbete. Det är knappast någonting där Socialdemokraterna och den rödgröna röran har mycket att bidra med.

Anf. 102 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Ingen tvingas till arbete, men alla erbjuds en arbetslivsintroduktion. Alla som saknar arbetsförmåga på grund av sjukdom har rätt till sjukpenning, men rätt person ska vara i rätt försäkringssystem. Det är väl inte så konstigt? Vi vill premiera arbetsförmåga och inte permanenta oförmåga, som ni gjorde. Vi vill se till att människor får den relevanta och nödvändiga hjälp för att ta sig tillbaka som ni förvägrade dem under så många år. Ingen ska behöva förpassas till långtidspareningen i långtidssjukskrivningar som övergår i förtidspensioneringar. Det är ett enormt svek mot de personer som Monica Green säger sig vilja försvara. Det är ett enormt resursslöseri för framtiden.

Jag ger inte upp om någon som har varit borta under så här lång tid. Alla har någonting att bidra med, men då måste man väl – nu höll jag på att säga någonting olämpligt i kammaren – se till att de resurser och de regelverk som stöder detta finns på plats. Man måste se till att man inte fortsätter att bedriva en politik som lämnade tiotusentals människor i total passivitet utan att någon brydde sig, utan att någon ringde, utan att någon hörde av sig, utan att någon gjorde upp en plan och utan att någon över huvud taget brydde sig om dem. Det vill vi ändra på, och det är också det vi gör och kommer att fortsätta att göra. Jag ger inte upp om någon. Så är det med det.

Överläggningen var härmed avslutad.

## 16 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades  
Skrivelse  
2009/10:101 till finansutskottet

## 17 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:  
2009/10:FPM62 Europeisk kulturarvsmärkning *KOM(2010)76* till kulturutskottet

## 18 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter  
Finansutskottets betänkande 2009/10:FiU34  
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2009/10:SfU14  
Utbildningsutskottets betänkande 2009/10:UbU15  
Konstitutionsutskottets betänkanden 2009/10:KU28 och KU40  
Justitieutskottets betänkanden 2009/10:JuU20 och JuU22  
Försvarsutskottets betänkande 2009/10:FöU7

## 19 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades  
Propositioner  
2009/10:192 Umgängesstöd och socialtjänstens förutsättningar att tala med barn  
2009/10:203 Ny lag om brandfarliga och explosiva varor  
2009/10:204 En frivillig revision  
2009/10:215 Mark- och miljödomstolar

Motioner  
med anledning av prop. 2009/10:120 Trygghetssystemen för företagare  
2009/10:Sf13 av Berit Högman m.fl. (s)

med anledning av prop. 2009/10:201 Gränser i skog  
2009/10:MJ7 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (v)  
2009/10:MJ8 av Anders Ygeman m.fl. (s)  
2009/10:MJ9 av Tina Ehn m.fl. (mp)

Socialutskottets betänkande  
2009/10:SoU17 Tobaksfrågor

## 20 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

*den 19 april*

### **2009/10:736 Penningtvätt och växlingskontor**

av *Birgitta Eriksson* (s)  
till statsrådet Mats Odell (kd)

### **2009/10:737 Åtgärder mot så kallad landgrabbing**

av *Kenneth G Forslund* (s)  
till finansminister Anders Borg (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 27 april.

## 21 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

*den 16 april*

### **2009/10:696 Utrikesministern och riksdagens tillkännagivande om folk mord – kristna i det osmanska riket 1915**

av *Yilmaz Kerimo* (s)  
till utrikesminister Carl Bildt (m)

*den 20 april*

### **2009/10:718 Telekommunikationer i glesbygden**

av *Maria Stenberg* (s)  
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 27 april.

Prot. 2009/10:106 22 § Kammaren åtskildes kl. 20.13.  
20 april

Förhandlingarna leddes  
av andre vice talmannen från sammanträdet början till och med 15 §  
anf. 98 (delvis) och  
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

*/Eva-Lena Ekman*

<b>1 § Justering av protokoll.....</b>	<b>1</b>
<b>2 § Meddelande om frågestund.....</b>	<b>1</b>
<b>3 § Anmälan om protokollsutdrag från utskott .....</b>	<b>1</b>
<b>4 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträden .....</b>	<b>1</b>
<b>5 § Svar på interpellation 2009/10:325 om den ekonomiska situationen i kommuner och landsting .....</b>	<b>2</b>
Anf. 1 Statsrådet MATS ODELL (kd) .....	2
Anf. 2 PETER HULTQVIST (s) .....	2
Anf. 3 Statsrådet MATS ODELL (kd) .....	4
Anf. 4 PETER HULTQVIST (s) .....	4
Anf. 5 MONICA GREEN (s) .....	5
Anf. 6 Statsrådet MATS ODELL (kd) .....	6
Anf. 7 PETER HULTQVIST (s) .....	7
Anf. 8 MONICA GREEN (s) .....	8
Anf. 9 Statsrådet MATS ODELL (kd) .....	8
<b>6 § Svar på interpellation 2009/10:323 om projektstöd till bredbandsutbyggnad i glesbygd .....</b>	<b>9</b>
Anf. 10 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c) .....	9
Anf. 11 EVA JOHNSSON (kd).....	10
Anf. 12 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c) .....	11
Anf. 13 EVA JOHNSSON (kd).....	12
Anf. 14 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	12
Anf. 15 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c) .....	13
Anf. 16 EVA JOHNSSON (kd).....	14
Anf. 17 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	14
Anf. 18 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c) .....	15
<b>7 § Svar på interpellation 2009/10:326 om alternativ till djurförsök.....</b>	<b>15</b>
Anf. 19 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c) .....	15
Anf. 20 HELENA LEANDER (mp).....	17
Anf. 21 FINN BENGTSSON (m) .....	18
Anf. 22 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c) .....	19
Anf. 23 HELENA LEANDER (mp).....	20
Anf. 24 FINN BENGTSSON (m) .....	20
Anf. 25 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c) .....	21
Anf. 26 HELENA LEANDER (mp).....	22
Anf. 27 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c) .....	22
<b>8 § Svar på interpellation 2009/10:316 om användningen av skattemedel.....</b>	<b>23</b>
Anf. 28 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	23
Anf. 29 LENNART AXELSSON (s) .....	24
Anf. 30 FINN BENGTSSON (m) .....	24
Anf. 31 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	25
Anf. 32 LENNART AXELSSON (s) .....	26

Anf. 33 FINN BENGTTSSON (m).....	27
Anf. 34 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) .....	28
Anf. 35 LENNART AXELSSON (s).....	29
Anf. 36 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) .....	29
<b>9 § Svar på interpellationerna 2009/10:294 och 295 om verksamhet för ungdomarna i jobbgarantin i Örebro län .....</b>	<b>30</b>
Anf. 37 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	30
Anf. 38 LENNART AXELSSON (s).....	31
Anf. 39 AMEER SACHET (s).....	31
Anf. 40 JASENKO OMANOVIC (s).....	32
Anf. 41 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	33
Anf. 42 LENNART AXELSSON (s).....	34
Anf. 43 AMEER SACHET (s).....	35
Anf. 44 JASENKO OMANOVIC (s).....	36
Anf. 45 RAIMO PÄRSSINEN (s) .....	36
Anf. 46 ANDRE VICE TALMANNEN .....	37
Anf. 47 EVA-LENA JANSSON (s).....	37
Anf. 48 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	38
Anf. 49 LENNART AXELSSON (s).....	39
Anf. 50 AMEER SACHET (s).....	40
Anf. 51 RAIMO PÄRSSINEN (s) .....	40
Anf. 52 EVA-LENA JANSSON (s).....	41
Anf. 53 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	42
<b>10 § Svar på interpellation 2009/10:300 om arbetsgivarintyg .....</b>	<b>42</b>
Anf. 54 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	42
Anf. 55 EVA-LENA JANSSON (s).....	43
Anf. 56 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	44
(forts.).....	44
<b>Ajournering.....</b>	<b>45</b>
<b>Återupptagna förhandlingar .....</b>	<b>45</b>
<b>10 § (forts.) Svar på interpellation 300 om arbetsgivarintyg.....</b>	<b>45</b>
Anf. 57 EVA-LENA JANSSON (s).....	45
Anf. 58 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	45
Anf. 59 EVA-LENA JANSSON (s).....	46
Anf. 60 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	46
<b>11 § Svar på interpellation 2009/10:301 om arbetsmarknadsutbildning för arbetslösa ungdomar .....</b>	<b>46</b>
Anf. 61 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	46
Anf. 62 EVA-LENA JANSSON (s).....	47



Anf. 63 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	48
Anf. 64 EVA-LENA JANSSON (s).....	50
Anf. 65 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	50
Anf. 66 EVA-LENA JANSSON (s).....	52
Anf. 67 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	52
<b>12 § Svar på interpellation 2009/10:317 om psykisk ohälsa bland arbetslösa ungdomar.....</b>	<b>53</b>
Anf. 68 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	53
Anf. 69 MONICA GREEN (s).....	54
Anf. 70 FINN BENGTTSSON (m).....	55
Anf. 71 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	56
Anf. 72 MONICA GREEN (s).....	57
Anf. 73 FINN BENGTTSSON (m).....	58
Anf. 74 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	59
Anf. 75 MONICA GREEN (s).....	60
Anf. 76 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	60
Anf. 77 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	61
<b>13 § Svar på interpellation 2009/10:321 om åtgärder med anledning av att EU-kommissionen uppmanar den svenska regeringen att skärpa regleringen av visstidsanställningar .....</b>	<b>62</b>
Anf. 78 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	62
Anf. 79 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	63
Anf. 80 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	65
Anf. 81 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	66
Anf. 82 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	66
Anf. 83 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	68
Anf. 84 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	68
Anf. 85 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	69
Anf. 86 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	69
<b>14 § Svar på interpellation 2009/10:327 om Arbetsmiljöverket .....</b>	<b>70</b>
Anf. 87 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	70
Anf. 88 MONICA GREEN (s).....	71
Anf. 89 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	72
Anf. 90 MONICA GREEN (s).....	73

Anf. 91 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	74
Anf. 92 MONICA GREEN (s).....	75
Anf. 93 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	76
<b>15 § Svar på interpellation 2009/10:328 om utförsäkrade och arbetslösa.....</b>	<b>76</b>
Anf. 94 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	76
Anf. 95 MONICA GREEN (s).....	77
Anf. 96 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	78
Anf. 97 MONICA GREEN (s).....	79
Anf. 98 FINN BENGTSSON (m).....	80
Anf. 99 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	81
Anf. 100 MONICA GREEN (s).....	82
Anf. 101 FINN BENGTSSON (m).....	82
Anf. 102 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	83
<b>16 § Hänvisning av ärende till utskott .....</b>	<b>84</b>
<b>17 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen .....</b>	<b>84</b>
<b>18 § Förnyad bordläggning.....</b>	<b>84</b>
<b>19 § Bordläggning.....</b>	<b>84</b>
<b>20 § Anmälan om frågor för skriftliga svar .....</b>	<b>85</b>
<b>21 § Anmälan om skriftliga svar på frågor .....</b>	<b>85</b>
<b>22 § Kammaren åtskildes kl. 20.13. ....</b>	<b>86</b>

